

KONDA

ENERJİ TÜKETİMİ VE EKONOMİ ARAŞTIRMASI

Eylül 2022

**temiz
enerji**
Haber Portalı

TEMİZ
ENERJİ
VAKFI

İÇİNDEKİLER

1. RAPOR HAKKINDA.....	3
2. YÖNETİCİ ÖZETİ	5
3. HANE YAPISI.....	7
4. FATURALARDAKİ ARTIŞ	9
4.1. Zamlardan Sonra Elektrik ve Doğalgaz Faturalarında Yaşanan Artışlar.....	9
4.2. Elektrik, Doğalgaz Faturaları ve Yakıt Fiyatlarındaki Artışın Sebepleri	15
4.2.1. Yenilenebilir Enerji Teşviklerinin Elektrik Faturalarına Etkisi	27
5. TÜKETİM ALIŞKANLIKLARI.....	31
5.1. Hanelerdeki Elektronik Eşyalar ve Bu Eşyaların Kullanımında Yaşanan Değişim	31
5.2. Ev Isıtma Yöntemleri ve Enerji Tüketiminde Değişen Alışkanlıklar	34
5.3. Isı Yalıtımı.....	52
5.4. Hanelerde Güneş Enerjisi	57
6. ENERJİDE DIŞA BAĞIMLILIK	65
7. ELEKTRİK ÜRETİMİ VE YENİLENEBİLİR ENERJİ.....	87
7.1. Yenilenebilir Enerji Kaynaklarına Bakış	87
7.2. Elektrik Üretimi ve Isıtma Yöntemleri Hakkında Toplumun Bilgisi.....	95
8. ARAŞTIRMANIN KÜNYESİ.....	101
8.1. Araştırmanın Genel Tanımı	101
9. FREKANS TABLOSU	103

1. RAPOR HAKKINDA

Bu rapor ve dayanağı olan araştırma verisi KONDA Araştırma ve Danışmanlık A.ř. tarafından Temiz Enerji Haber Portalı (<https://temizenerji.org>) için üretilmiştir.

Bu rapor, Türkiye'deki 15 yaş üstü nüfusun, enerji fiyatlarında artışlarla ilgili görüşlerini yenilenebilir enerjiye bakış aıllarını ve enerjide dışa bağımlılık hakkındaki fikirlerini öğrenmeye amaçlamaktadır. Bununla birlikte hanelerde kullanılan ısınma yöntemleri, enerji zamları sonrası değişen tüketim alışkanlıkları ve zamlara karşı alınan önlemler de raporda yer verilen diğer önemli konulardır.

Araştırma 15- 18 Nisan 2022 tarihlerinde KONDA Aracılı Paneli'ne dahil olmayı kabul etmiş kişilerle telefon araması yapılarak gerçekleştirilmiştir. Panelistler panel sistemimize gönüllü olarak katılmışlardır. Bu çalışmada 2510 kişiyle görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

2. YÖNETİCİ ÖZETİ

Araştırma genelinde en dikkat çekici ve ön plana çıkarılması gereken durumları 5 başlık altında topladığımızda;

- Elektrik ve Doğalgaz faturalarındaki artış oranları,
- Faturalardaki ve akaryakıttaki fiyat artışlarına gösterilen sebeplerde 'Hükümet Politikalarının özellikle belirli kümeler açısından çok ön plana çıkması,
- Doğalgaz kullanım alışkanlıklarının ve hane tiplerinin faturalara etkisi,
- Katılımcıların önemli bölümünün yenilenebilir enerji hakkındaki olumlu fikirleri,
- Enerjide dışa bağımlı olmanın toplum nezdinde önemli ölçüde olumsuz bir karşılığı olması

gibi durumların araştırmada ortaya çıkan en belirgin konular olduğunu söyleyebiliriz.

Elektrik faturaları toplum genelinde geçen aya göre yüzde 88'lik bir artış gösterirken bu oran doğalgaz faturalarında yüzde 69. Elektrik faturalarındaki artış oranında 1-2 kişi yaşayan haneler, 100m²'den küçük evlerde ve 1 odalı hanelerde geçen aya göre yüzde 100'den fazla bir artış göstermiş durumda. Doğalgaz faturalarındaki artış oranlarında görece küçük ve az kişinin yaşadığı hanelerdeki artış oranı daha fazlayken istisna olarak 6 ve daha fazla kişiyi yaşadığı hanelerdeki yüzde 85'lik artış göze çarpıyor.

Son doğalgaz faturalarındaki meblağlara bakıldığında evden çıkarken kombiyi kapatanların kapatmayanlara göre, tüm odalardaki petekleri açmayanların tüm petekleri açık tutanlara göre, kışın tüm bireylerin aynı odada/salonda uyuduğu hanelerde kendi odasında uyuduğu hanelere göre daha düşük miktarda bir faturaya maruz kaldığı görülüyor. Bu tip önlemler işe yarıyor gibi gözükse de önlem alanlar ile almayanların fatura tutarlarındaki farkın majör bir fark olmadığını da söylemek gerekiyor.

Eğitim durumu ve hayat tarzları zamların sebeplerine olan yaklaşımlar üzerinde oldukça etkili.

Elektrik ve doğalgaz faturalarındaki bu yüksek miktardaki artışların yanı sıra akaryakıt fiyatlarında da yılbaşından bu yana önemli bir artış yaşandı ve yaşanmaya devam ediyor. Toplum genelinde bu 3 kalemdaki fiyat artışının birincil sebebi olarak 'Hükümet Politikaları' gösteriliyor. Ancak bu fiyat artışlarındaki sebeplere yaklaşımda eğitim durumu ve hayat tarzı önemli derecede fark yaratan iki demografik unsur. Eğitim seviyesi arttıkça ve hayat tarzı modernleştikçe fiyat artışlarının sebebinin hükümet politikaları olarak gösterenlerin oranı artarken eğitim seviyesi azaldıkça ve hayat tarzı muhafazakârlaştıkça Rusya-Ukrayna Savaşı'nı bu fiyat artışlarının sebebi olarak gösterme eğilimi artıyor.

Kırdakilerin yarısı gecekondu/geleneksel müstakil evde yaşayanların yüzde 80'i sobayla ısınıyor.

Hane ısıtma yöntemlerine bakıldığında ise her 5 haneden 1'inin odun veya kömür sobasıyla ısınması dikkat çekiyor. Doğalgaz ile ısınan haneler ise toplumdaki hanelerin 3'te 2'sine tekabül ediyor. Kırdaki yaşayanların yaklaşık yarısı, ev gecekonduya yaşayanların ise yaklaşık 5'te 4'ü evini ısıtmak için odun veya kömür sobası kullanıyor. Kırdan metropole gidildikçe ve hane tipi modernleştikçe soba kullanım oranı azalırken doğalgaz kullanım oranı artıyor.

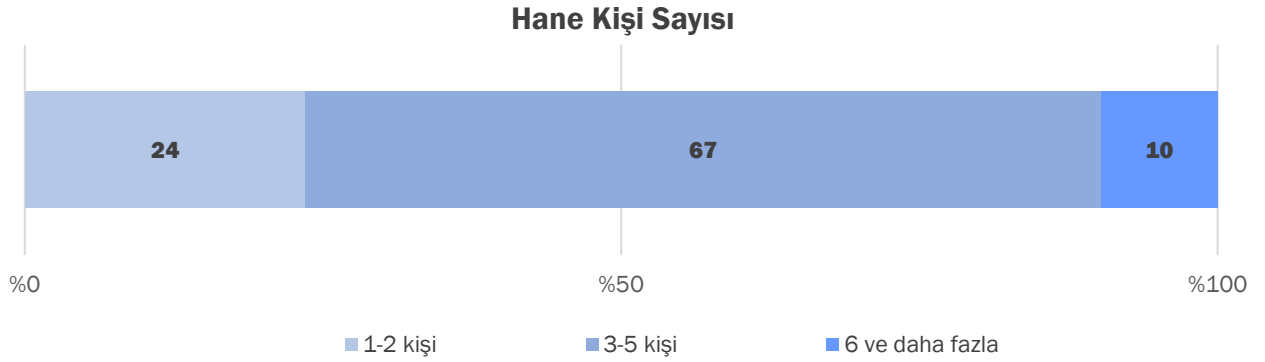
Topluma göre enerjide en büyük sorun dışa bağımlılık, çözüm ise yenilenebilir enerjiye yönelmek.

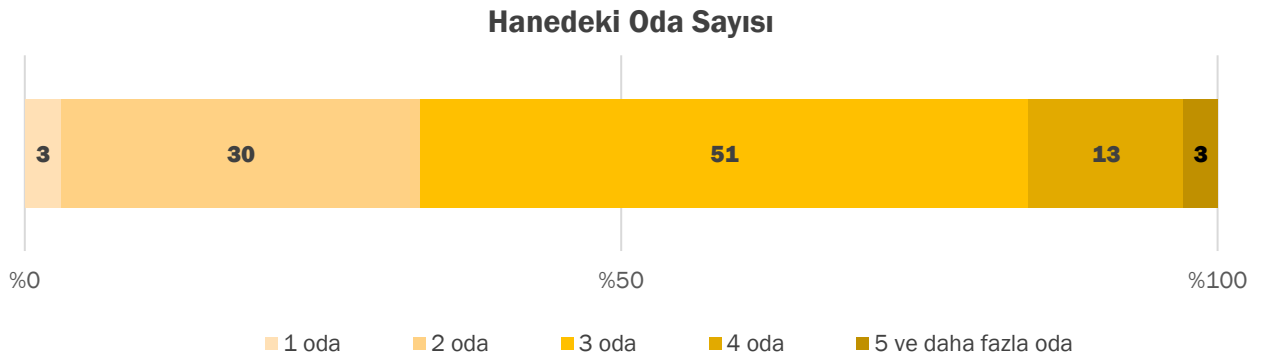
Enerji konusunda Türkiye'nin problemleri ve bu problemlere çare olabilecek çözümler hakkında toplum genelinde bir mutabakat olduğu söylenebilir. Toplumun yüzde 55'i Türkiye'nin enerji konusundaki en önemli sorununun dışa bağımlılık olduğunu söylerken toplumun yüzde 56'sı bu bağımlılığı azaltmak için öncelikli olarak güneş, rüzgar gibi yenilenebilir kaynaklara yönelmemiz gerektiğini düşünüyor. Bununla birlikte her 5 kişiden 2'si doğalgazı her 5 kişiden 3'ü ise petrolü Türkiye'yi dışa bağımlı yapan birincil kaynak olarak görüyor.

Toplum genelinde Türkiye'nin enerjide dışa bağımlı olması büyük ölçüde endişe yaratıyor. Her 5 kişiden 4'ü bu konuda endişeliyken, endişeli olanların da 5'te 4'ü çok endişeli olduklarını ifade ediyor. Dışa bağımlılığı azaltmak veya yok etmek adına hangi kaynaklara yönelinmesi gerektiği ile ilgili soruya gelen cevaplarda da yüzde 71 ile güneş enerjisi, yüzde 64 ile rüzgar enerjisi ön plana çıkıyor. Yenilenebilir enerji kaynaklarına karşı olumlu bakışı kanıtlayan bir diğer bulgu ise; toplumun yarısının güneş veya rüzgardan üretilecek elektriği kullanmak için faturasında belli miktarda bir artışa razı olacağını söylemesi.

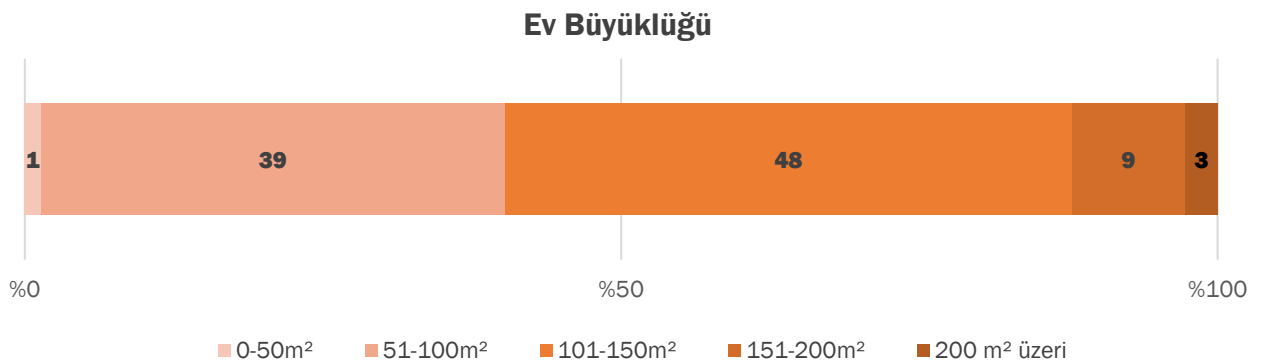
3. HANE YAPISI

Toplumdaki her 4 kişiden 1'inin hanesinde yaşayan kişi sayısı 1-2 kişiyken her 3 kişiden 2'sinin hanesinde 3-5 kişi, her 10 kişiden 1'inin hanesinde ise 6 ve daha fazla kişi yaşıyor.

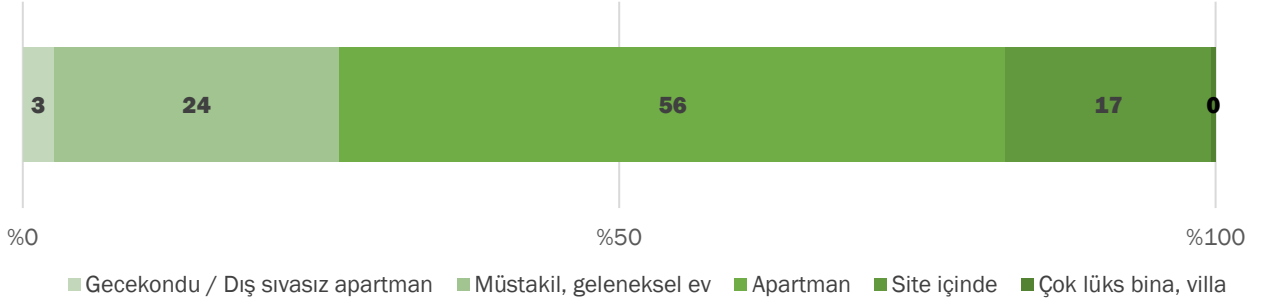
Türkiye'deki evlerin yüzde 3'ü 1 odalıyken, yüzde 30'u 2 odalı, yüzde 51'i 3 odalı, yüzde 13'ü 4 odalı, yüzde 3'ü ise 5 ve daha fazla odaya sahip. Toplumun yarısı 3 odalı bir evde oturmakta.

Türkiye'deki evlerin yüzde 1'i 0-50m² arasıyken yüzde 39'u 51-100m² arası, yüzde 48 gibi önemli bir bölümü 101-150m² arası, yüzde 9'u 151-200m² arası. Evlerin sadece yüzde 3'ü 200m²'den fazla.

Oturulan evin tipi

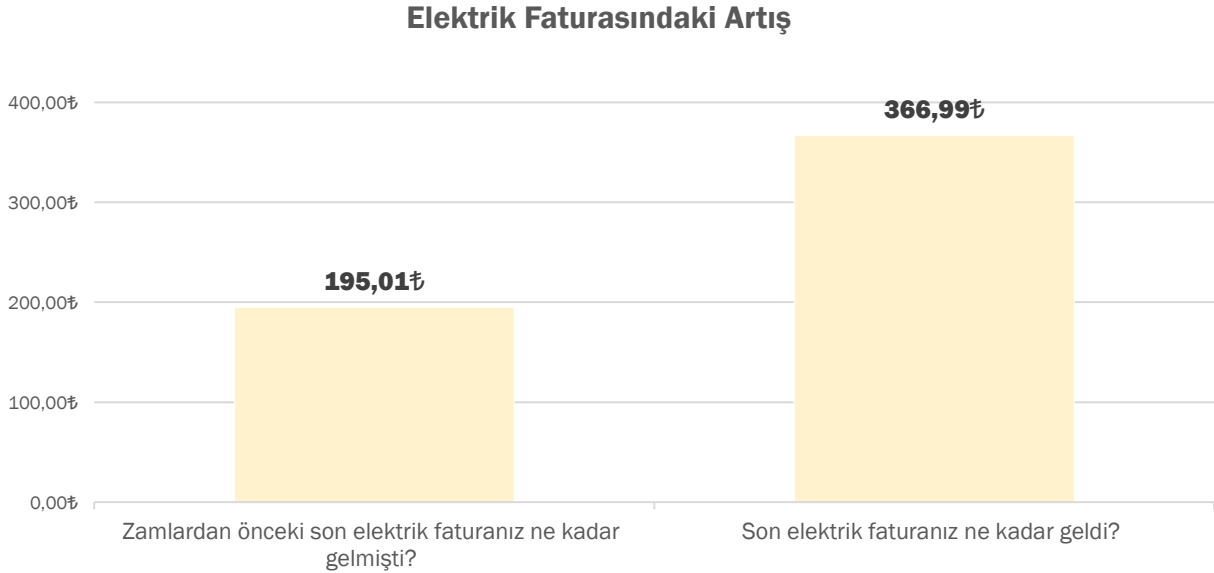
Toplumun yüzde 3'ü gecekondu/dışı sivasız apartmanda, yüzde 24'ü müstakil, geleneksel evde, yüzde 56 gibi bir çoğunluğu apartmanda, yüzde 17'si site içinde yaşarken çok lüks bina, villada yaşayanlar toplumun yüzde 1'inden az.

4. FATURALARDAKİ ARTIŞ

2021 yılının sonlarına doğru Türkiye'nin en önemli gündemlerinden biri enerjiye yapılan zamlardı. 1 Ocak 2022 tarihinde doğalgaza yapılan yüzde 25'lik zammı 1 Nisan'da yapılan yüzde 35'lik bir zam daha takip etti. Doğalgaz zamlarının yanında 2022'nin ilk üç ayında sanayi birim fiyatlarına yüzde 156, hanelere ise en az yüzde 49, en fazla da yüzde 125 oranında zam geldi.

Araştırmanın bu bölümünde; gelen bu zamların faturalarda ne oranda bir artışa sebep olduğunu ve gelen son elektrik ve doğalgaz fatura miktarlarının demografik kırımlara, hane yapıları ve hane tiplerine göre ne derece farklılıklar gösterdiği incelenecek.

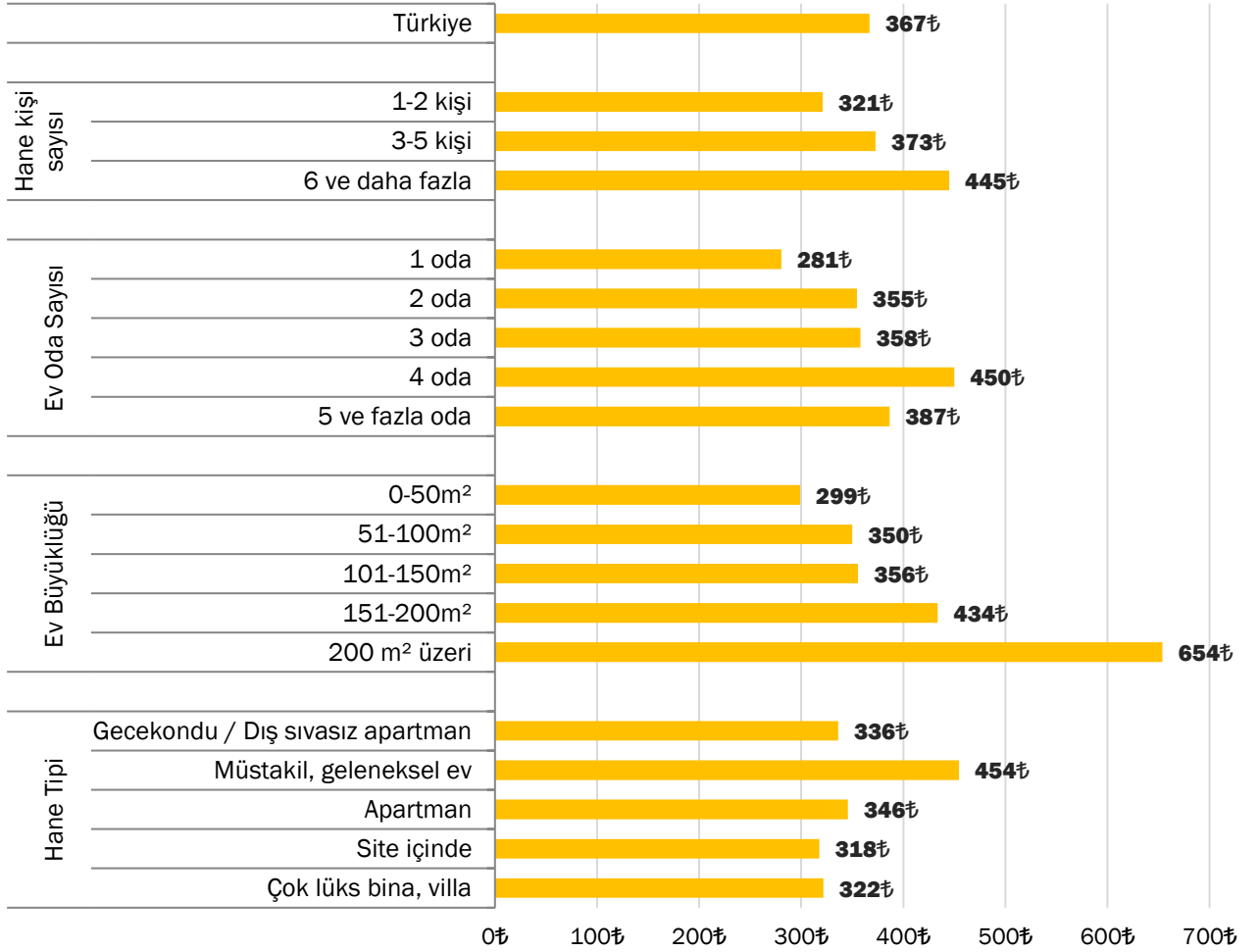
4.1. Zamlardan Sonra Elektrik ve Doğalgaz Faturalarında Yaşanan Artışlar

Toplum genelinde son elektrik faturalarına ödenen tutar ortalama 367 TL. Zamlardan önce elektrik faturasına ödenen ücret ise ortalama 195 TL idi. Aradaki bu 172 TL fark ortalama yüzde 88 artışa tekabül ediyor.

Son elektrik faturanız ne kadar geldi?

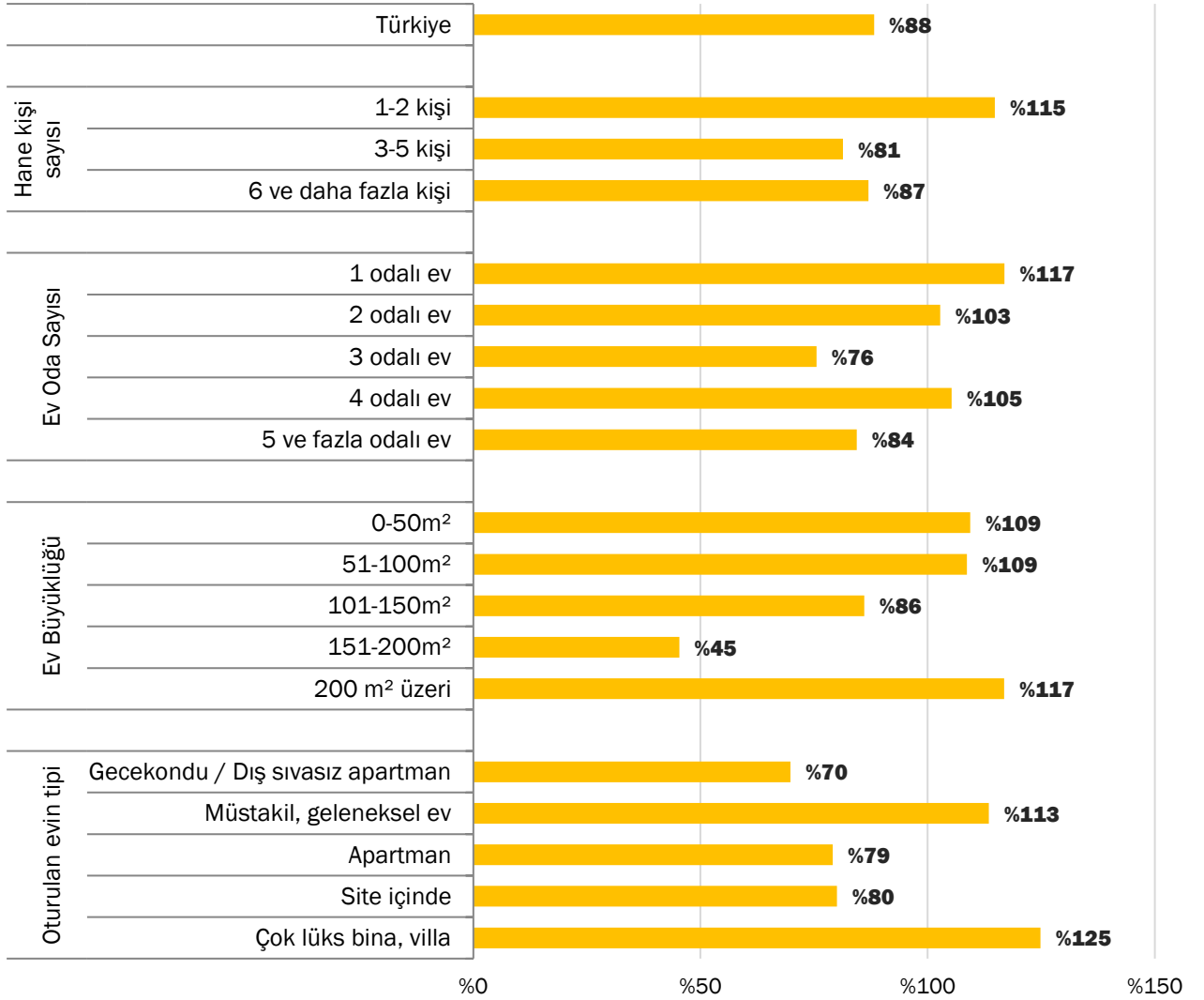

Gelen son elektrik faturalarının miktarlarını hane yapılarına göre incelediğimizde hane kişi sayısı ve ev büyüklüğü arttıkça elektrik faturalarının arttığını görüyoruz. 1-2 kişi oturan hanelere ortalama 321 TL elektrik faturası gelmişken 3-5 kişinin yaşadığı hanelere ortalama 373 TL, 6 ve daha fazla kişi yaşayan hanelere ise ortalama 445 TL elektrik faturası geldiğini görüyoruz.

Bunun yanı sıra 0-50m² büyüklüğündeki hanelere ortalama 299 TL, 51-100m² arası hanelere ortalama 350 TL, 101-150m² arası hanelere ortalama 356 TL, 151-200m² hanelere ortalama 434 TL, 201m² ve üzeri hanelere ise ortalama 654 TL elektrik faturası geldiği bu hanelerde yaşayan kişiler tarafından beyan ediliyor.

Hane tipi de elektrik faturalarını etkileyen bir diğer faktör. Müstakil, geleneksel evlerde yaşayan kişilere gelen son elektrik faturaları ortalama 454 TL iken apartmanlarda yaşayanlara ortalama 346 TL, gecekondu/dışı sivasız apartmanlarda yaşayan kişilere ortalama 336 TL elektrik faturası geldiğini görüyoruz. Hane tipi modernleştikçe elektrik faturaları da azalıyor. Site içinde yaşayan bireylere gelen son elektrik faturası ortalama 318 TL iken çok lüks bina villada yaşayan kişilere gelen son elektrik faturalarının ortalaması 322 TL.

Elektrik Faturalarındaki Artış Oranı

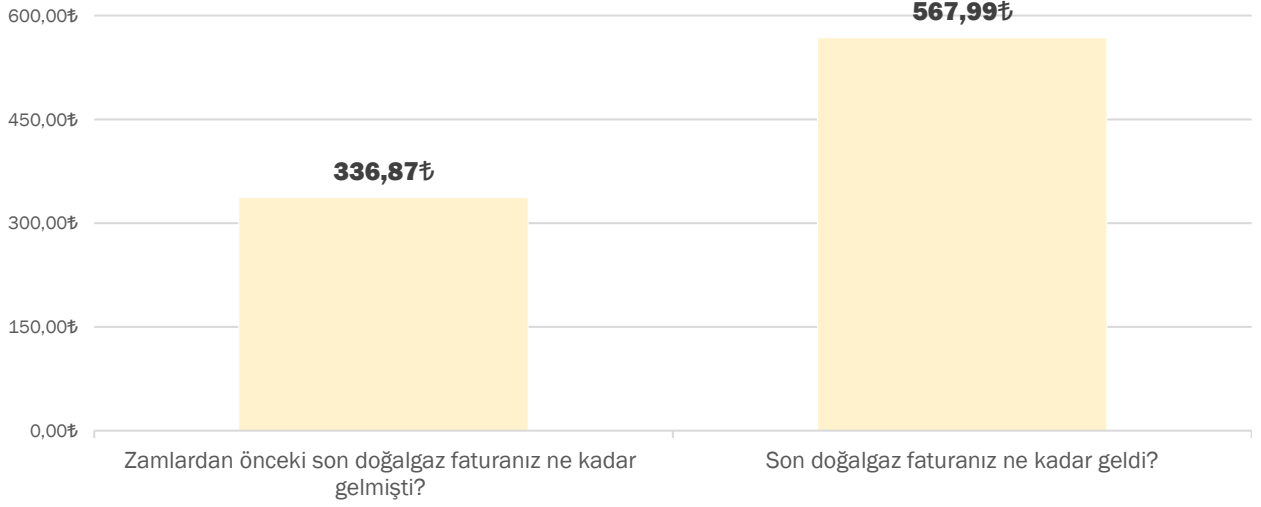
Hane kişi sayısına göre elektrik faturalarındaki artışlara baktığımızda ise 1-2 kişi yaşayan evlere gelen doğalgaz faturalarındaki artışın ortalama yüzde 115 olduğunu görüyoruz. Bu artış oranı 3-5 kişi yaşayan hanelerde yüzde 81, 6 ve daha fazla kişi yaşayan hanelerde ise yüzde 87.

Evlere göre oda sayısına göre de elektrik faturalarındaki artış farklılık gösteriyor. Elektrik zamlarından görece az etkilenen haneler toplumdaki en geleneksel ve yaygın sayılabilecek 3 odalı evler. Bu evlere gelen elektrik faturası zamlardan sonra yüzde 76 artmışken, tek odalı evlere gelen elektrik faturaları yüzde 117, 2 odalı evlere gelen elektrik faturası ise yüzde 103 atmış yani bir önceki faturanın 2 katını aşmış durumda.

Ev büyüklüğüne göre elektrik faturalarındaki değişime bakıldığında ise 200m²'ye kadar olan evlerde ev büyüdükçe elektrik faturasındaki artış oranı azalırken, 200m²'den büyük evlerde bu artış yüzde 117.

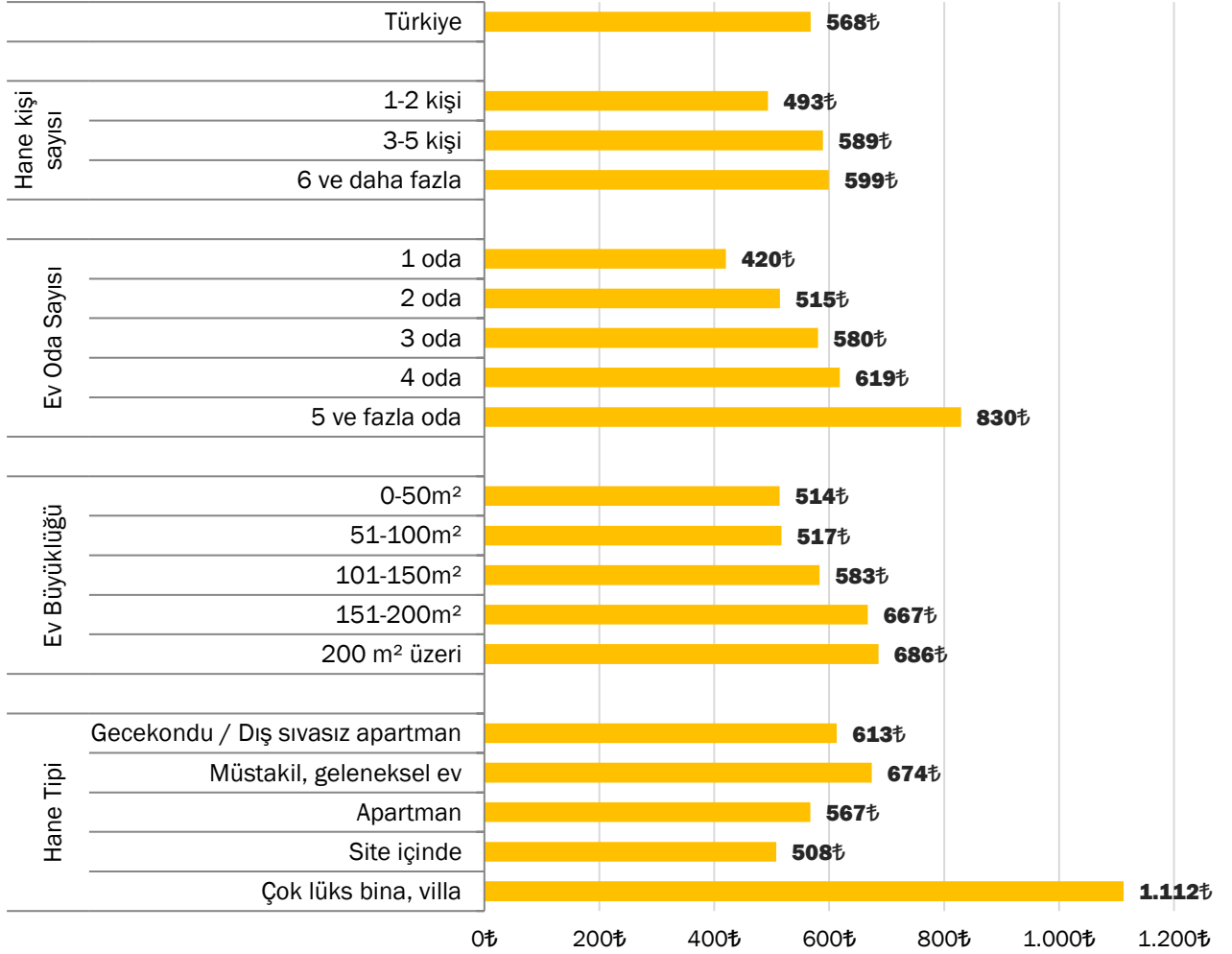

Doğalgaz Faturasındaki Artış

Zamlardan önce gelen son doğalgaz faturaları ortalama 337 TL iken zamlardan sonra yüzde 69 oranında bir artışla ortalama 568 TL'ye çıktığını görüyoruz. Son doğalgaz zamlarının 1 Nisan'da yapılmasına ve bu tarihlerde havaların ısınmasıyla birlikte hanelerde doğalgaz tüketiminin azalmasına rağmen yüzde 69'luk artış oranının ciddi bir oran olduğunu söyleyebiliriz.

Son doğalgaz faturanız ne kadar geldi?

Hane kişi sayısı arttıkça doğalgaz faturaları da artıyor.

1-2 kişi yaşayan hanelere gelen son doğalgaz faturalarının ortalaması 493 TL iken 3-5 kişi yaşayan hanelerde bu ortalama 589 TL, 6 ve daha fazla kişi yaşayan hanelerde ise 599 TL.

Oda sayısı fazla hanelere daha fazla doğalgaz faturası geliyor.

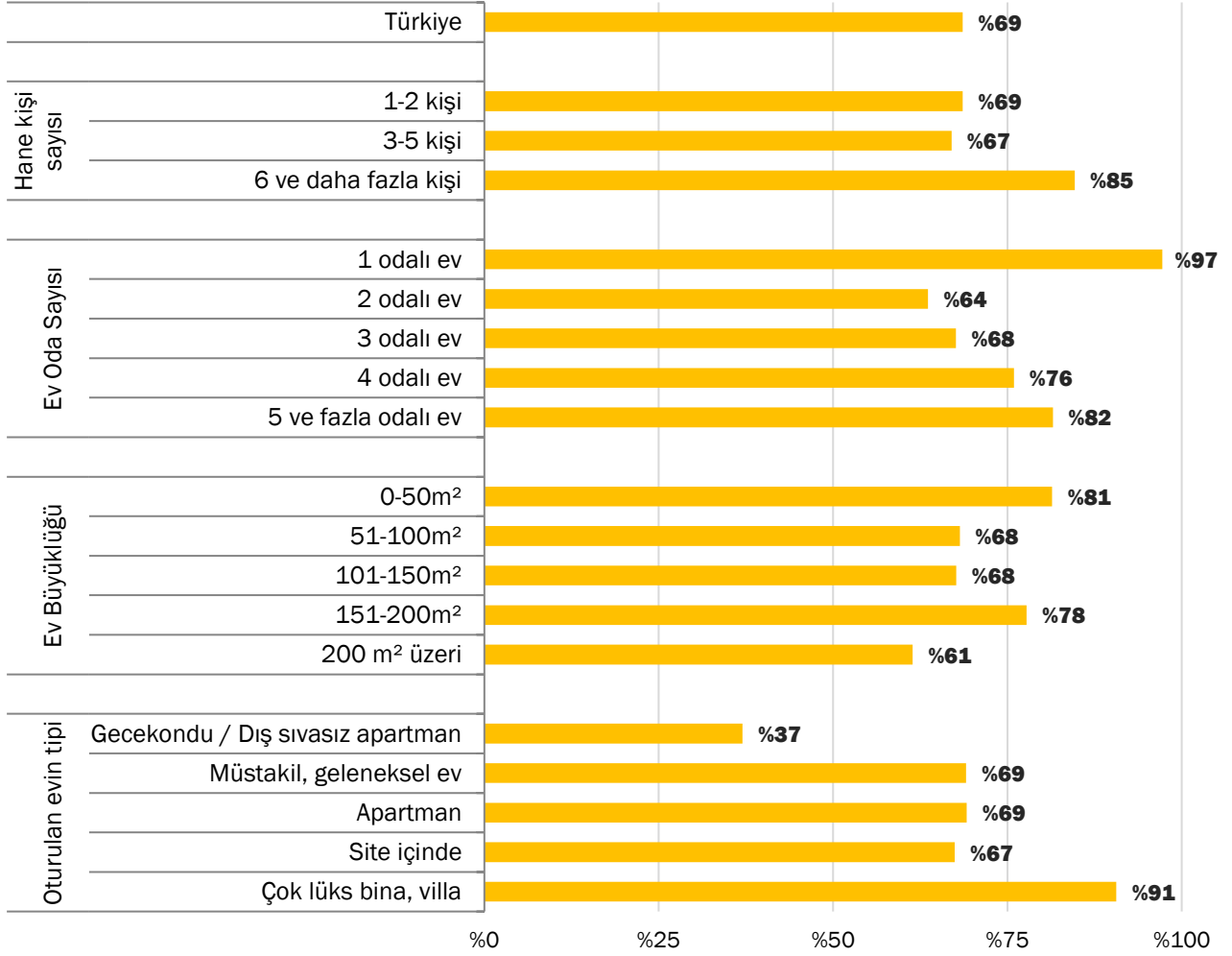
Son doğalgaz faturalarının ortalamalarını hanelerdeki oda sayısına göre incelediğimizde 1 odalı hanelere ortalama 420 TL, 2 odalı hanelere ortalama 515 TL, 3 odalı hanelere ortalama 580 TL, 4 odalı hanelere ortalama 619 TL, 5 ve daha fazla odalı hanelere ise ortalama 830 TL doğalgaz faturası geldiğini görüyoruz.

Daha büyük evlere daha fazla doğalgaz faturası geliyor.

Evin büyüklüğü arttıkça son doğalgaz faturalarının ortalamaları da artıyor. Son doğalgaz faturalarının 0-50m² arası hanelerde ortalama 514 TL, 51-100m² arası hanelerde ortalama 517 TL, 101-150m² arası hanelerde ortalama 583 TL, 151-200m² arası hanelerde ortalama 667 TL, 200m² ve üzeri hanelerde ise ortalama 686 TL olduğunu görüyoruz.

Doğalgaz Faturalarındaki Artış Oranı

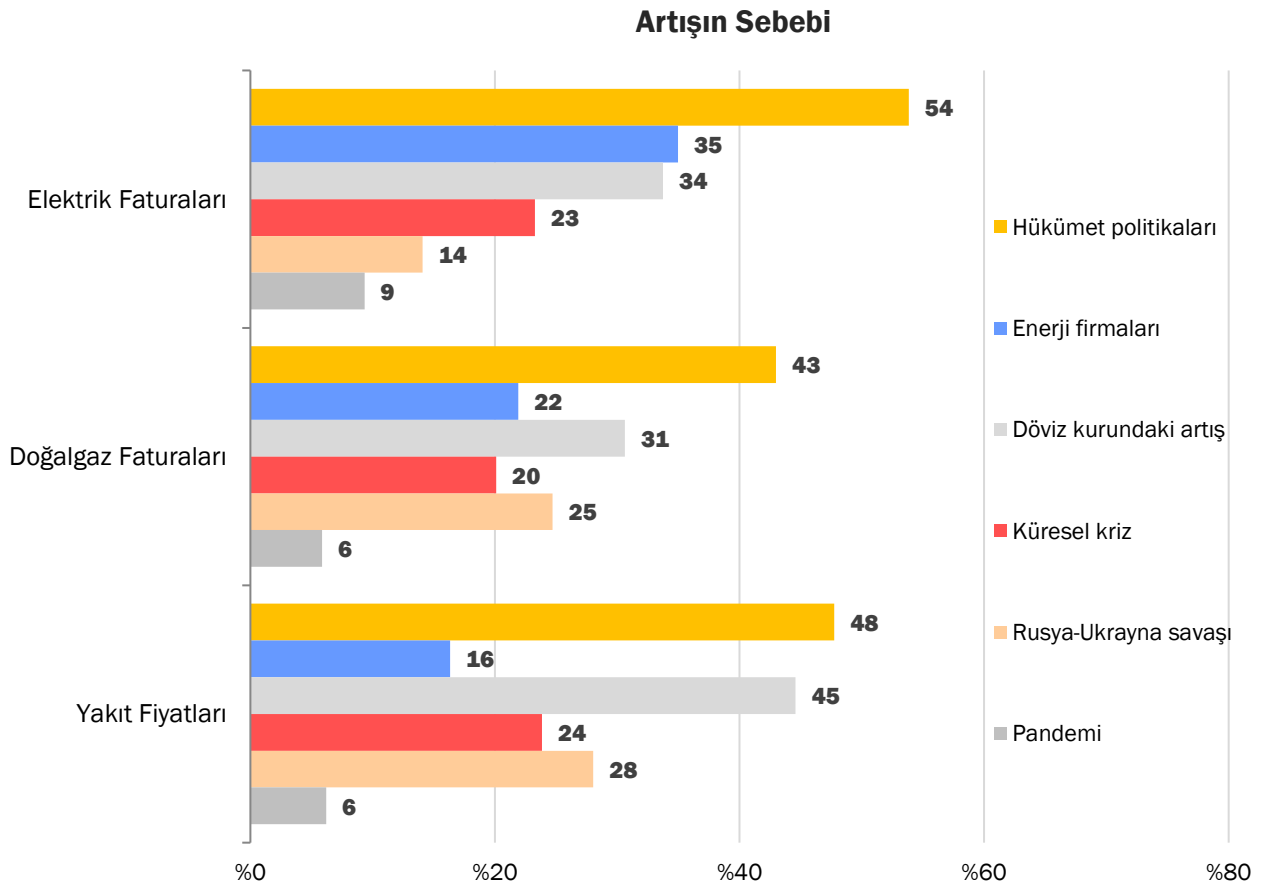

Doğalgaz faturalarındaki artış oranlarını hane kişi sayısına göre incelediğimizde 6 ve daha fazla kişi yaşayan hanelerin bu zamandan en çok etkilenen küme olduğunu görüyoruz. Bu kümenin hanesine gelen doğalgaz faturası zamlardan sonra ortalama yüzde 85 artmışken 1-2 kişi yaşayan hanelerde bu artış oranı yüzde 69, 3-5 kişi yaşayan hanelerde ise yüzde 67.

Evlerdeki oda sayılarına göre bu artış oranı incelendiğinde 1 odalı evlerdeki artış yüzde 97 iken 2 odalı evler yüzde 64, 3 odalı evlerde yüzde 68, 4 odalı evlerde yüzde 76, 5 ve daha fazla oda bulunan evlerde ise yüzde 82 olduğunu görüyoruz. Tek odalı evleri dışarıda bırakarak incelediğimizde oda sayısı arttıkça faturadaki artış oranı da artarken tek odalı evlerde yaşayanların bu konuda en dezavantajlı küme olduğunu görüyoruz.

4.2. Elektrik, Doğalgaz Faturaları ve Yakıt Fiyatlarındaki Artışın Sebepleri

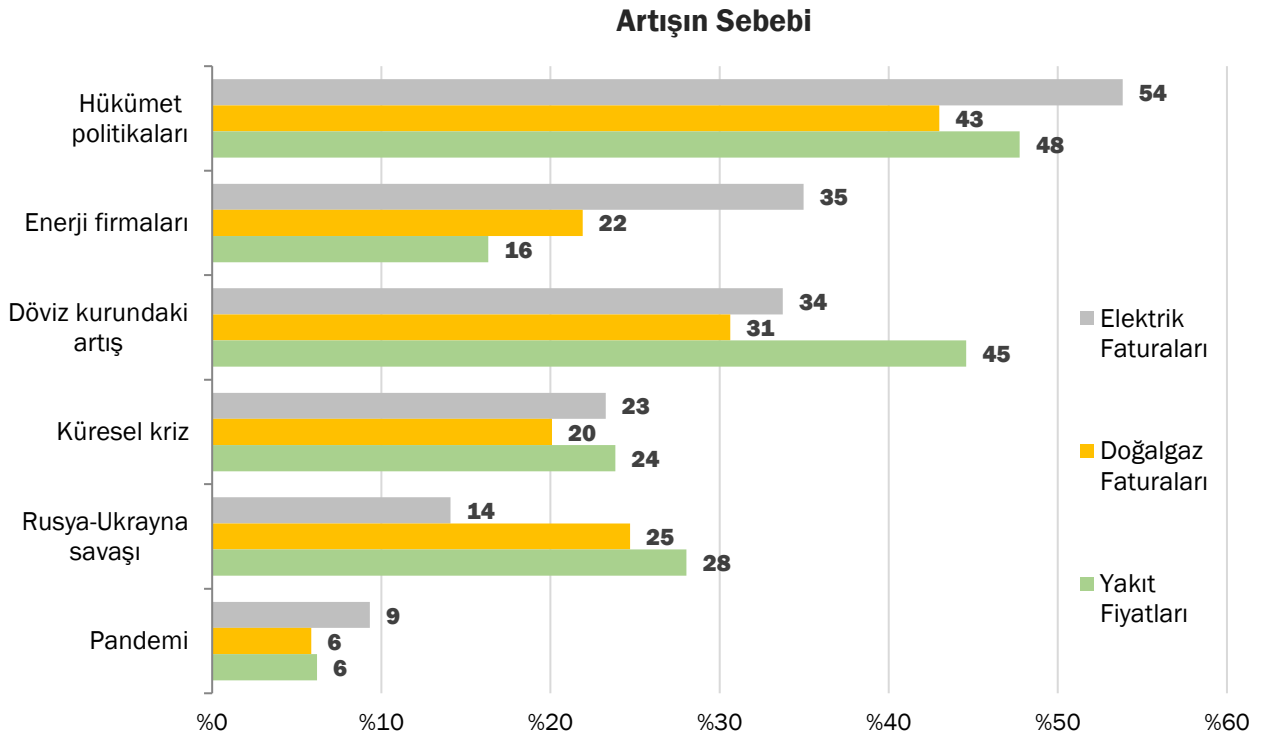
Yapılan bu zamların akabinde toplumun zamların sebebine dair algısının nasıl olduğu araştırmanın bu bölümünde incelenecek bir diğer konu. Rusya-Ukrayna Savaşı sonrası dünya genelinde artan petrol fiyatları, pandemi ve sonrasında dünyada yaşanan ekonomik krizin yanı sıra Türkiye'nin kendi dinamikleri ve hükümet politikaları da toplum tarafından bu zamların sebebi olarak gösteriliyor.

Toplumun yüzde 54'ü elektrik faturalarındaki artışı hükümet politikalarına bağlıyor. Enerji firmalarını ve döviz kurundaki artışı elektrik faturalarındaki artışın sebebi olarak gösterenler toplumun 3'te 1'ini oluştururken toplumun yüzde 23'ü küresel krizi, yüzde 14'ü Rusya-Ukrayna Savaşı'nı, yüzde 9'u ise pandemiyi elektrik faturalarındaki artışın sebebi olarak görüyor.

Hükümet politikaları, doğalgaz faturalarındaki artış konusunda da en çok sebep olarak gösterilen faktör. Toplumun yüzde 43'ü artışı hükümet politikalarına bağlarken yüzde 31'i döviz kurundaki yükselişi doğalgaz faturalarındaki artışın sebebi olarak görüyor.

Yakıt fiyatlarındaki artışın toplum nezdinde sebeplerine baktığımızda ise ilk sırada yüzde 48 oranla yine hükümet politikalarını görüyoruz. Döviz kurundaki artışı, yakıt fiyatlarındaki artışın sebebi olarak görenler ise toplumun yüzde 45'ini oluşturuyor. Rusya-Ukrayna arasındaki savaşın, doğalgaz fiyatlarındaki artışa sebep olduğunu düşünenlerin oranı ise yüzde 28.

Bu soruya verilen cevapları tersten incelediğimizde ise ‘Enerji firmaları’, ‘Döviz kurundaki artış’ ve ‘Rusya-Ukrayna Savaşı’nın etkilerini değerlendirme eğilimleri arasındaki fark ortaya çıkıyor.

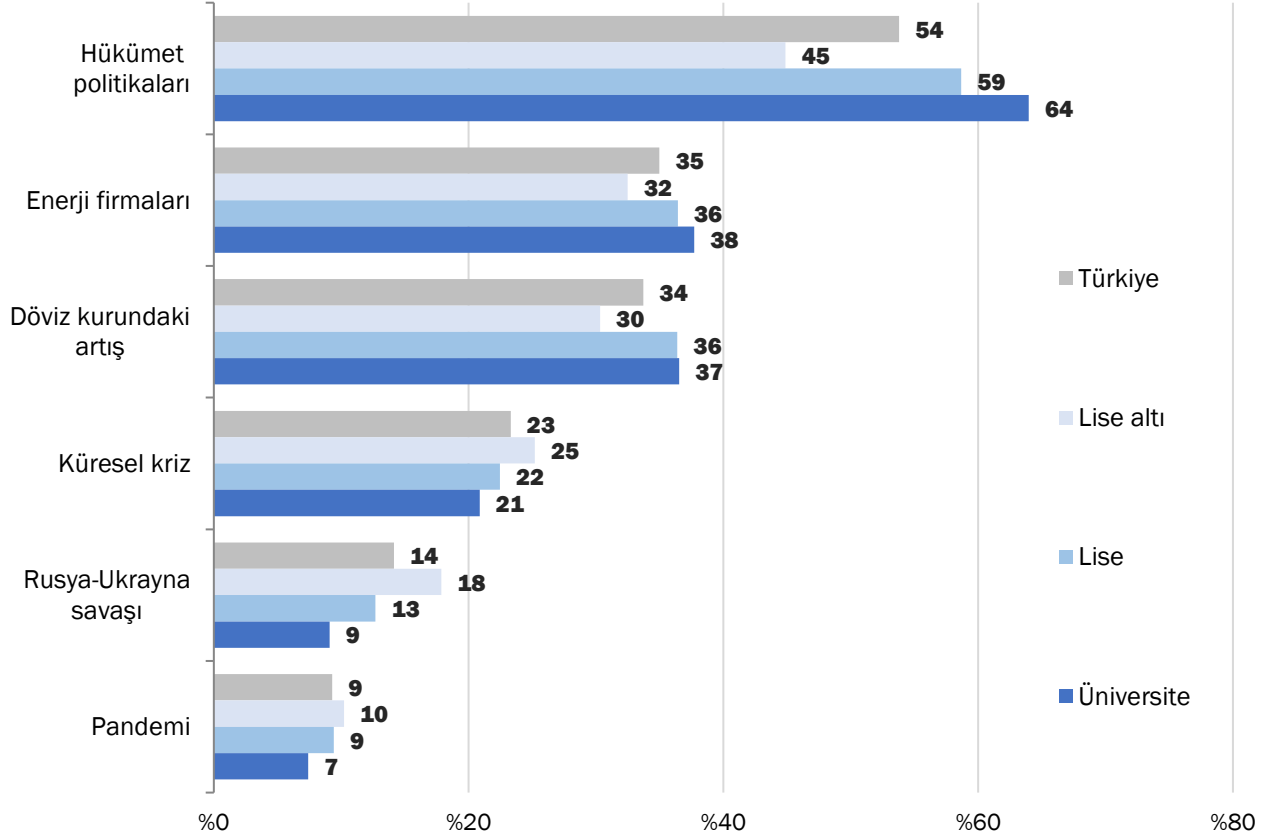
Toplumun yüzde 35’i enerji firmalarının, elektrik faturalarındaki artışın sebebi olduğunu söylerken yüzde 22’si doğalgaz faturalarındaki, yüzde 16’sı ise yakıt fiyatlarındaki artışa sebep olarak gösteriyor.

Döviz kurundaki artışın en çok etkilediğini düşünülen durum ise yakıt fiyatlarındaki artış. Toplumun yüzde 45’i bu şekilde düşünürken yüzde 34’ü elektrik faturalarındaki artışa, yüzde 31’i ise doğalgaz faturalarındaki artışa sebep olarak döviz kurundaki artışı gösteriyor.

Toplumun 4’te 1’i yakıt fiyatları ve doğalgaz faturalarındaki artışta Rusya-Ukrayna Savaşı’nın etkisi olduğunu ifade ederken savaşın elektrik faturalarındaki artışa sebep olduğunu düşünenler toplumun yüzde 14’ünü oluşturuyor.

Bunların yanı sıra her bir artıştaki en önemli etken hükümet politikaları olarak görülürken pandemi en etkisiz unsur olarak göze çarpıyor.

Elektrik Faturasındaki Artışın Sebebi

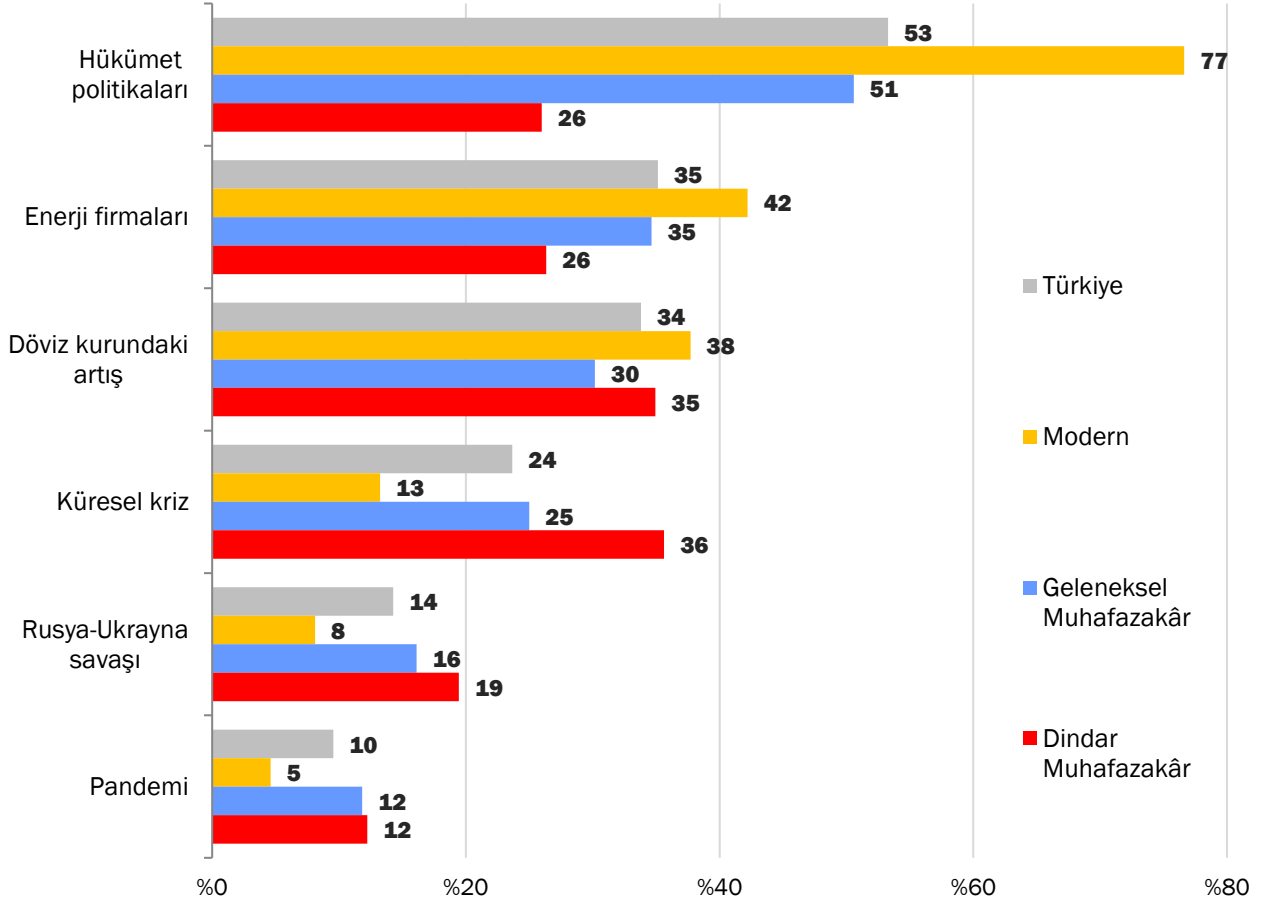

Eğitim seviyesi, elektrik faturalarındaki değişimin sebeplerine yaklaşımı etkileyen önemli bir faktör. Üniversite mezunlarının yüzde 64'ü lise mezunlarının yüzde 59'u hükümet politikalarını bu duruma sebep olarak gösterirken lise altı eğitim seviyesindekiler arasında bu şekilde düşünenlerin oranı yüzde 45.

Bunun yanı sıra lise altı eğitim seviyesindeki bireylerin, Rusya-Ukrayna Savaşı'nı, küresel krizi ve pandemiyi elektrik faturalarındaki artışa sebep olarak gösterme eğilimi lise mezunları ve üniversite mezunlarına göre daha fazla. Lise altı eğitim seviyesindekilerin yüzde 18'i, lise mezunlarının yüzde 13'ü, üniversite mezunlarının ise yüzde 9'u, Rusya-Ukrayna Savaşı'nın elektrik faturalarındaki artışın bir sebebi olarak gösteriyor.

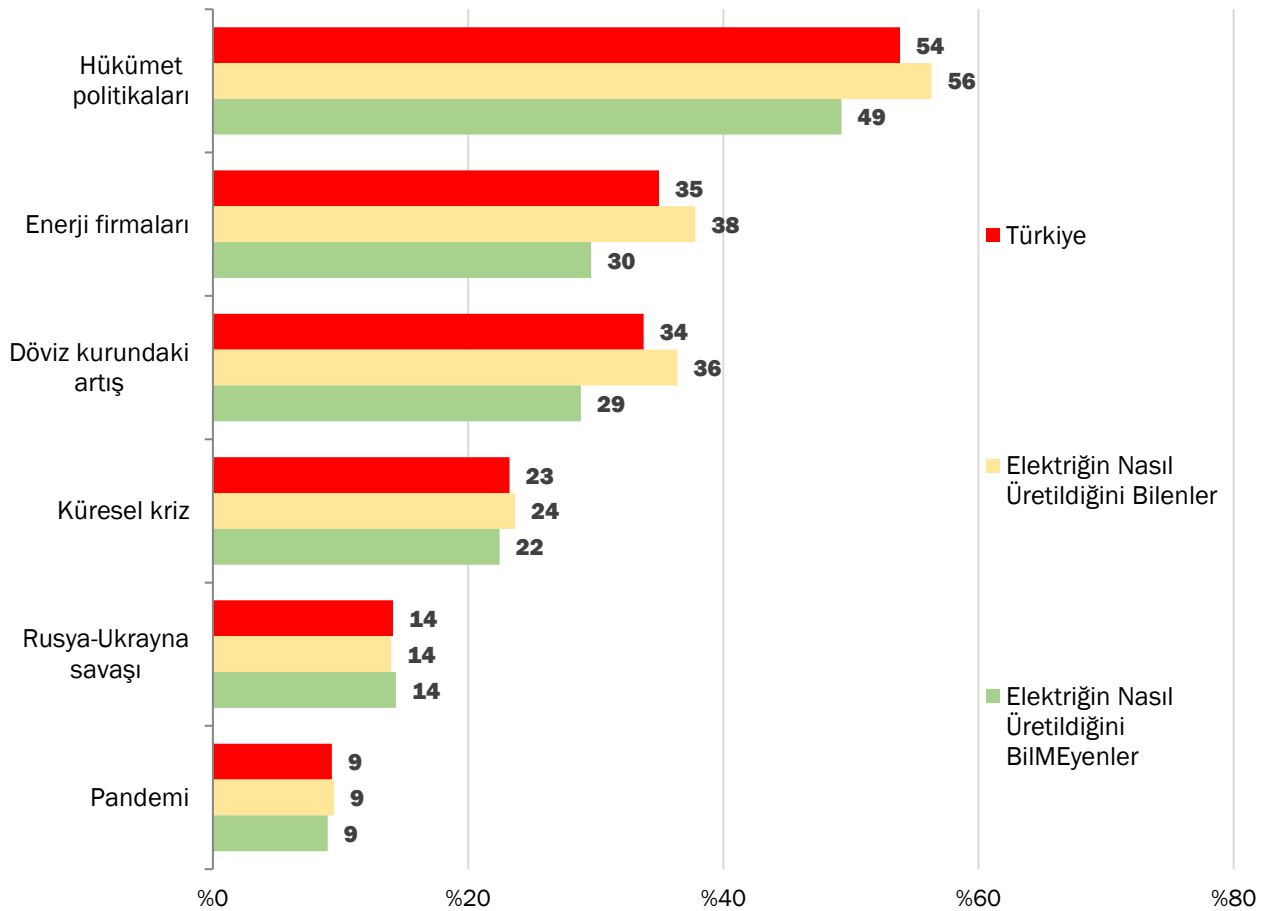
Elektrik Faturasındaki Artışın Sebebi

Elektrik faturalarındaki artışlara gösterilen sebepler hayat tarzlarına göre gözle görülür bir farklılık gösteriyor. Modernlerin yüzde 77 gibi büyük bir bölümü hükümet politikalarının bu artışın sebebi olduğunu belirtirken Geleneksel Muhafazakârların yüzde 51'i, Dindar Muhafazakârların ise sadece yüzde 26'sı hükümet politikalarının elektrik faturalarındaki artışın bir sebebi olduğunu söylüyor.

Dindar Muhafazakârların en çok üzerinde durduğu sebep: Küresel kriz. Bu kümedekilerin yüzde 36'sı küresel krizin elektrik faturalarındaki artışın bir sebebi olduğunu ifade ederken, Geleneksel Muhafazakârların yüzde 25'i, modernlerin ise sadece yüzde 13'ü bu şekilde düşünüyor.

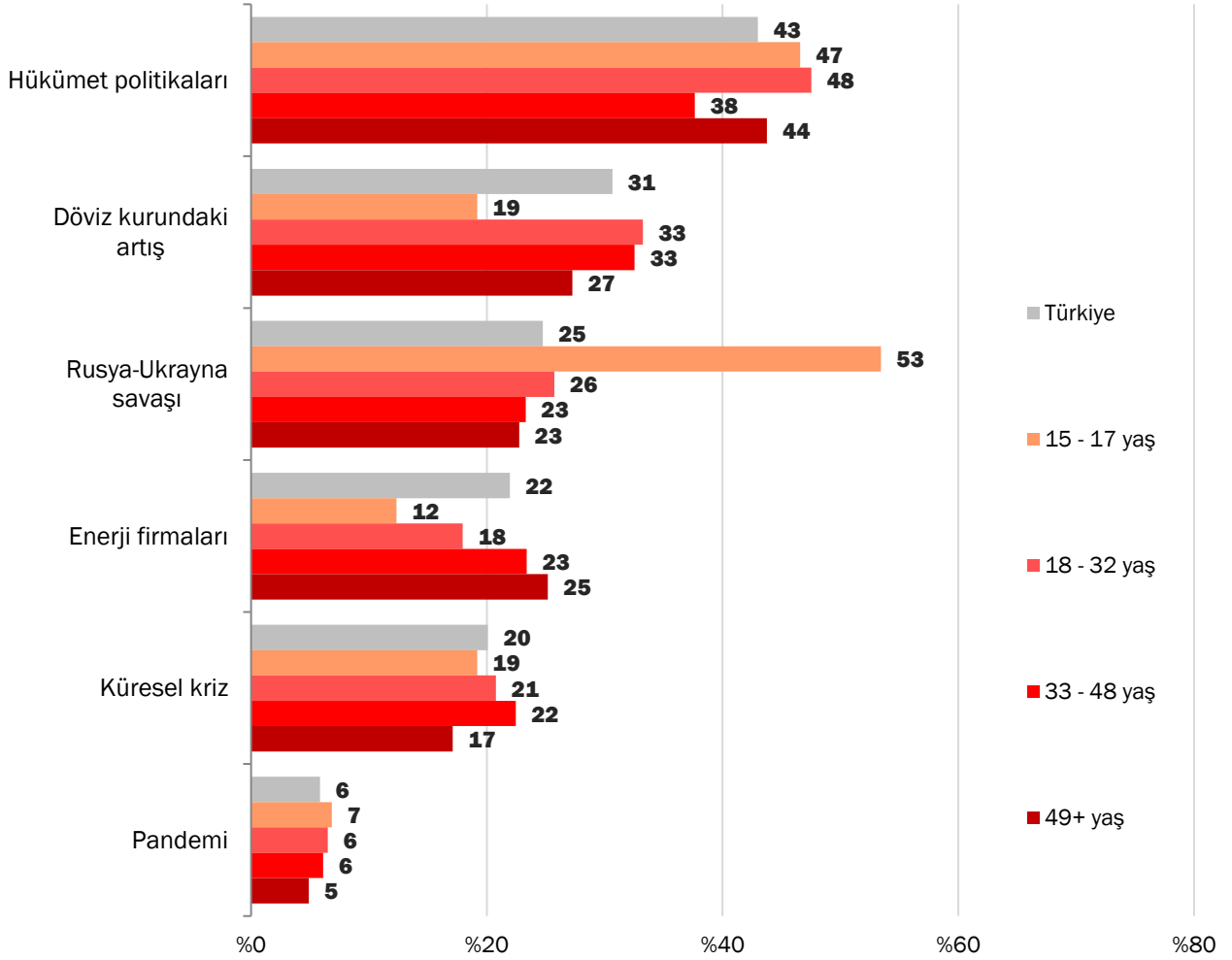
Elektrik Faturasındaki Artışın Sebebi

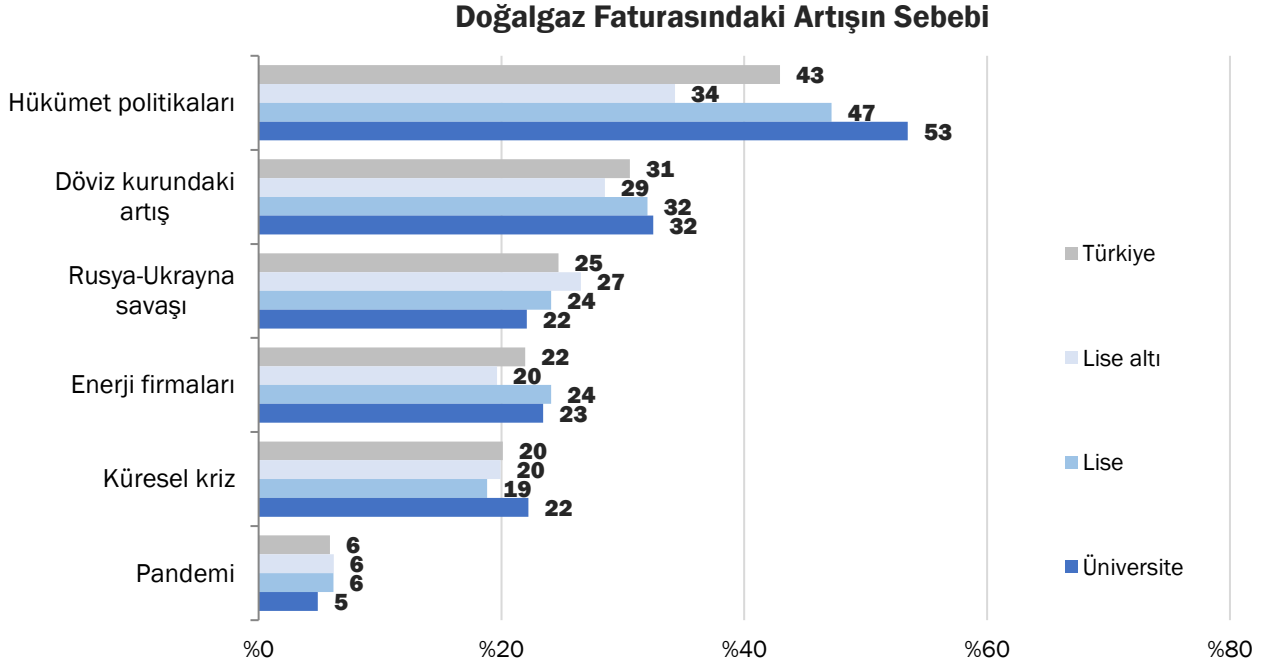
Elektriğin nasıl üretildiğini bilenlerin elektrik faturalarındaki artışın sebebini hükümet politikaları, enerji firmaları ve döviz kurundaki artış olarak görme eğilimleri elektriğin nasıl üretildiğini bilmeyenlere göre daha fazla. Elektriğin nasıl üretildiğini bilenlerin yüzde 56'sı hükümet politikalarının elektrik faturalarındaki artışın bir sebebi olduğunu ifade ederken yüzde 39'u enerji firmalarını, yüzde 36'sı ise döviz kurundaki artışı elektrik faturalarında artışın bir sebebi olarak görüyor. Elektriğin nasıl üretildiğini bilmeyenlerde bu şekilde düşünenlerin oranları sırasıyla yüzde 49, yüzde 30 ve yüzde 29

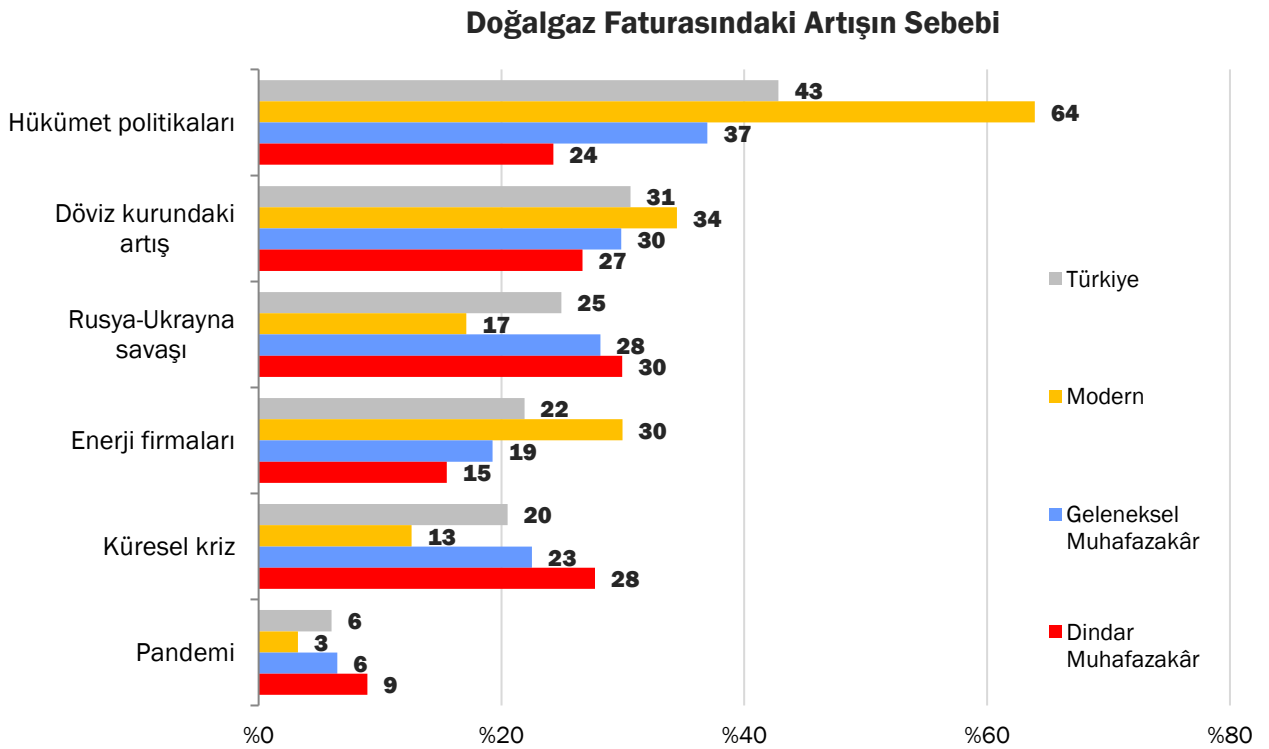
Doğalgaz Faturasındaki Artışın Sebebi

Yaş kümelerinin doğalgaz fiyatlarındaki artışa sebep olarak hangi etkenleri gösterdiğine baktığımızda en dikkat çeken bulgunun 15-17 yaş arası gençlerin Rusya-Ukrayna savaşını doğalgaz fiyatlarındaki artışa sebep gösterme eğilimlerinin diğer yaş kümelerinden oldukça fazla olması olduğunu görüyoruz. 15-17 yaş arası gençlerin yüzde 53'ü Rusya-Ukrayna Savaşı'nı doğalgaz fiyatlarındaki artışa sebep olarak gösterirken 18-32 yaş arasındakilerin yüzde 26'sı, 33-48 yaş arasındakilerin ve 49 yaş ve üzerindekiileri yüzde 23'ü Rusya-Ukrayna Savaşı'nın doğalgaz fiyatlarındaki artışın bir sebebi olarak görüyor.

Eğitim seviyesi arttıkça elektrik faturalarındaki artışın sorumlusu olarak hükümet politikalarını gösterenlerin oranı gözle görülür bir oranda artıyor. Lise altı eğitim seviyesindekilerin yüzde 34'ü, lise mezunlarının yüzde 47'si, üniversite mezunlarının ise yüzde 53'ü elektrik faturalarındaki artışa sebep olarak hükümet politikalarını gösteriyor.

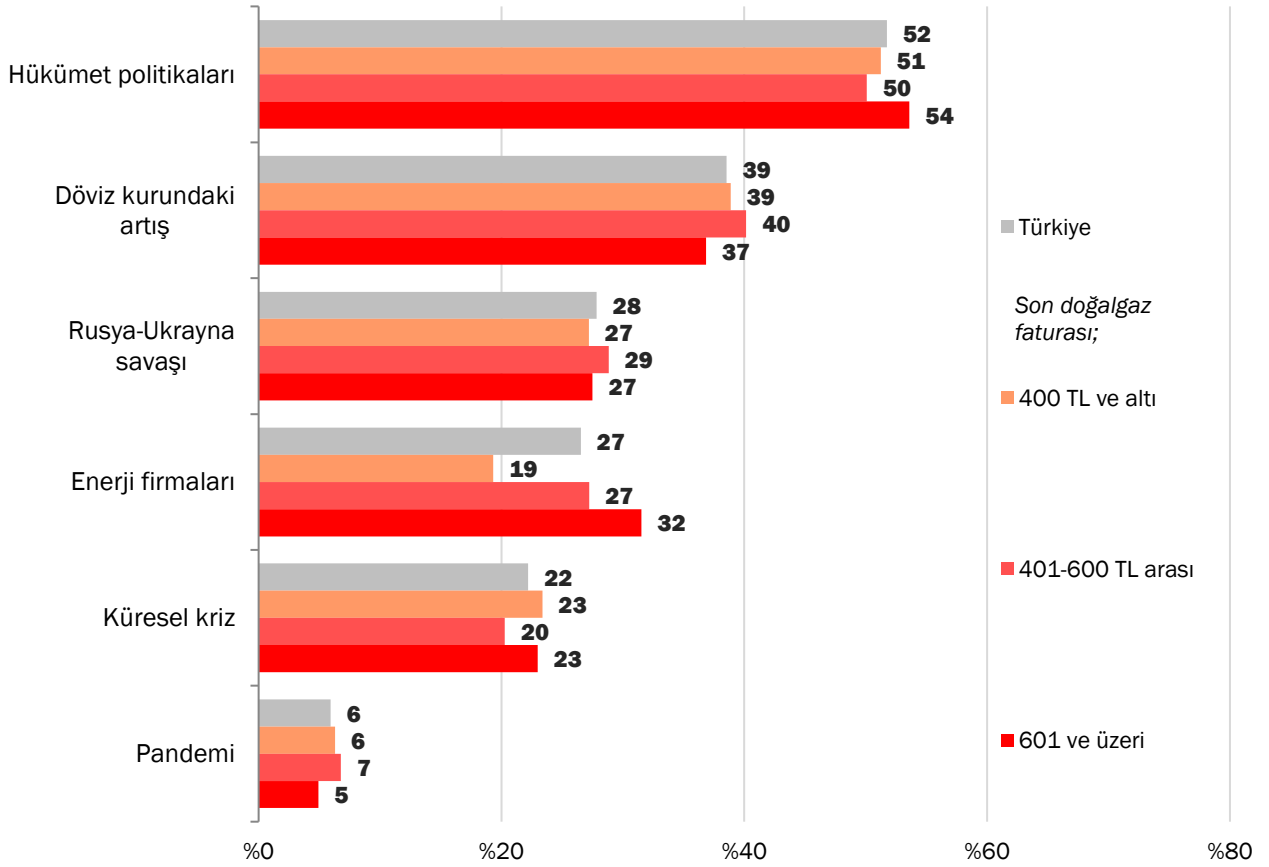

Hayat tarzlarına göre elektrik faturalarındaki artışa gösterilen sebeplere baktığımızda da en farklı yaklaşımın ortaya çıktığı konunun yine hükümet politikaları olduğunu görüyoruz.

Modernlerin yüzde 64'ü, Geleneksel Muhafazakârların yüzde 37'si, Dindar Muhafazakârların ise yüzde 24'ü elektrik faturalarındaki artışı hükümet politikalarına bağlıyor.

Bunun yanı sıra hayat tarzı muhafazakârlaştıkça elektrik faturalarındaki artışın sebebini Rusya-Ukrayna Savaşı ve küresel kriz olarak görenlerin oranının arttığını görüyoruz.

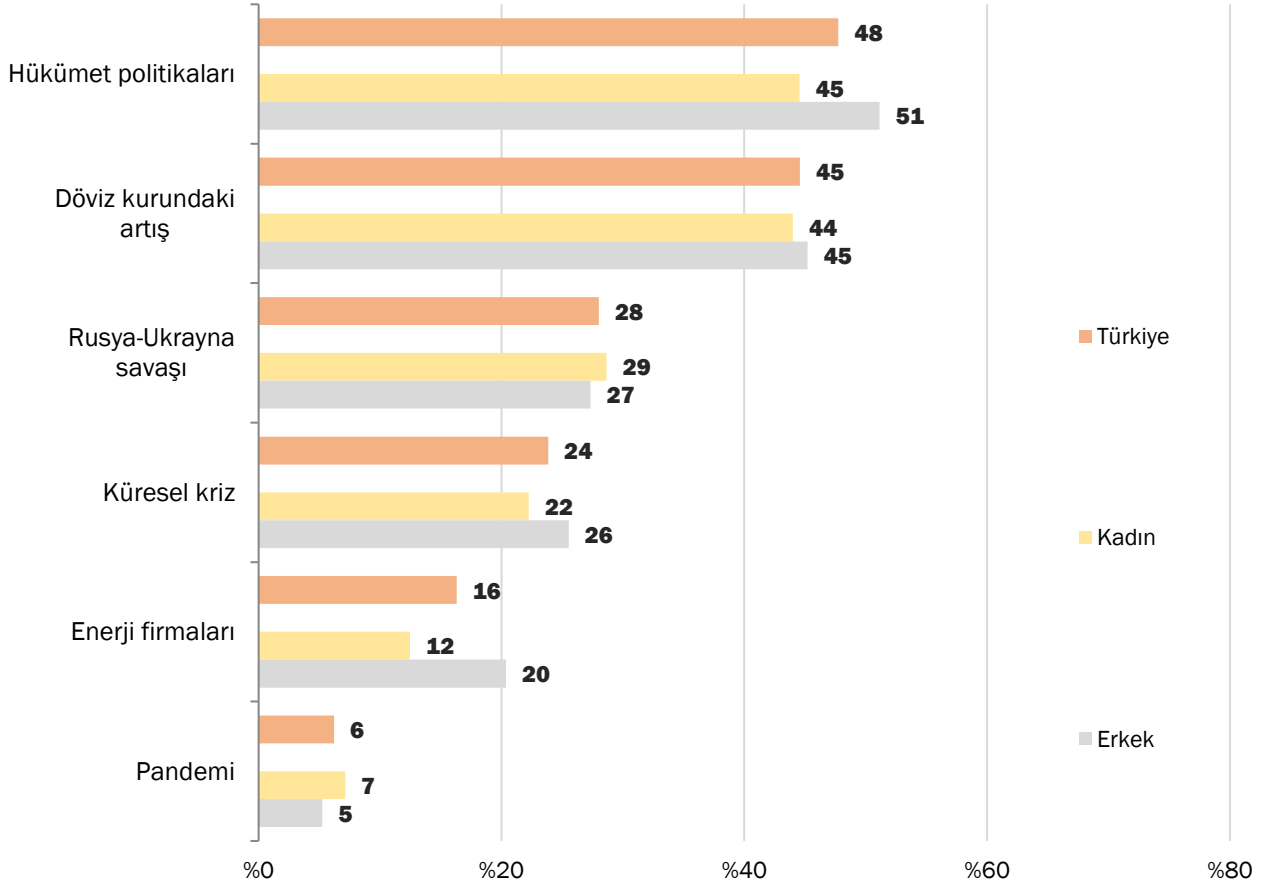
Doğalgaz Faturasındaki Artışın Sebebi

Son ay gelen doğalgaz faturası arttıkça doğalgaz faturalarındaki artışın bir sebep olarak enerji firmalarını gösterme eğilimi de artıyor. En son doğalgaz faturası 400 TL ve altı gelenlerin yüzde 19'u, 401-600 TL arası gelenlerin yüzde 27'si enerji firmalarını doğalgaz faturalarındaki artışın sebebi olarak işaret ederken son doğalgaz faturası 601 TL ve üzeri gelen kişilerde bu oran yüzde 32.

Doğalgaz faturasının miktarı enerji firmaları dışındaki diğer etkenleri fatura artışlarına sebep olarak gösterme eğilimlerini çok etkilemiyor.

Akaryakıt Fiyatlarındaki Artışın Sebebi

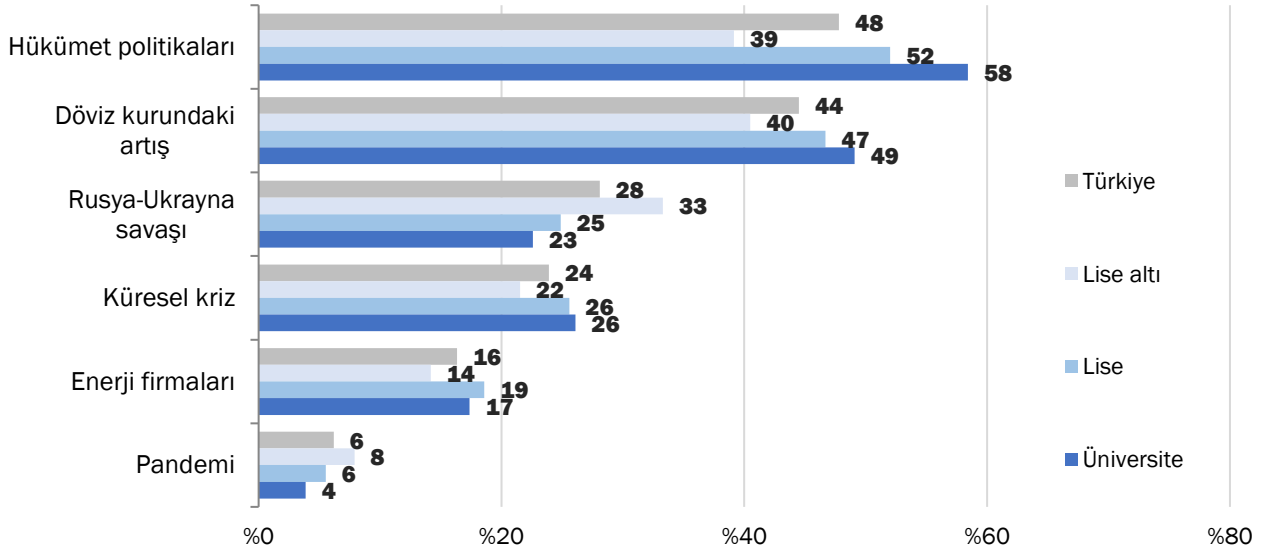

Türkiye’de ehliyet sahiplerinin büyük çoğunluğunu erkeklerin oluşturması ve bu sebepten ötürü akaryakıt fiyatlarıyla ilişkilerinin kadınlara göre daha fazla olması sebebiyle akaryakıt fiyatlarındaki artışa gösterilen sebeplerin cinsiyete göre nasıl değiştiğini incelemek de fayda var.

Kadınların yüzde 45’i akaryakıt fiyatlarındaki artışın bir sebebi olarak hükümet politikalarını görürken erkekler arasında bu şekilde fikir beyan edenlerin oranı yüzde 51. Bunun yanı sıra enerji firmalarını bu fiyat artışına sebep gösterme eğilimleri de cinsiyete göre farklılık gösteriyor. Kadınların yüzde 12’si akaryakıt fiyatlarındaki artışın bir sebebinin enerji firmaları olduğunu ifade ederken erkeklerin yüzde 20’si bu şekilde düşünüyor.

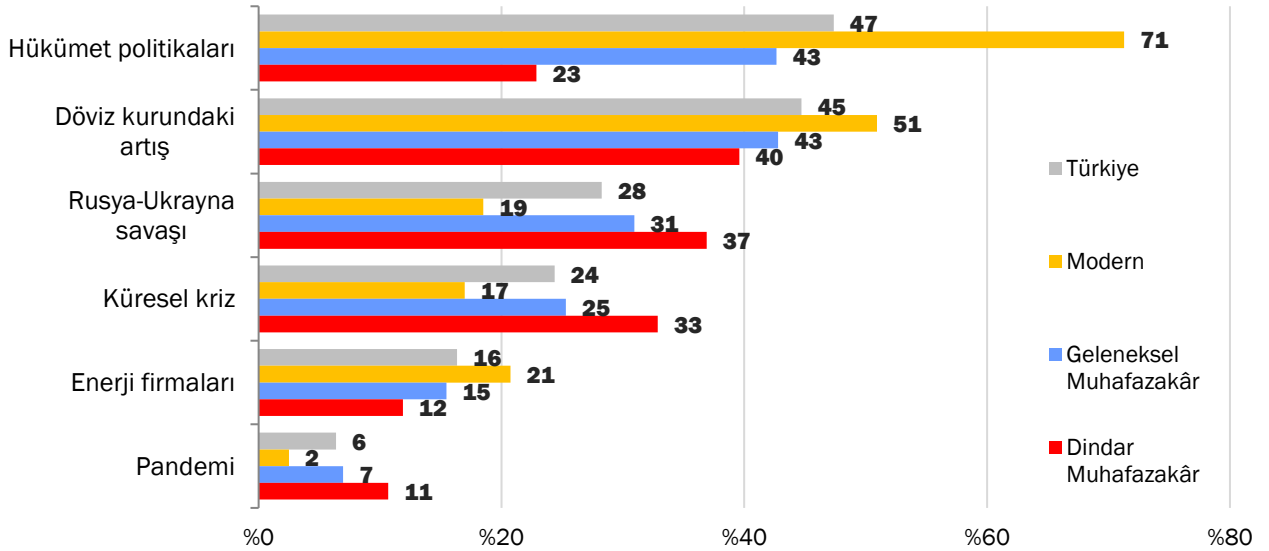

Akaryakıt Fiyatlarındaki Artışın Sebebi

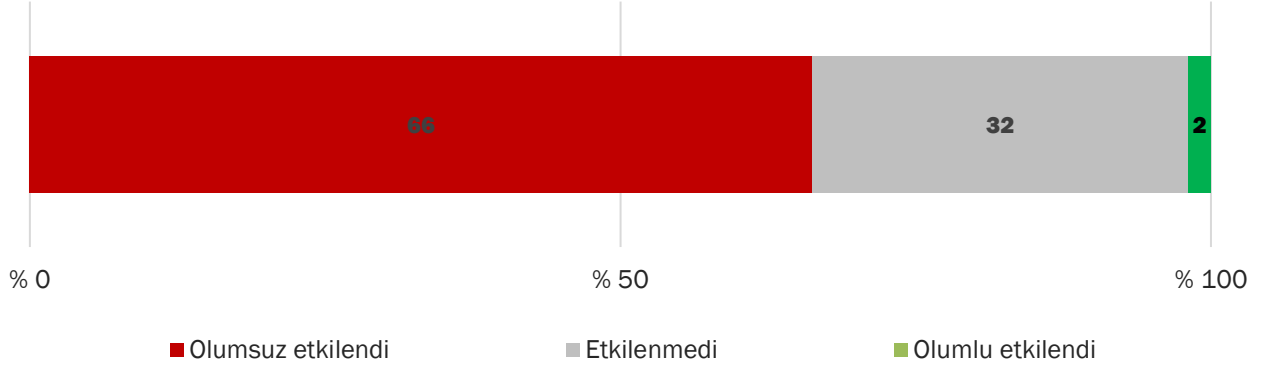
Tıpkı elektrik ve doğalgaz faturalarındaki artışın sebeplerinde olduğu gibi akaryakıt fiyatlarının artışlarında da eğitim seviyesi yükseldikçe hükümet politikalarını sebep olarak gösterme eğilimi de artıyor. Bunun yanı sıra lise altı eğitim seviyesindeki her 3 kişiden 1'inin akaryakıt fiyatlarındaki artışı Rusya-Ukrayna Savaşı'na bağlaması da dikkat çeken bir diğer durum.

Akaryakıt Fiyatlarındaki Artışın Sebebi

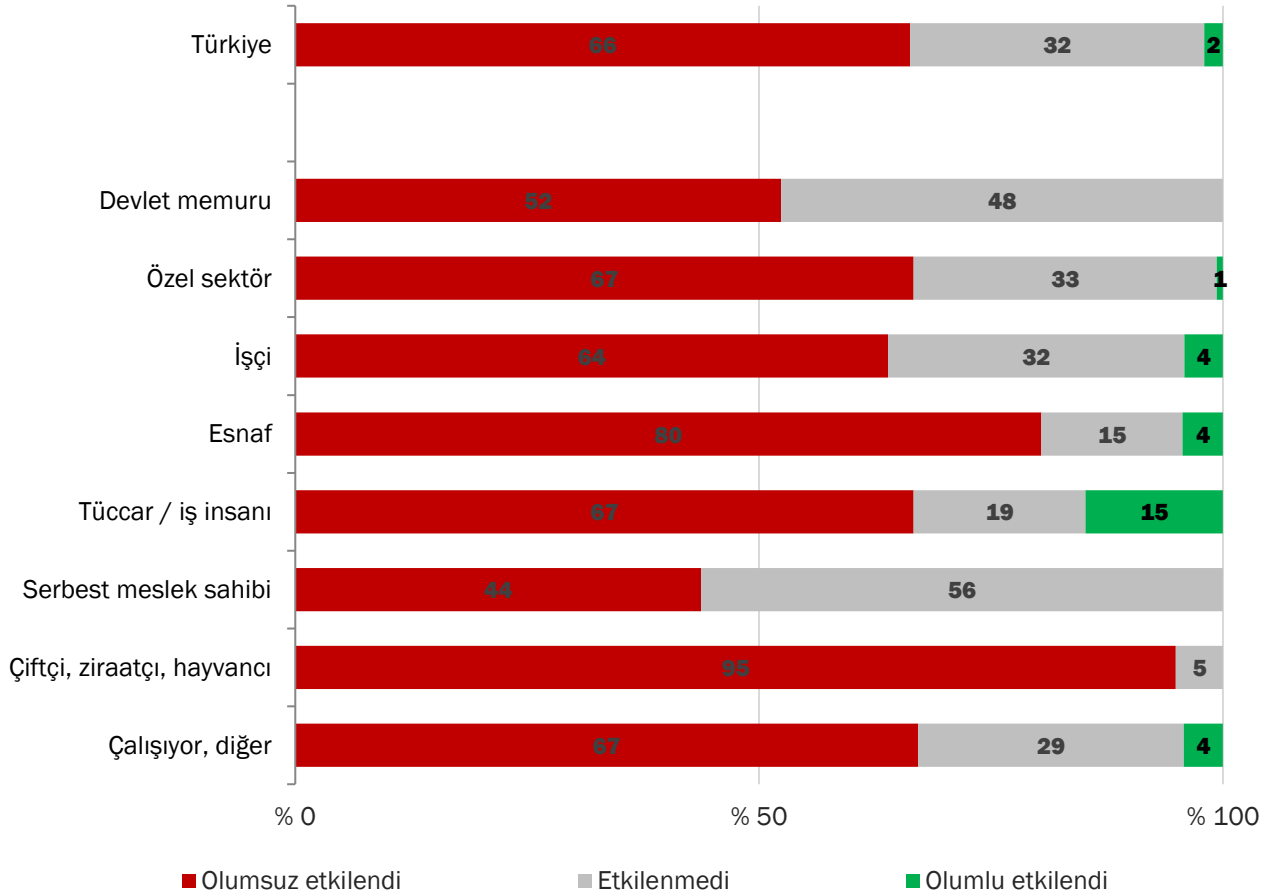
Akaryakıt fiyatlarındaki artışın Rusya-Ukrayna Savaşı'ndan kaynaklandığı düşünenlerin oranının elektrik ve doğalgaz faturalarındaki artışın sebebinin savaşı olarak görenlerden fazla olduğunu yukarıda belirtmiştik. Dindar Muhafazakârların yüzde 37 gibi önemli bir bölümünün de akaryakıt fiyatlarındaki artışın sebebi olarak savaşı göstermeleri yukarıdaki grafikte en dikkat çekici durumlardan biri.

Akaryakıt fiyatlarındaki artışlar sonucunda işiniz/ticari faaliyetleriniz etkilendi mi?

Akaryakıt fiyatlarındaki artışın toplumdaki bireylerin işlerini/ticari faaliyetlerini nasıl etkilediğine baktığımızda toplumun yüzde 66'sı akaryakıt fiyatlarındaki artıştan dolayı işinin/ticari faaliyetinin olumsuz etkilendiğini söylerken sadece yüzde 2'si olumlu etkilendiğini söylüyor. Toplumun yüzde 32'si ise akaryakıt zamlarının işini/ticari faaliyetine bir etkisi olmadığını belirtiyor.

Akaryakıt fiyatlarındaki artışlar sonucunda işiniz/ticari faaliyetleriniz etkilendi mi?

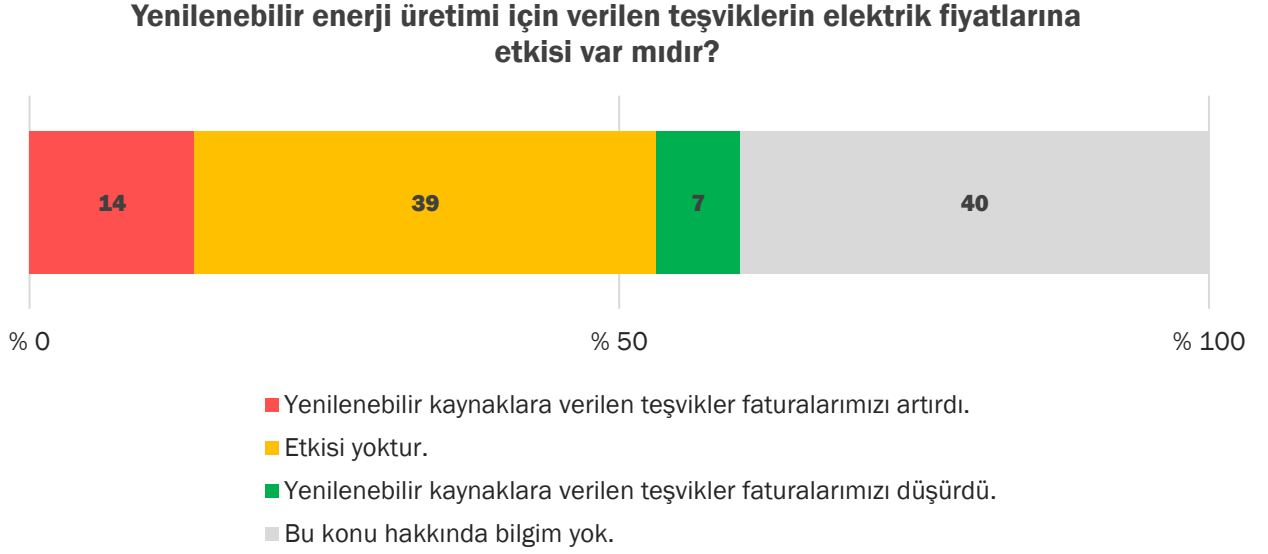

Akaryakıt fiyatlarındaki artışın meslek kümelerinin işlerine / ticari faaliyetlerine etkisine baktığımızda en olumsuz etkilenenlerin çiftçi, ziraatçı, hayvancılar olduğunu görüyoruz. Bu kümede bulunanların yüzde 95'i akaryakıt fiyatlarındaki artıştan olumsuz etkilendiğini söylüyor. Esnafların ise yüzde 80'i işinin / ticari faaliyetinin bu artışlardan dolayı olumsuz etkilendiğini ifade ediyor.

Tüccar / iş insanı kümesi, çalışma kümeleri arasında akaryakıt fiyatlarındaki artış neticesinde işi / ticari faaliyeti en olumlu etkilenen küme olsa da bu kümede bulunanların da sadece yüzde 15'i işinin / ticari faaliyetinin olumlu etkilendiğini yüzde 67'si ise olumsuz etkilendiğini belirtiyor.

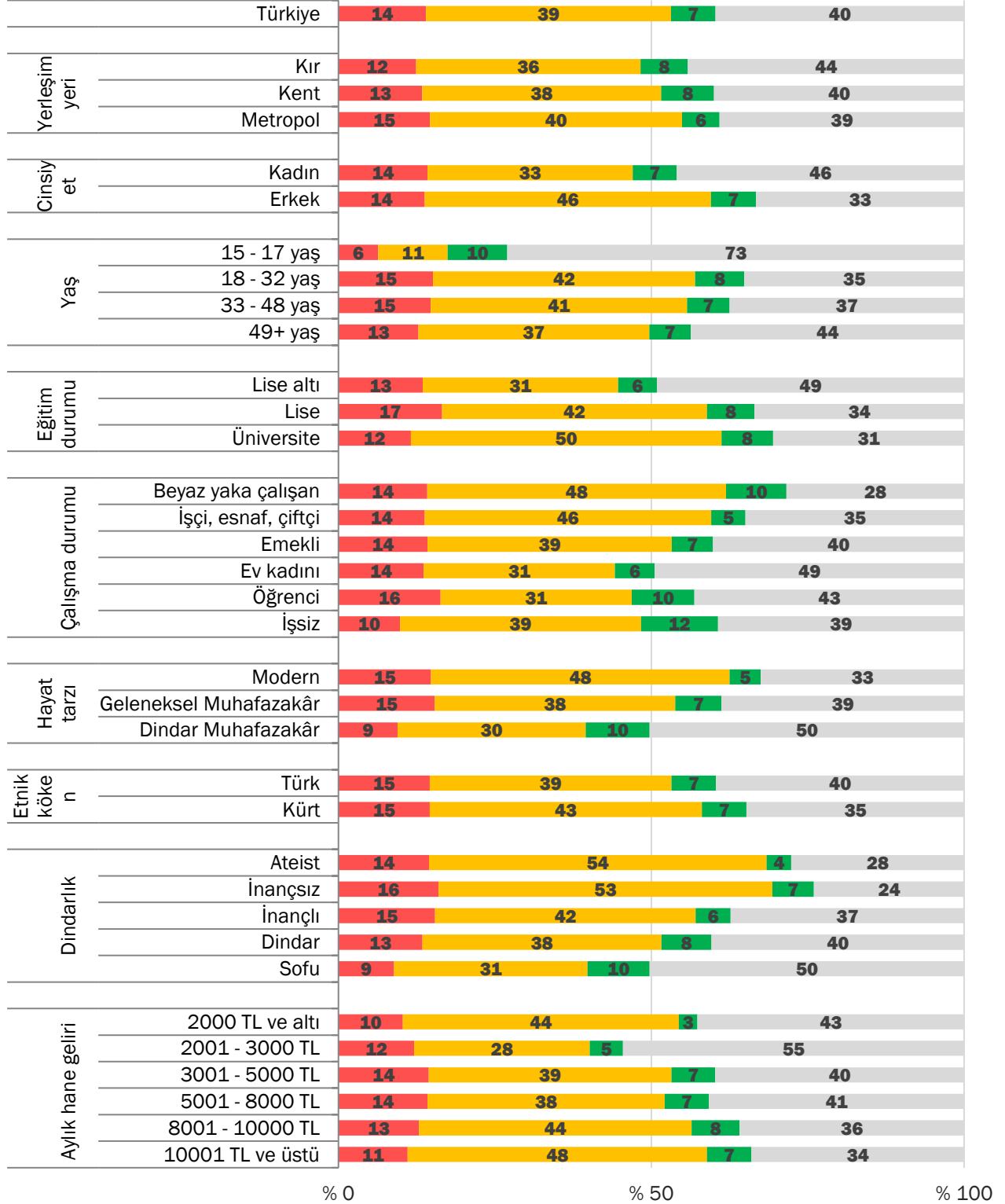
4.2.1. Yenilenebilir Enerji Teşviklerinin Elektrik Faturalarına Etkisi

Yenilenebilir enerji üretimi için verilen teşviklerin elektrik fiyatlarına bir etkisi olup olmadığını sorduğumuz bu soruya verilen cevaplar toplumun önemli bir bölümünün bu konu hakkında bilgisi olmadığını gösteriyor. Bu konu hakkında bilgisi olmayanlar toplumun yüzde 40'ını oluştururken toplumun yüzde 39'u bu teşviklerin elektrik fiyatlarına bir etkisi olmadığını düşünüyor. Toplumun yüzde 14'ü yenilenebilir kaynaklara verilen teşvikler faturaları artırdı derken yüzde 7'si faturaları düşürdüğünü belirtiyor.

Yenilenebilir enerji üretimi için verilen teşviklerin elektrik fiyatlarına etkisi var mıdır?

- Yenilenebilir kaynaklara verilen teşvikler faturalarımızı artırdı.
- Etkisi yoktur.
- Yenilenebilir kaynaklara verilen teşvikler faturalarımızı düşürdü.
- Bu konu hakkında bilgim yok.

Demografik kümeleri ayrı ayrı incelediğimizde yenilenebilir enerji kaynaklarına yapılan teşviklerin faturaların artmasına sebep olduğunu düşünenler ile bu teşviklerin faturaları azalttığını düşünenlerin oranları her bir kümede benzerlik gösterirken bu durumun faturalara bir etkisi yoktur diyenler ile bu konu hakkında bilgisi olmayanların oranlarında kümeden kümeye farklılıklar olduğunu görüyoruz.

Bir örnekle açıklamak gerekirse hem kadınların hem de erkeklerin yüzde 14'ü bu teşviklerin faturalara olumsuz yansıdığını düşünürken yine hem erkek hem de kadınların yüzde 7'si olumlu yansıdığını düşünüyor. Buradaki fark ise diğer iki seçenekte ortaya çıkıyor. Erkeklerin yüzde 33'ünün bilgisi yokken yüzde 46'sı bu teşviklerin faturalara bir etkisi olmadığını düşünüyor. Kadınların yüzde 33'ü ise bir etkisi olmadığını düşünürken yüzde 46'sının bu konuda bilgisi olmadığını görüyoruz.

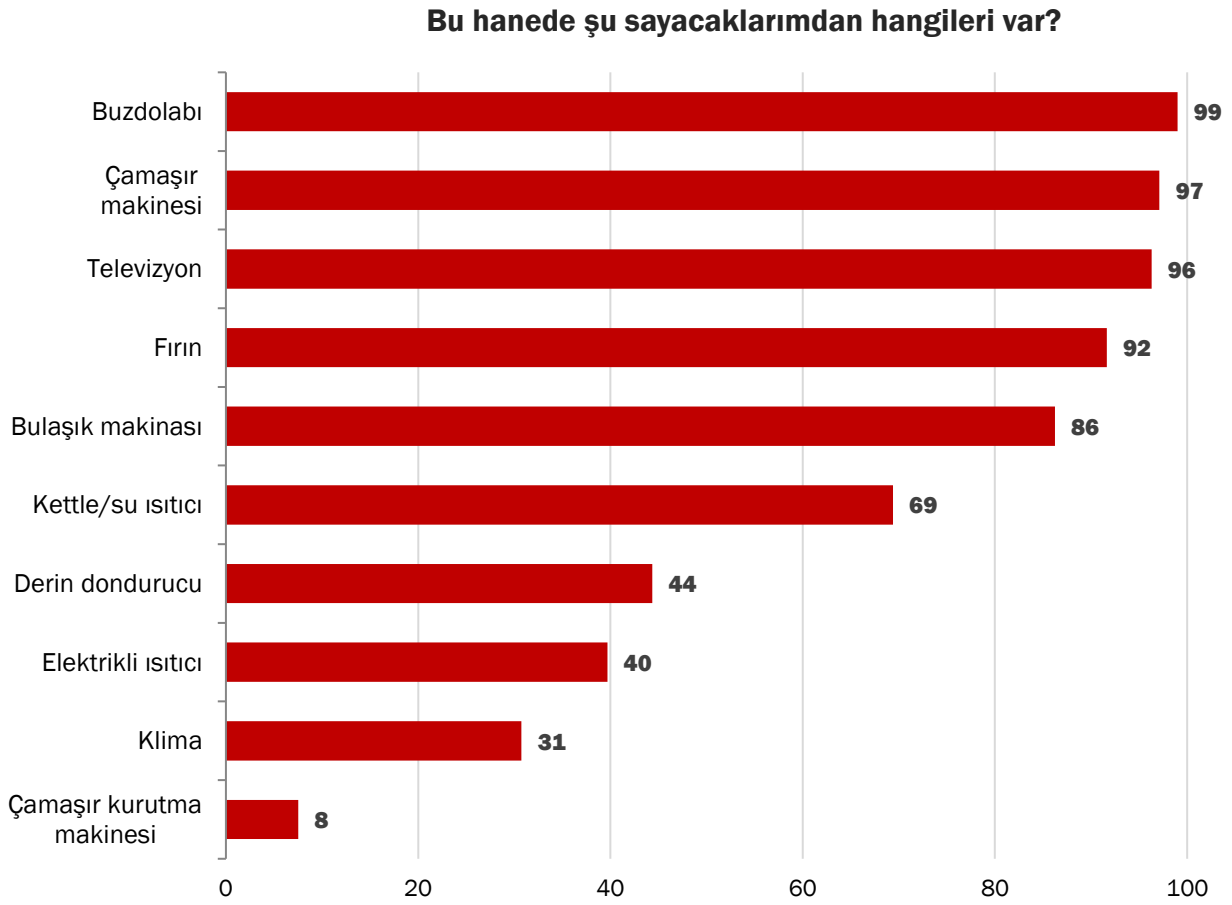
Bu konuda toplumda en az bilgisi olanlar 15-17 yaş arasındakiler. Bu yaş grubundakilerin yüzde 73'ünün bu konu hakkında bilgisi yok. Yetişkin yaş kümelerinde ise yaş azaldıkça bu konu hakkında bilgisi olanlar artıyor.

5. TÜKETİM ALIŞKANLIKLARI

2. bölümde bahsettiğimiz enerji zamlarından sonra toplumun önemli bir bölümünde enerji tasarrufu, yakıt kullanımı ve ısınma yöntemlerine dair alışkanlıklarda da belli değişimler yaşandı ve durumlar için belli önlemler alındı. Raporun bu bölümünde alınan bu önlemleri, değişen enerji tüketim alışkanlıklarını ve sahip olunan elektronik aletlerin kullanımında yaşanan değişimi inceleyeceğiz.

5.1. Hanelerdeki Elektronik Eşyalar ve Bu Eşyaların Kullanımında Yaşanan Değişim

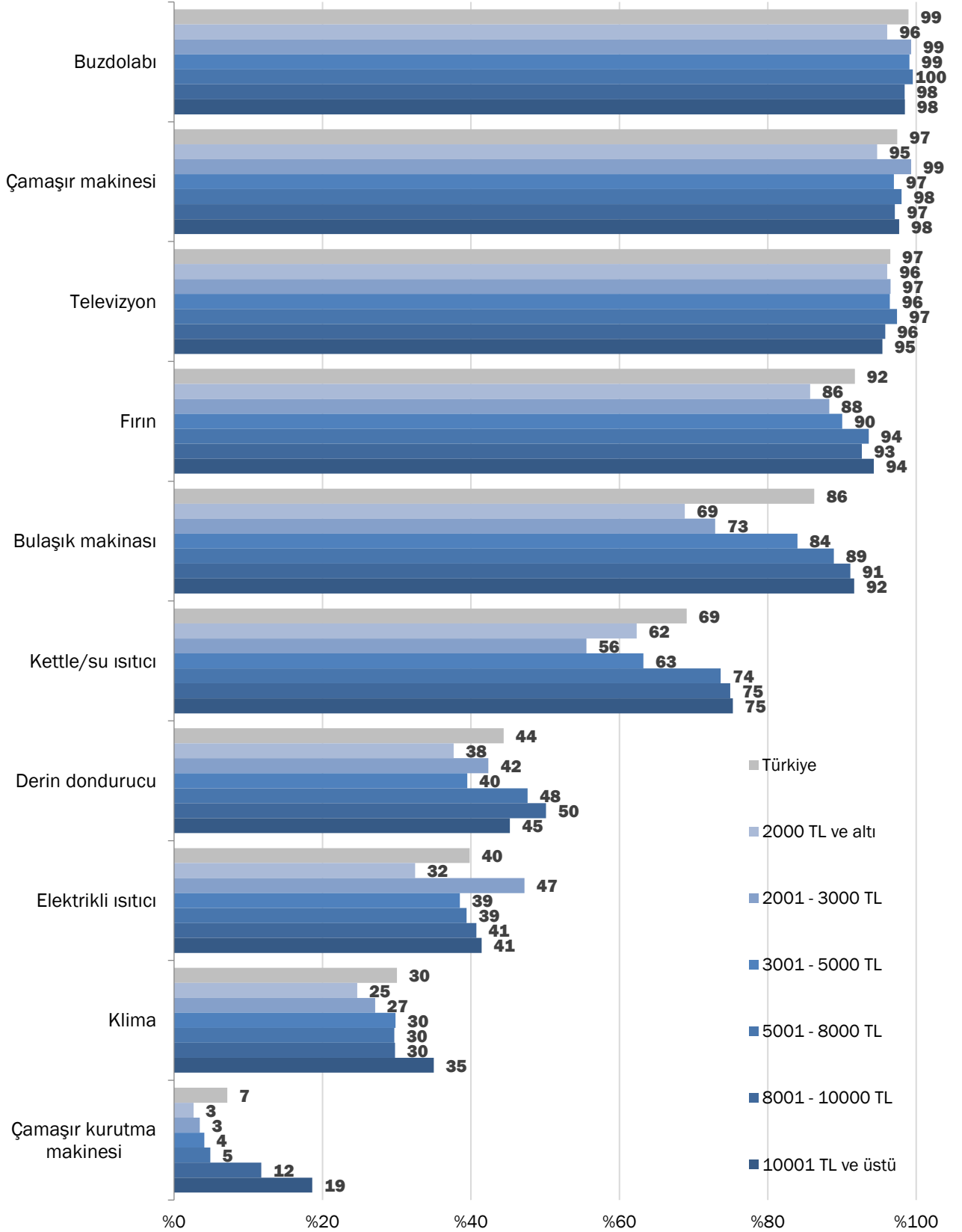
Toplumdaki neredeyse her evde buzdolabı, çamaşır makinesi ve televizyon bulunuyor. Hanesinde buzdolabına sahip olanlar toplumun yüzde 99'unu, çamaşır makinesine sahip olanlar toplumun yüzde 97'sini, televizyona sahip olanlar ise toplumun yüzde 96'sını oluşturuyor.

Bunların yanı sıra toplumun yüzde 92'sinin hanesinde fırın yüzde 86'sının evinde bulaşık makinesi, yüzde 69'unun evinde kettle / su ısıtıcı bulunuyor.

Derin dondurucu, elektrikli ısıtıcı, klima ve çamaşır kurutma makinesi toplumdaki hanelerin yarısından azında bulunuyor. Hanesinde derin dondurucuya sahip olanlar toplumun yüzde 44'ünü, elektrikli ısıtıcıya sahip olanlar toplumun yüzde 40'ını, klimaya sahip olanlar toplumun yüzde 31'ini, çamaşır kurutma makinesine sahip olanlar ise toplumun sadece yüzde 8'ini oluşturuyor.

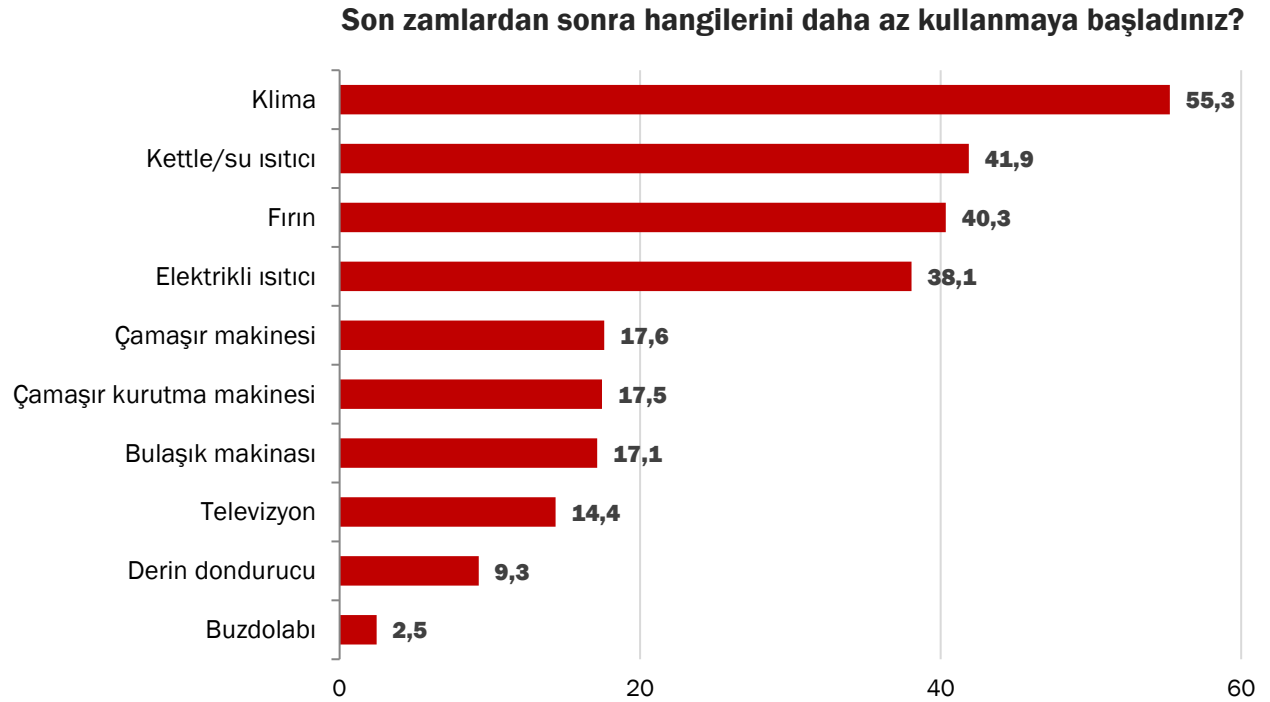
Bu hanede şu sayacaklarımdan hangileri var?

Aylık hane gelirlerine göre evde sahip olunan elektronik aletlere baktığımızda hane geliri arttıkça bulaşık makinesi ve çamaşır kurutma makinesine sahip olanların arttığını görüyoruz. Aylık hane geliri 2000 TL ve altı olan kişilerin yüzde 69'unun hanesinde çamaşır makinesi bulunuyorken 10001 TL ve üzeri hane gelirine sahip olan kişilerin yüzde 92'sinin hanesinde bulaşık makinesi mevcut.

Çamaşır kurutma makinesi bu cihazlar arasında hanelerde en az sahip olunan cihaz olsa da hane geliri arttıkça çamaşır kurutma makinesine sahip olanların da arttığını görüyoruz. 2000 TL ve altı aylık hane gelirine sahip olan kişilerin yüzde 3'ünün hanesinde çamaşır kurutma makinesi bulunurken 8001-10000 TL arası hane gelirine sahip olan kişilerin yüzde 12'sinin, 10001 TL ve üzeri hane geliri olan kişilerin ise yüzde 19'unun hanesinde çamaşır kurutma makinesi bulunuyor.

Bu elektronik cihazların yanı sıra fırına, kettle/su ısıtıcısına ve klimaya sahip olanların da hane geliri arttıkça belli bir oranda arttığını görüyoruz.

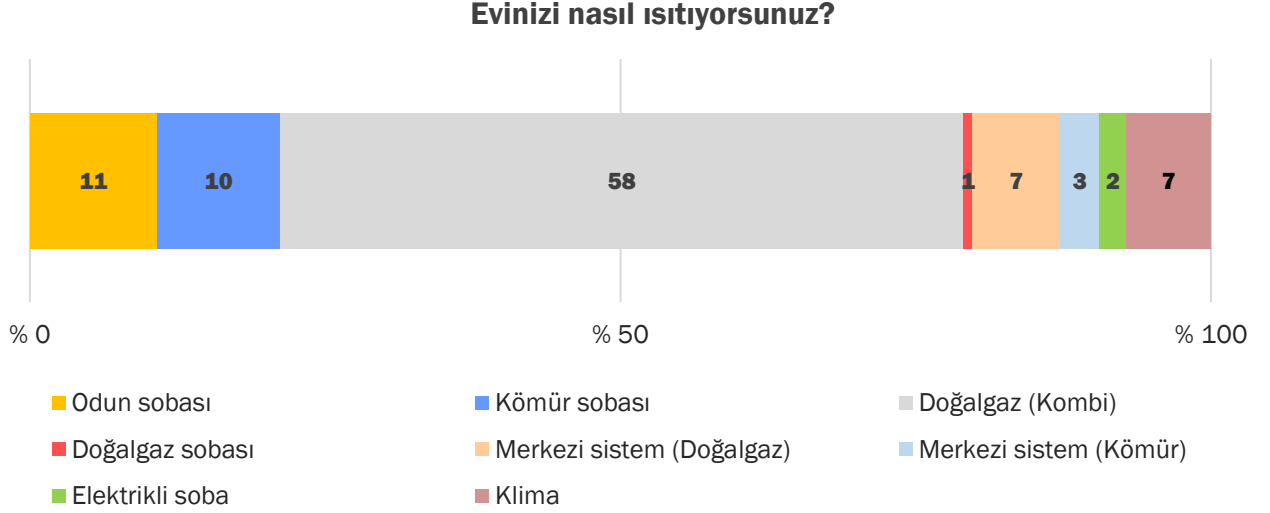

Son zamlardan sonra kullanımı en fazla azalan elektrikli cihazın klima olduğunu görüyoruz. Klima sahibi olanların yüzde 55'i klimayı daha az kullanmaya başladığını söylüyor. Kettle/su ısıtıcısına sahip olanların yüzde 42'si, fırına sahip olanların yüzde 40'ı, elektrikli ısıtıcıya sahip olanların ise yüzde 38'i bu cihazları daha az kullanmaya başladıklarını belirtiyor.

Buzdolabı kullanımını azaltanlar hanesinde buzdolabı bulunanların yüzde 2,5 gibi az bir bölümünü oluşturuyor gibi gözükse de 15 yaş ve üzerinde bulunanların yüzde 99'unun hanesinde buzdolabı olması ve bu yüzde 99'un içinde bulunanların yüzde 2,5'unun buzdolabı kullanımını azaltması 15 yaş ve üzeri nüfusta yaklaşık 1,6 milyon bireyin buzdolabı kullanımını azalttığı anlamına geliyor.

5.2. Ev Isıtma Yöntemleri ve Enerji Tüketiminde Değişen Alışkanlıklar

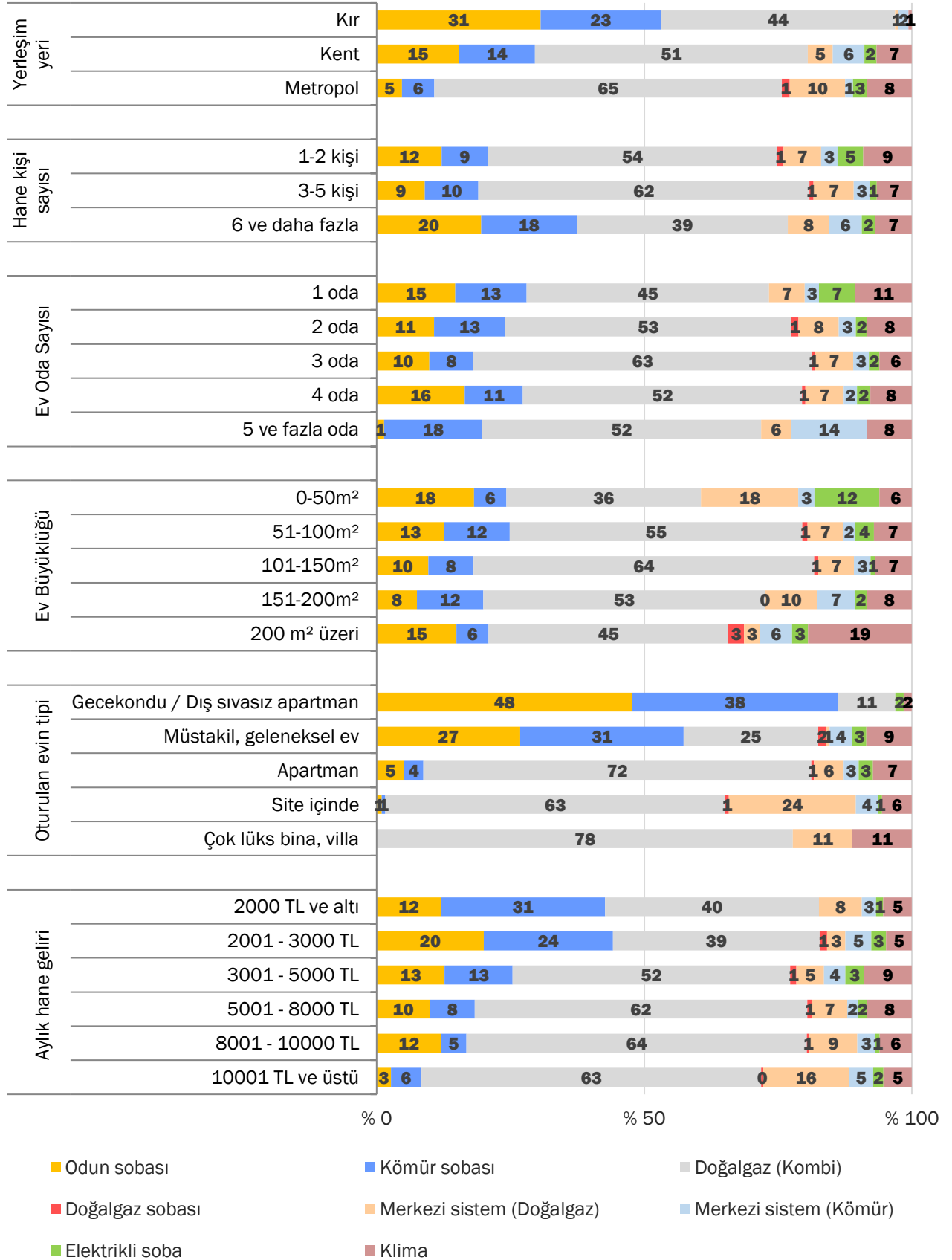

Toplumun yüzde 58 gibi büyük bir bölümü evini doğalgaz (kombi) ile ısıtırken yüzde 11'i odun sobası, yüzde 10 kömür sobası ile evini ısıtıyor. Klimayla ve merkezi sistem (doğalgaz) ile ısınanlar toplumun yüzde 7'sini, merkezi sistem (kömür) ile evini ısıtanlar toplumun yüzde 3'ünü oluştururken toplumun yüzde 2'si elektrikli soba, yüzde 1'i ise doğalgaz sobası ile evini ısıtıyor.

Isınma yöntemlerinin yanında yakıt türlerini incelediğimizde toplumun yüzde 11'inin yakıt olarak odun, yüzde 13'ünün kömür, yüzde 66'sının doğalgaz kullandığını geri kalan yüzde 9'un ise elektrik kullanarak evini ısıttığını görüyoruz.

Evinizi nasıl ısıtılıyorsunuz?

Hane yapısı ve hane gelirine göre ev ısıtma yöntemlerini incelediğimizde büyük farkların ortaya çıktığını görüyoruz.

Kırdan metropole gidildikçe doğalgaz (kombi) kullananlar artıyor.

Kırda yaşayanların yüzde 54'ü odun veya kömür sobası kullanırken yüzde 44'ü doğalgaz (kombi) kullanıyor. Kömür veya odun sobası kullananların oranı kentte yaşayanlar arasında yüzde 29 iken metropolde yaşayanlar arasında yüzde 9. Aynı zamanda kentte yaşayanların yüzde 51'inin metropolde yaşayanların ise yüzde 65'inin evini ısıtmak için doğalgaz (kombi) kullandığını görüyoruz.

Kalabalık hanelerde sobayla ısınanlar bir hayli fazla.

Yerleşim yerlerine göre incelediğimiz farkın bir benzerini de hane kişi sayısına göre yapılan incelemede görüyoruz. Hanesinde 1-2 kişi yaşayanların yüzde 54'ü, hanesinde 3-5 kişi yaşayanların ise yüzde 61'i evlerini ısıtmak için doğalgaz (kombi) kullanırken hanesinde 6 ve daha fazla kişi yaşayanların yüzde 39'u doğalgaz (kombi) ile evini ısıtıyor. Hanesinde 6 ve daha fazla kişi yaşayanların yüzde 20'sinin odun, yüzde 18'inin ise kömür sobası ile evini ısıttığını görüyoruz.

Gecekonuda yaşayan her 10 kişiden 9'u soba ile ısıtıyor.

Oturulan evin tipine göre evi ısıtma yöntemlerine baktığımızda gecekondu / dışı sıvası apartmanda oturanların yüzde 48'inin odun sobası, yüzde 38'inin kömür sobası, yüzde 2'sinin ise elektrik sobası ile evinin ısıttığını görüyoruz. Bu da gecekondu / dışı sıvası apartmanda oturan her 10 kişiden 9'unun sobayla evini ısıttığı anlamına geliyor.

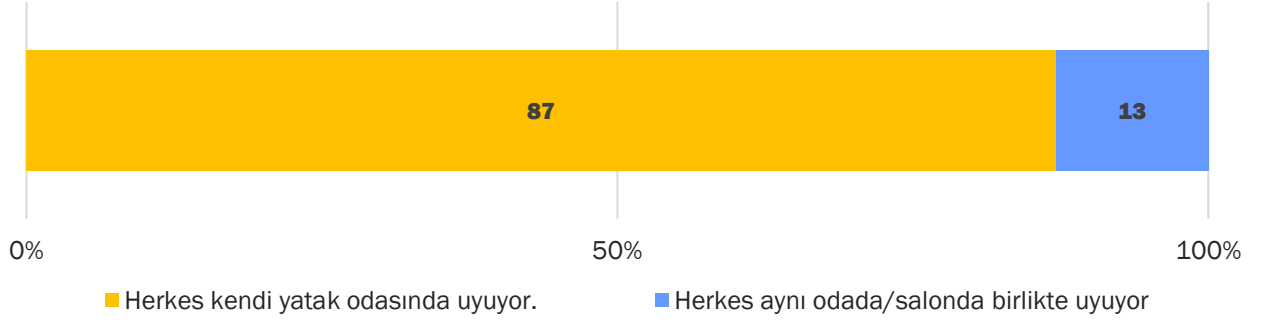
Bunun yanı sıra site içinde oturan her 4 kişiden 1'inin merkezi sistem (doğalgaz) ile ısıtıyor olması dikkat çeken bir diğer bulgu. Diğer ev tiplerinde oturan kişilerde bu yöntemi kullananların oranı site içinde oturan kişilere göre oldukça düşük.

Hane geliri arttıkça doğalgaz (kombi) kullananlar artıyor.

Aylık hane geliri 3000 TL ve altı olan her 5 kişiden 2'si, aylık hane geliri 3001-5000 TL arası olanları yarısı, aylık hane geliri 5001 TL ve üstü olan her 5 kişiden ise 3'ü evini ısıtmak için doğalgaz (kombi) kullanıyor. Aynı zamanda hane geliri yükseldikçe soba kullanım oranlarının da azaldığını görüyoruz.

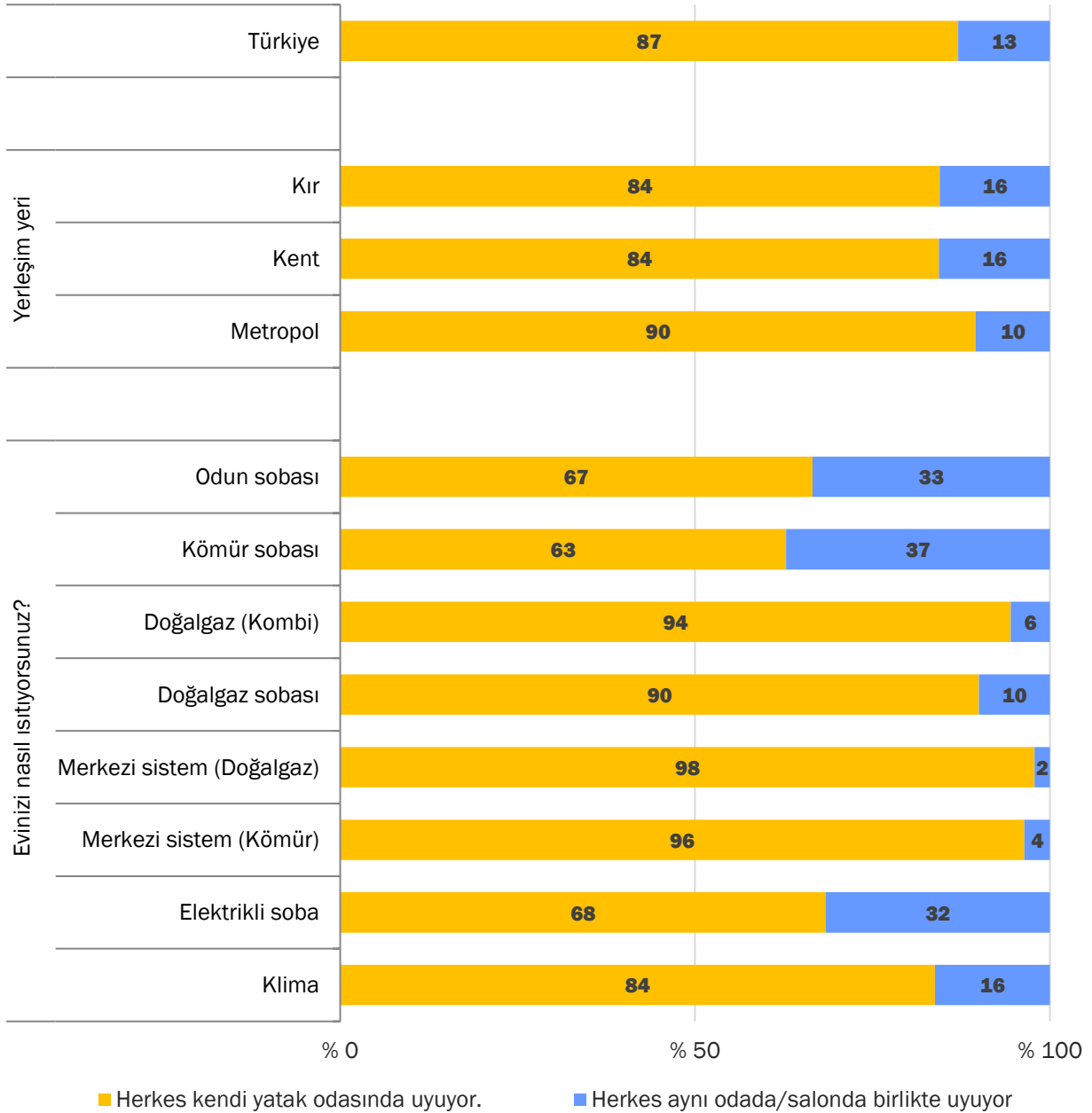
Kışın evde nasıl uyunuyor?

Toplumun yüzde 87'si kışın evdeki herkesin kendi odasında uyduğunu belirtirken geri kalan yüzde 13'lük bölümü herkesin aynı odada/salonda birlikte uyduğunu söylüyor.

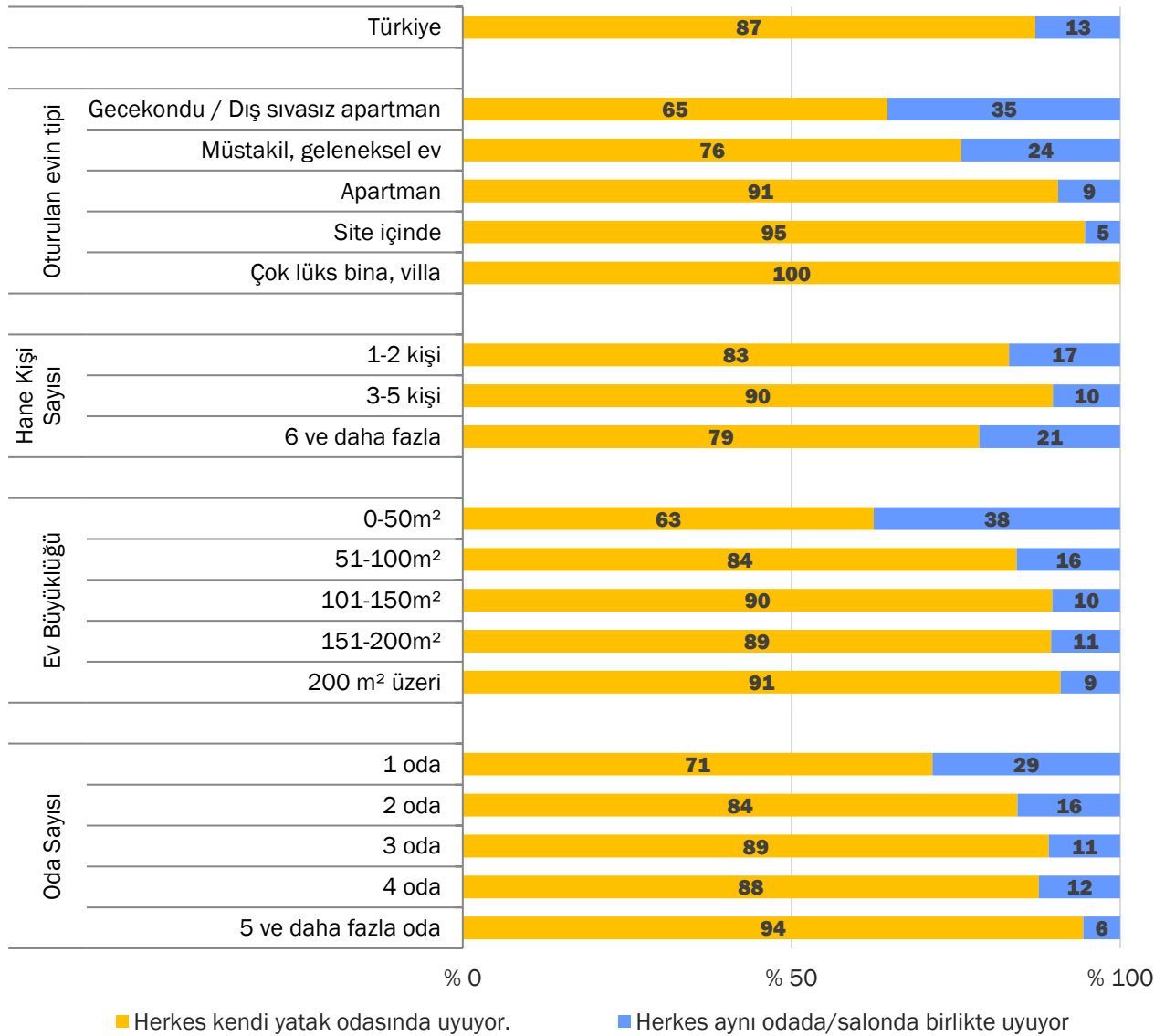
Kışın evde nasıl uyunuyor?

Yerleşim yerine göre kışın evde nasıl uyunduğuna baktığımızda kır ve kentte yaşayanların yüzde 16'sı herkesin aynı odada / salonda birlikte uyduğunu söylerken, metropolde bu cevabı verenlerin oranı yüzde 10.

Soba kullananların yaklaşık 3'te 1'i kışın hanenin diğer sakinleriyle aynı odada/salonda birlikte uyuyor. Odun sobası kullananların yüzde 33'ü, kömür sobası kullananların yüzde 37'si, elektrikli soba kullananların ise yüzde 32'sinin kışın uyuma sistemi bu şekilde. Diğer ısıtma yöntemlerini kullananlara baktığımızda ise klima kullananların yüzde 16'sının kışın hanedeki diğer kişilerle aynı odada/salonda birlikte uyuyor olması dikkat çekiyor.

Kışın evde nasıl uyunuyor?

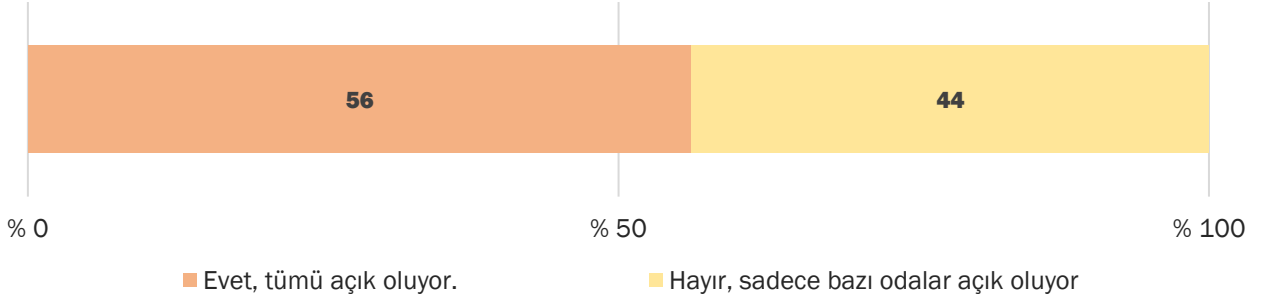

Oturulan ev tipine göre baktığımızda ise gecekondu/dışı sıvası apartmanda oturanların yüzde 35'i, geleneksel, müstakil evde oturanların yüzde 24'ü, apartmanda oturanların yüzde 9'u, site içinde oturanların ise yüzde 5'inin kışın hanedeki diğer bireylerle aynı odada/salonda birlikte uyduğunu görüyoruz.

Hanelerde oda sayısı arttıkça kışın aynı odada / salonda birlikte uyuyanların oranı azalıyor. 1 oda bulunan hanelerde yaşayan bireylerin yüzde 29'u kışın herkesin aynı odada / salonda birlikte uyduğunu belirtiyor ki, 1 odalı hanelerde birden fazla kişinin yaşadığı hanelerde başka bir yöntemin imkansız olduğunu da hatırlatmakta fayda var. 2 odalı hanelerde yaşayanların yüzde 16'sı, 3 odalı hanelerde yaşayanların yüzde 11'i, 4 odalı hanelerde yaşayanların yüzde 12'si kışın herkesin aynı odada / salonda birlikte uyduğunu belirtirken 5 odalı hanelerde yaşayanların yüzde 5'i bu cevabı veriyor.

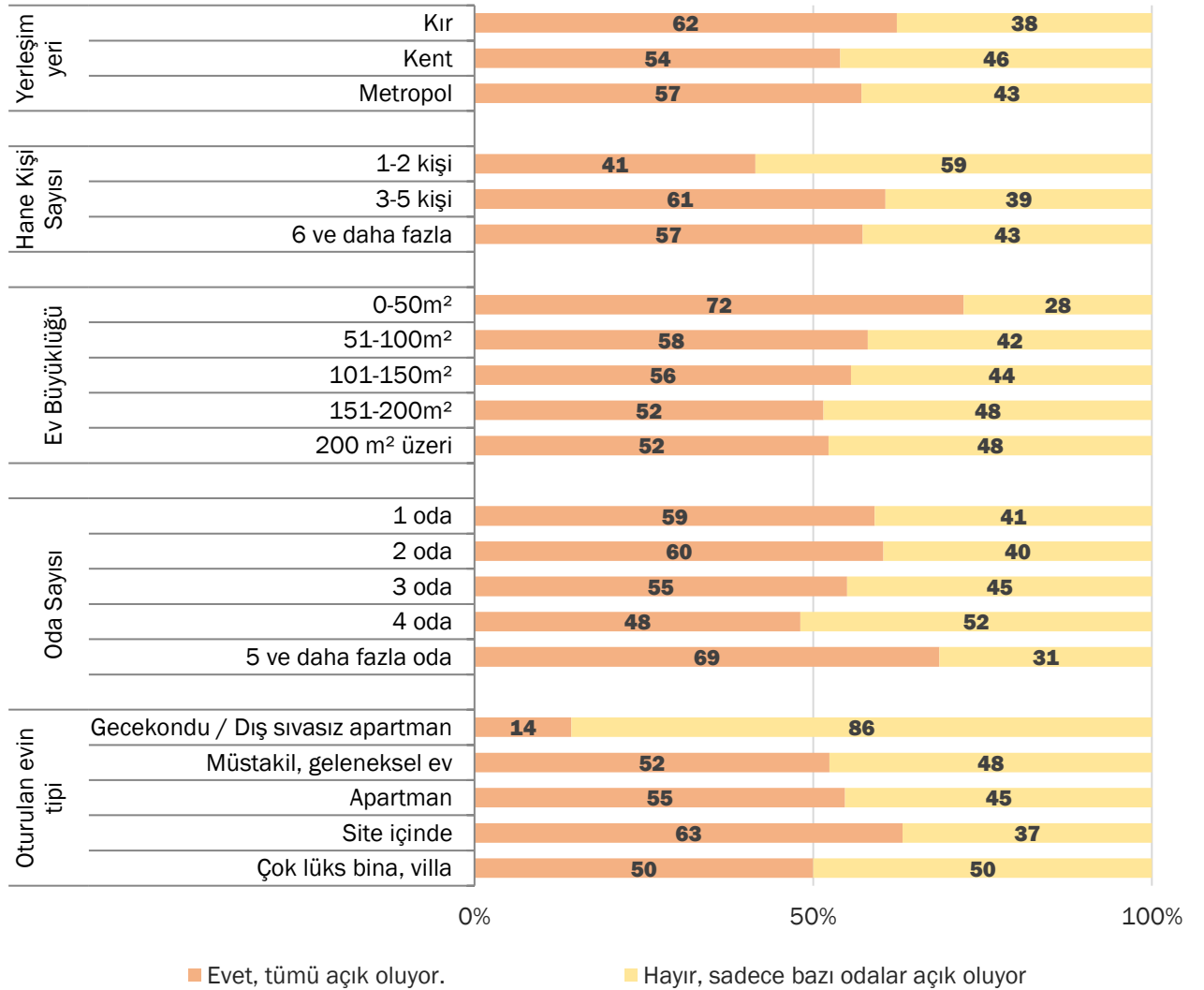

Kışın evinizin tüm peteklerini açık tutuyor musunuz?

Toplumun yüzde 56'sı kışın evde tüm petekleri açık tutarken yüzde 44'ü sadece bazı odaların peteklerini açık tuttuğunu söylüyor.

Kışın evinizin tüm peteklerini açık tutuyor musunuz?

Yerleşim yeri, hane yapısı ve hane tipinin kışın evdeki peteklerinin açık olma durumunu nasıl etkilediğine baktığımızda en fazla etki yaratan faktörlerin ev büyüklüğü, oda sayısı ve hane tipi olduğunu görüyoruz.

Ev büyüdükçe tüm petekleri açık tutanların oranı azalıyor.

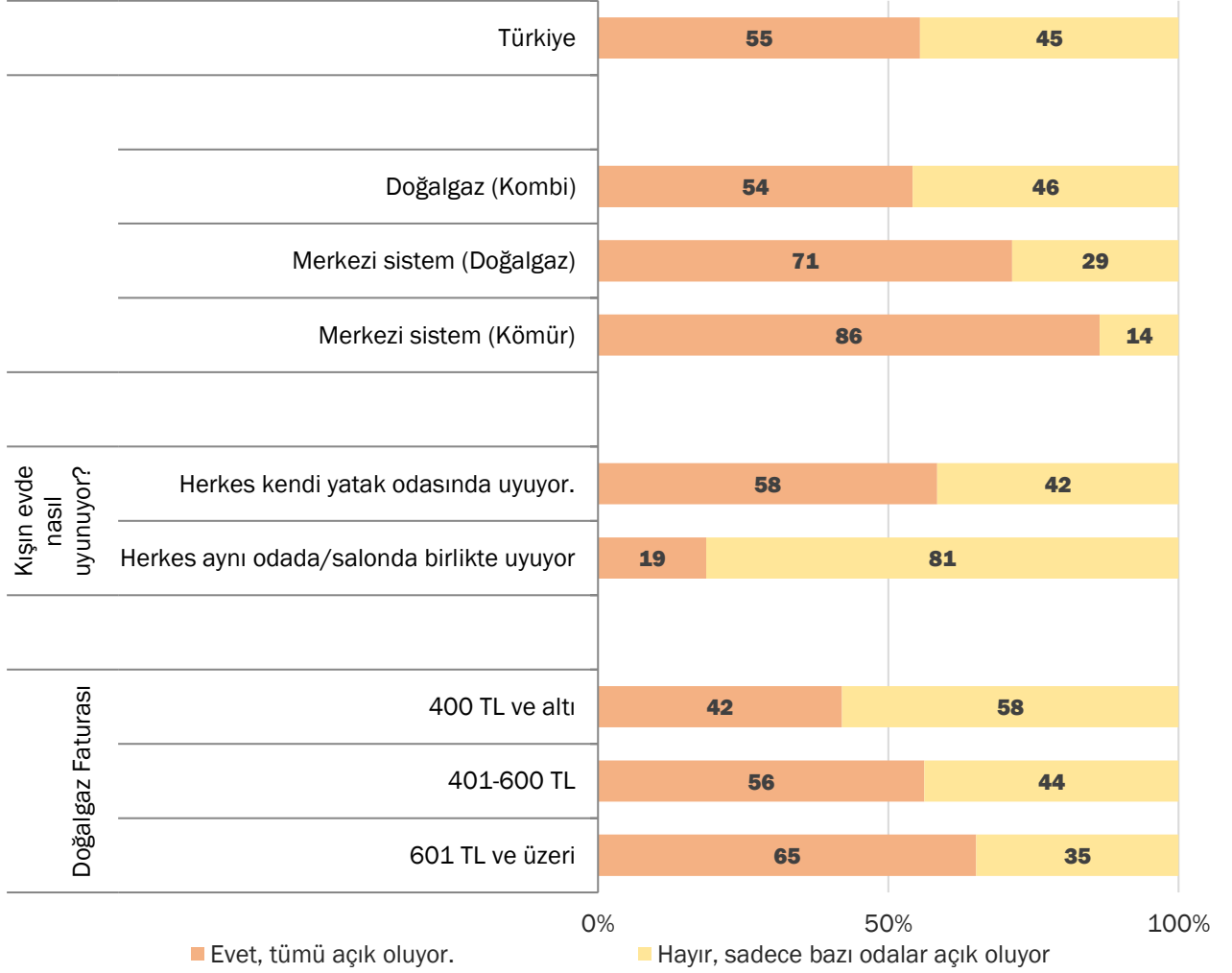
0-50 m² arası büyüklükteki hanelerde yaşayanların yüzde 72'si kışın evdeki tüm petekleri açık tutarken 51-100 m² arası evlerde yaşayanların yüzde 58'i, 101-150 m² arası evlerde yaşayanların yüzde 56'sı, 151-200 m² arası ve 200 m² evlerde yaşayanların yüzde 52'si kışın evde tüm petekleri açık tuttuklarını söylüyor.

Evinde 1 ve 2 oda bulunan her 5 kişiden 2'si kışın evdeki tüm petekleri açık tuttuklarını söylerken 3 odalı hanelerde yaşayanların yüzde 55'i, 4 odalı hanelerde yaşayanların ise yüzde 48'i kışın evdeki tüm petekleri açık tutuyor. 5 ve daha fazla oda bulunan hanelerde yaşayanların ise yüzde 69'u kışın evdeki tüm peteklerin açık durduğunu belirtiyor.

Hane tipine göre baktığımızda ise gecekondulu / dışı sıvası apartmanda yaşayanların sadece yüzde 14'ü kışın evde tüm peteklerin açık durduğunu ifade ediyor. Ancak bu bulguyu incelerken bu hane tipinde yaşayanların önemli bir bölümünün soba ile ısındığını ve petekleri kullanmadıklarını hatırlatmak gerekiyor. Bunun yanı sıra müstakil, geleneksel ev, apartman ve çok lüks bina villada yaşayan her 2 kişiden 1'i kışın evde tüm peteklerin açık olduğunu söylerken site içinde oturanların 3'te 2'si bu cevabı veriyor.

Kışın evinizin tüm peteklerini açık tutuyor musunuz?

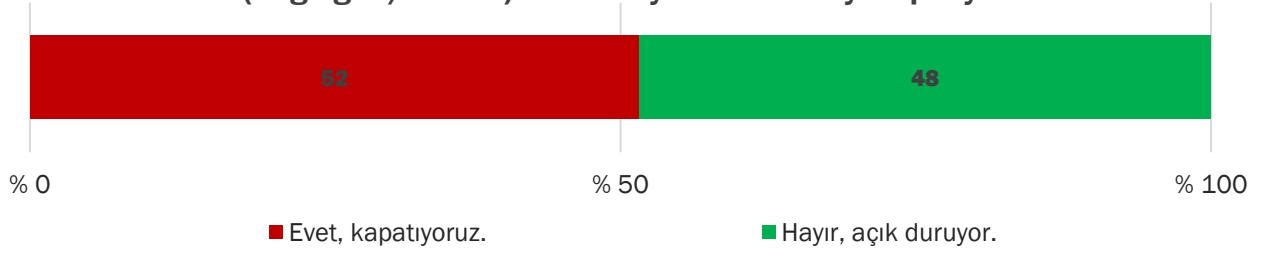

Ev ısıtma yöntemlerine göre kışın evdeki petekleri açık tutma durumuna bakıldığında doğalgaz (kombi) ile ısınanların yüzde 54'ünün, merkezi sistem (doğalgaz) ile ısınanların yüzde 71'inin, merkezi sistem (kömür) ile ısınanların ise yüzde 86'sının kışın evdeki tüm petekleri açık tuttuğunu görüyoruz.

Son doğalgaz faturalarına göre evlerde açık tutulan peteklerin durumuna baktığımızda son doğalgaz faturası 400 TL ve altı gelenlerin yüzde 42'si, 401-600 TL arası gelenlerin yüzde 56'sı, 601 TL ve üzeri gelenlerin ise yüzde 65'i tüm petekleri açık tutuyor. Kısacası toplum doğalgaz faturasını azaltmak için evini yeterince ısıtmamayı göze alıyor diyebiliriz.

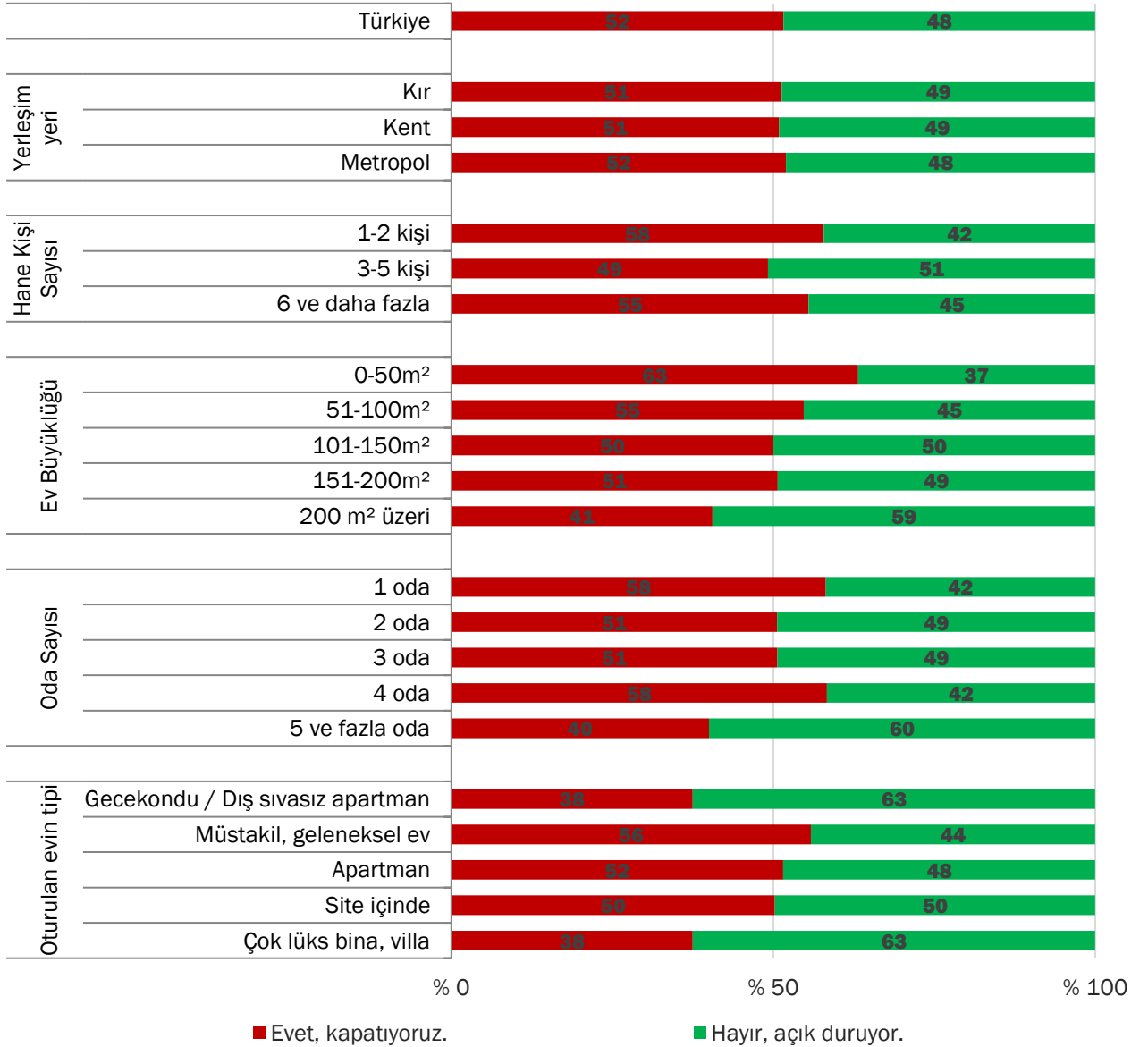
Kışın tüm hane sakinlerin ortak bir odada veya salonda birlikte uyuduğu evlerin yüzde 81'inde kışın bazı odaların petekleri kapalı tutulurken herkesin kendi odasında uyuduğu hanelerin yüzde 58'inde evdeki tüm petekler açık tutuluyor.

(Doğalgaz / Kombi) Evde biri yokken kombiyi kapatıyor musunuz?

Doğalgaz faturasını azaltmak için kullanılan bir diğer yöntem ise evde kimse yokken kombiyi kapatmak. Toplumun yüzde 52'si evde kimse olmadığında kombiyi kapatıyor.

(Doğalgaz / Kombi) Evde biri yokken kombiyi kapatıyor musunuz?

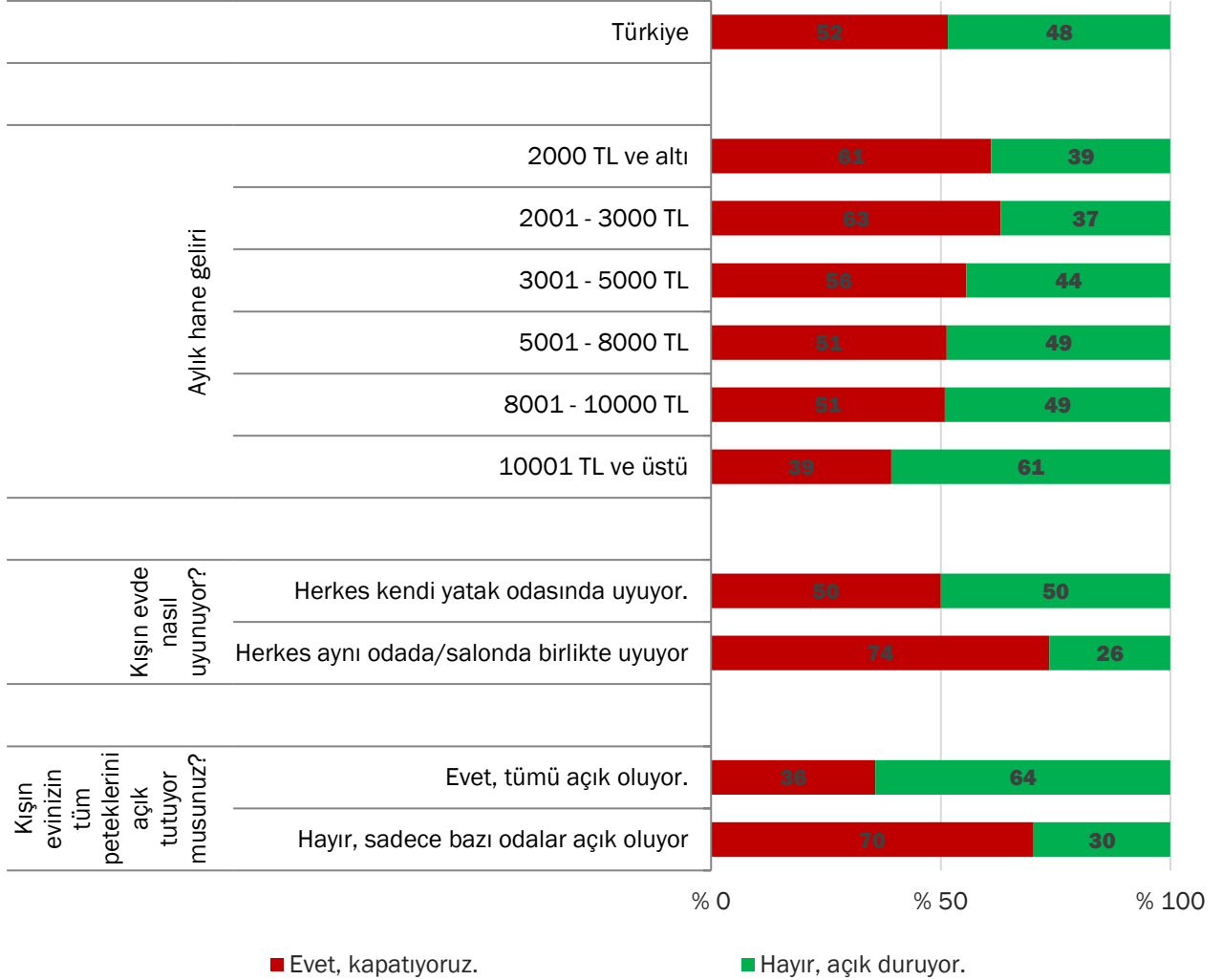

Ev büyüklüğü arttıkça evde kimse yokken kombiyi kapatanların oranı azalıyor. 0-50 m² arası hanelerde yaşayanların yüzde 63'ü, 51-100 m² arası hanelerde yaşayanların yüzde 55'i, 101-

200 m² arası hanelerde yaşayanların yarısı, 200 m² ve üzeri hanelerde yaşayanların ise yüzde 41'i evde kimse yokken kombiyi kapattıklarını belirtiyor.

(Doğalgaz / Kombi) Evde biri yokken kombiyi kapatıyor musunuz?

Hane geliri azaldıkça evden çıkarken kombiyi kapatanların oranı artıyor.

Hane geliri 2000 TL ve altında olanların yüzde 61'i, 2001-3000 TL arası olanların yüzde 63'ü, 3001-5000 TL olanların yüzde 56'sı, 5001-8000 TL olanların ve 8001-10000 TL arası olanların yüzde 51'i, 10001 TL ve üzeri olanların ise yüzde 39'u evde biri yokken kombiyi kapatıyor.

Kışın herkesin aynı odada uyuduğu hanelerde kimse yokken kombi kapalı duruyor.

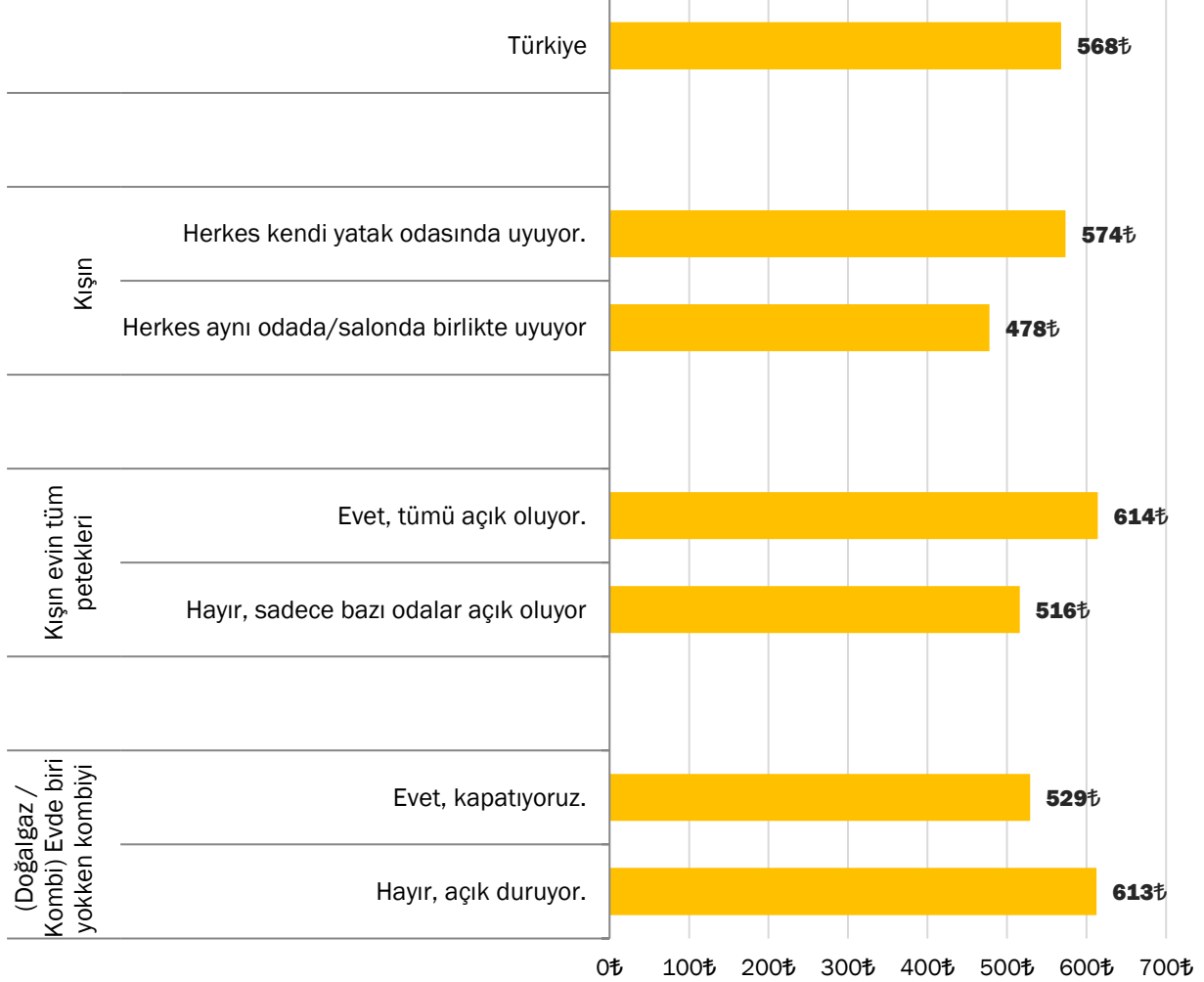
Kışın herkesin kendi yatak odasında uyuduğu hanelerin yarısında evde kimse yokken kombi kapatılırken kışın herkesin aynı odada/salonda uyuduğu hanelerin 4'te 3'ünde evde biri yokken kombi kapatılıyor.

Kışın evdeki tüm petekleri açık tutan hanelerde, sadece bazı odalardaki petekleri açık tutan hanelere göre evde biri yokken kombiyi kapama alışkanlığının daha az olduğunu görüyoruz. Kışın

evdeki tüm petekleri açık tutanların yüzde 36'sı evde kimse yokken kombiyi kapattığını söylerken kışın evde sadece bazı odalardaki petekleri açık tutanlar arasında bu oran yüzde 70.

Son doğalgaz faturanız ne kadar geldi?

Toplumun doğalgaz faturasında tasarruf yapmak için kullandığı bu yöntemlerin az da olsa işe yaradığını söyleyebiliriz.

Kışın herkesin ayrı odada uyuduğu hanelere son doğalgaz faturası ortalama 574 TL gelmişken herkesin aynı odada/salonda birlikte uyuduğu evlere gelen son doğalgaz faturası ortalama 478 TL.

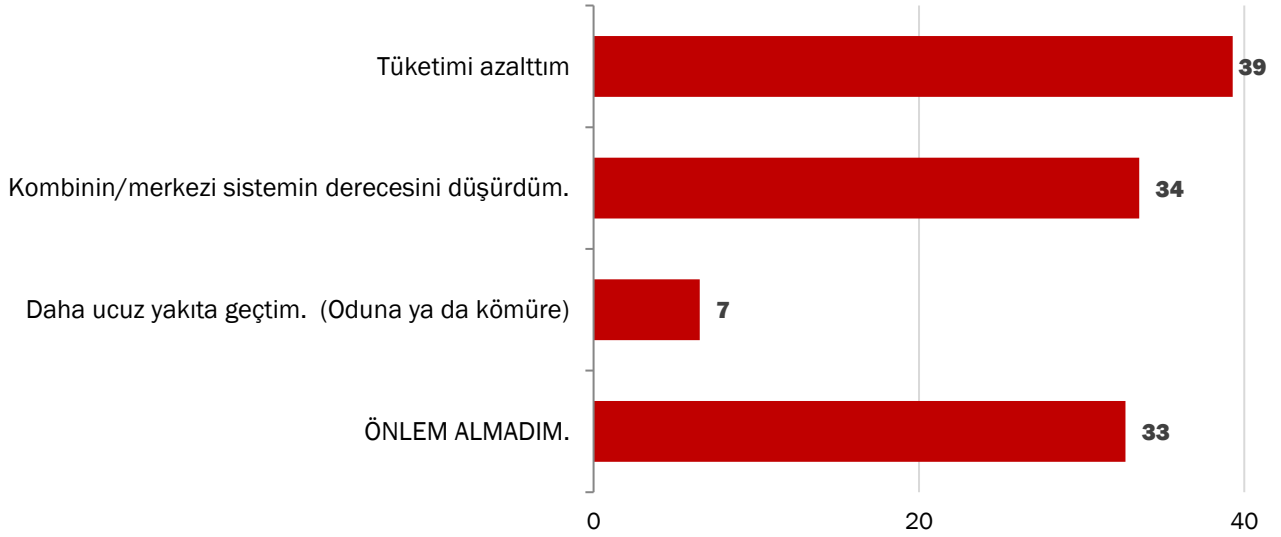
Bunun yanı sıra kışın evdeki tüm peteklerin açık olduğu hanelere gelen son doğalgaz faturası ortalama 614 TL iken, sadece bazı odalardaki petekleri açık tutan hanelere ortalama 516 TL doğalgaz faturası geldiğini görüyoruz.

Son olarak ise evde kimse yokken kombiyi kapamak da doğalgaz faturalarını etkiliyor. Bu yöntemi kullanan hanelere son gelen doğalgaz faturası ortalama 529 TL iken evde kimse yokken de kombisini açık tutan hanelere gelen son doğalgaz faturası ortalama 613 TL.

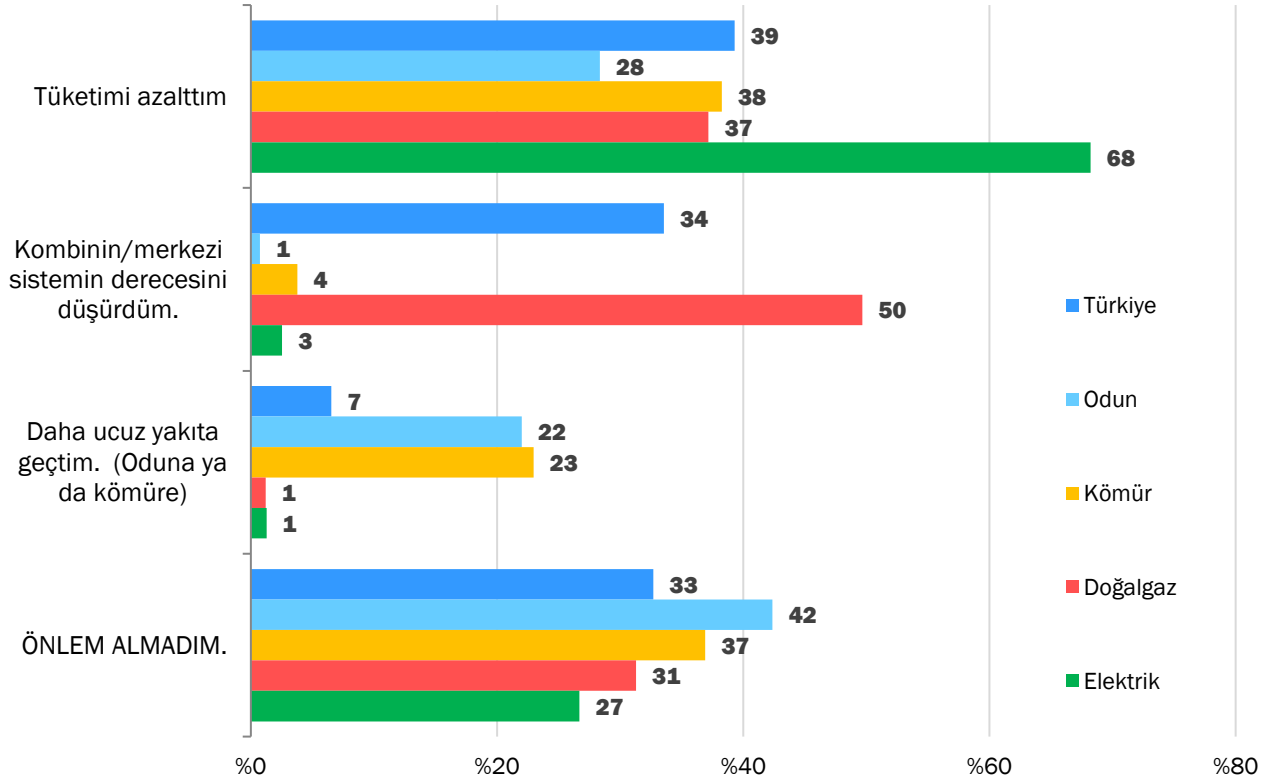
Toplumun kendi kendine ürettiği ve bazen üşümek pahasına uyguladığı bu yöntemlerin doğalgaz faturalarında az da olsa tasarruf yapabilmeyi sağladığını görüyoruz. Bunlar dışında son gelen zamlardan ve alım gücünün gün geçtikçe gerilemesinden sonra toplum doğalgaz ve elektrik faturasını azaltmak ve yakıt harcamalarını kısmak için belli önlemler alarak çeşitli alışkanlıklarını değiştirmeye ve yeni alışkanlıklar edinmeye başladı.

Isınmak için tüketim alışkanlıklarınızda bir değişim olduysa ne gibi önlemler aldınız?

Toplumdaki her 5 kişiden 2'si ısınmak için kullandığı yakıtta tüketimi azaltmışken her 3 kişiden 1'i kombinin/merkezi sistemin derecesini düşürerek önlem aldığını söylüyor. Toplumun sadece yüzde 7'si daha ucuz yakıtta geçmişken toplumun yüzde 33'ünün nu konuda bir önlem almadığını görüyoruz.

Isınmak için tüketim alışkanlıklarınızda bir değişim olduysa ne gibi önlemler aldınız?

Isınmak için kullanılan kaynağa göre alınan önlemlere baktığımızda odun ve kömür kullanan her 5 kişiden 1'inin daha ucuz yakıtla geçtiğini görüyoruz.

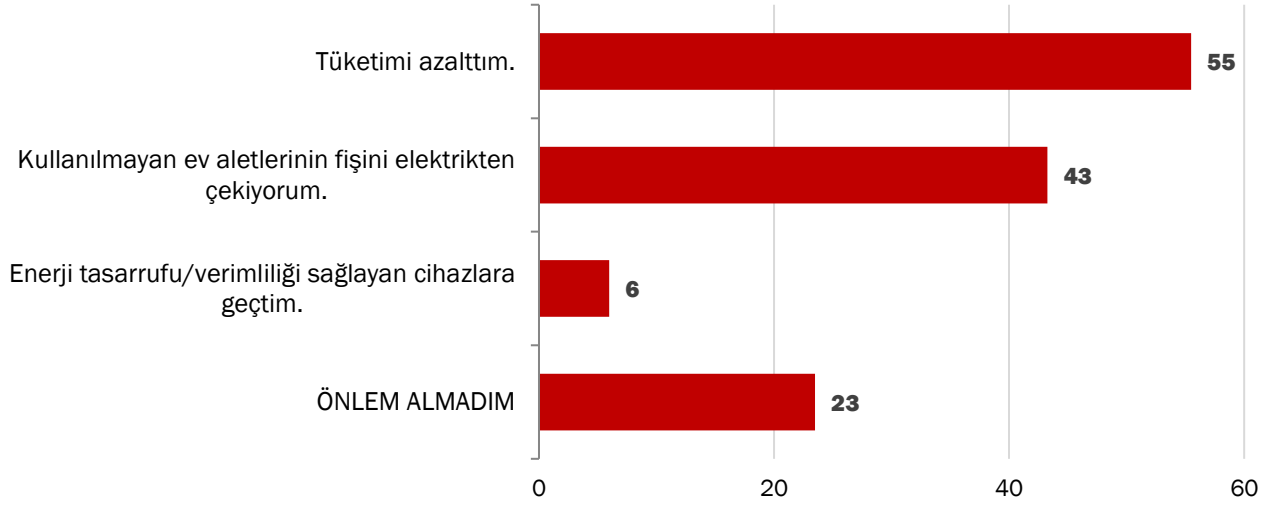
Tüketimi azaltanlara baktığımızda ise klima ve elektrik sobası gibi elektrikli cihazlarla ısınan her 3 kişiden 2'sinin tüketimi azalttığını görüyoruz.

Doğalgaz ile ısınan her 2 kişiden 1'i kombinin / merkezi sistemin derecesini düşürdüğünü görüyoruz.

Bu bulgulardan yola çıkarak toplum genelinde kullanılan yakıt / kaynağa göre farklı önlemlerin alındığını söyleyebiliriz. Hiç önlem almayanlara baktığımızda ise yakıt / kaynak pahalılaştıkça önlem alanların arttığını görüyoruz.

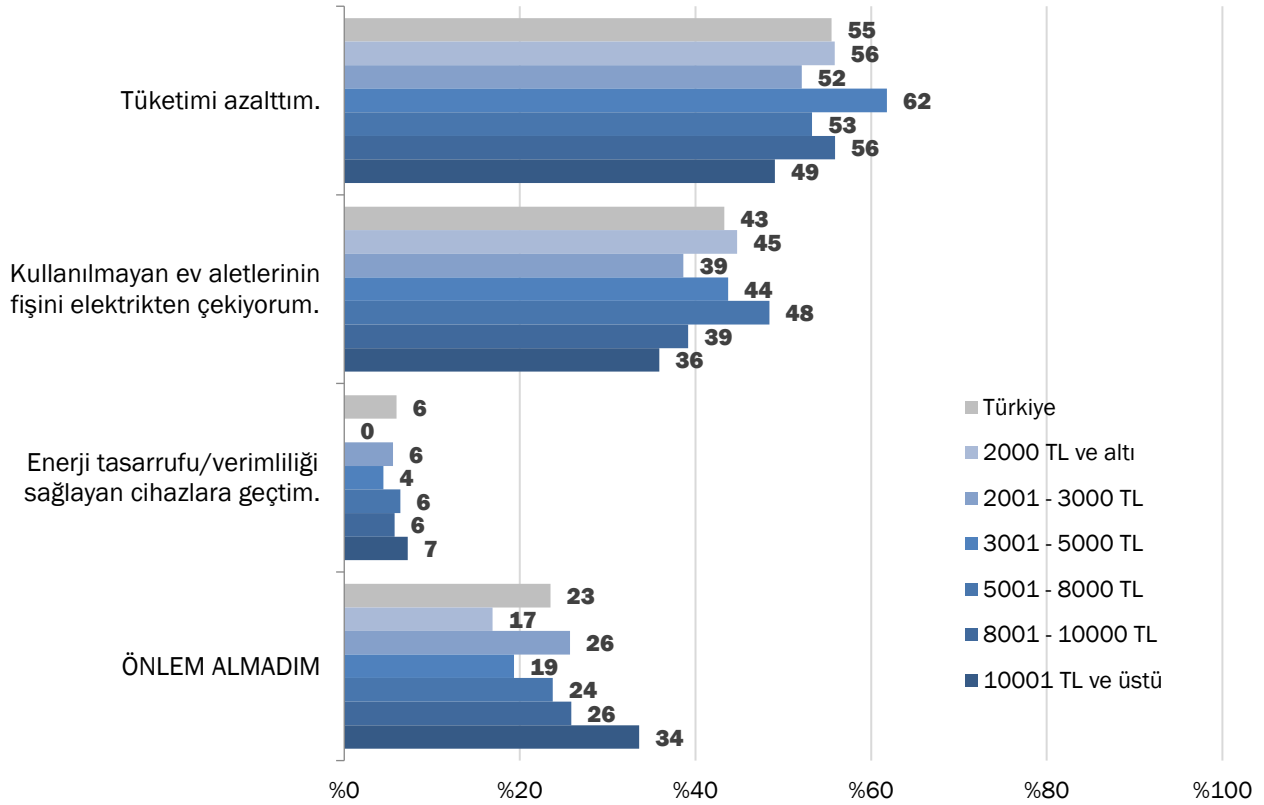

Elektrik kullanımı konusunda tüketim alışkanlıklarınızda bir değişim olduysa ne gibi önlemler aldınız?

Elektrik faturalarını azaltmak veya en azından sabit tutabilmek için alınan önlemlerin başında da tüketimi azaltmak geliyor. Toplumun yüzde 55'i hanesinde elektrik tüketimini azalttığını söylerken yüzde 43'ü kullanılmayan ev aletlerinin fişini elektrikten çektiğini, yüzde 6'sı enerji tasarrufu sağlayan cihazlara geçiş yaptığını söylüyor. Toplumun yüzde 23'ünün bu konuda önlem almadığını görüyoruz.

Elektrik kullanımı konusunda tüketim alışkanlıklarınızda bir değişim olduysa ne gibi önlemler aldınız?

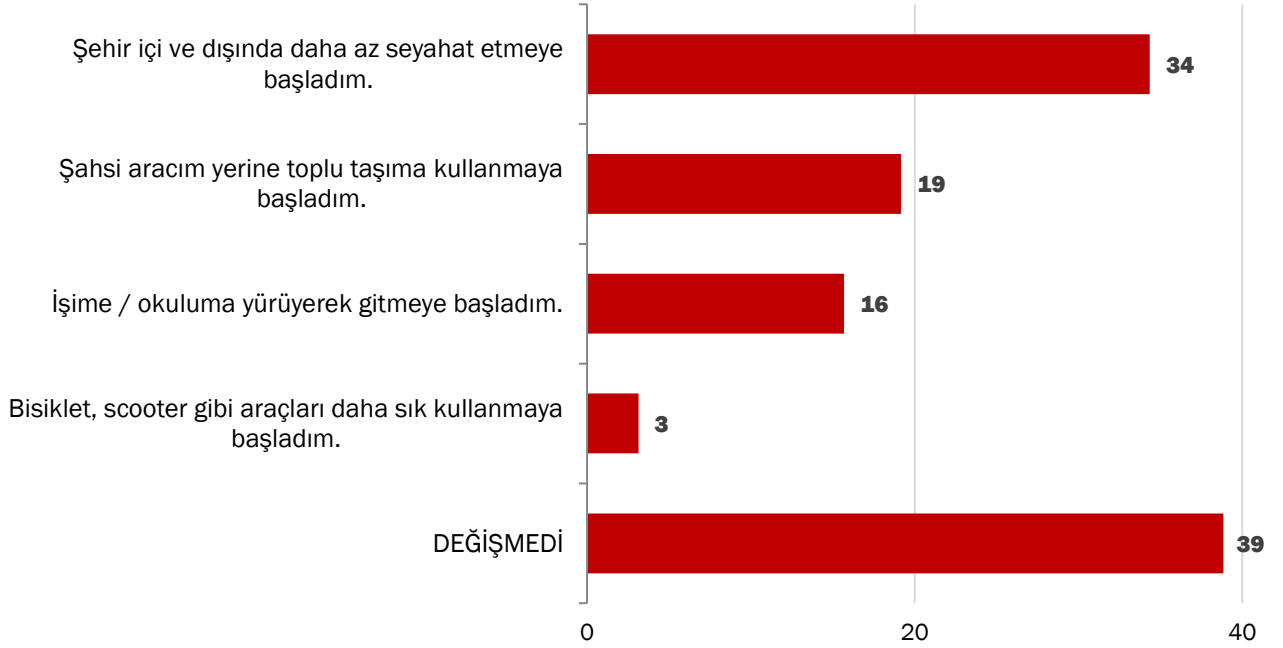

Aylık hane gelirlerine göre elektrik kullanımı konusunda değişen tüketim alışkanlıkları incelendiğinde hane geliri arttıkça önlem almayanların oranı artarken tüketimi azaltanların oranının azaldığını görüyoruz. Kısacası ekonomik zorluk arttıkça artan elektrik faturaları karşısında önlem alma mecburiyeti de artıyor.

2000 TL ve altı aylık hane gelirine sahip olanların sadece yüzde 17'si bu konuda bir önlem almadığını belirtirken 10001 TL ve üstü hane gelirine sahip kişiler arasında önlem almayanların oranı yüzde 34.

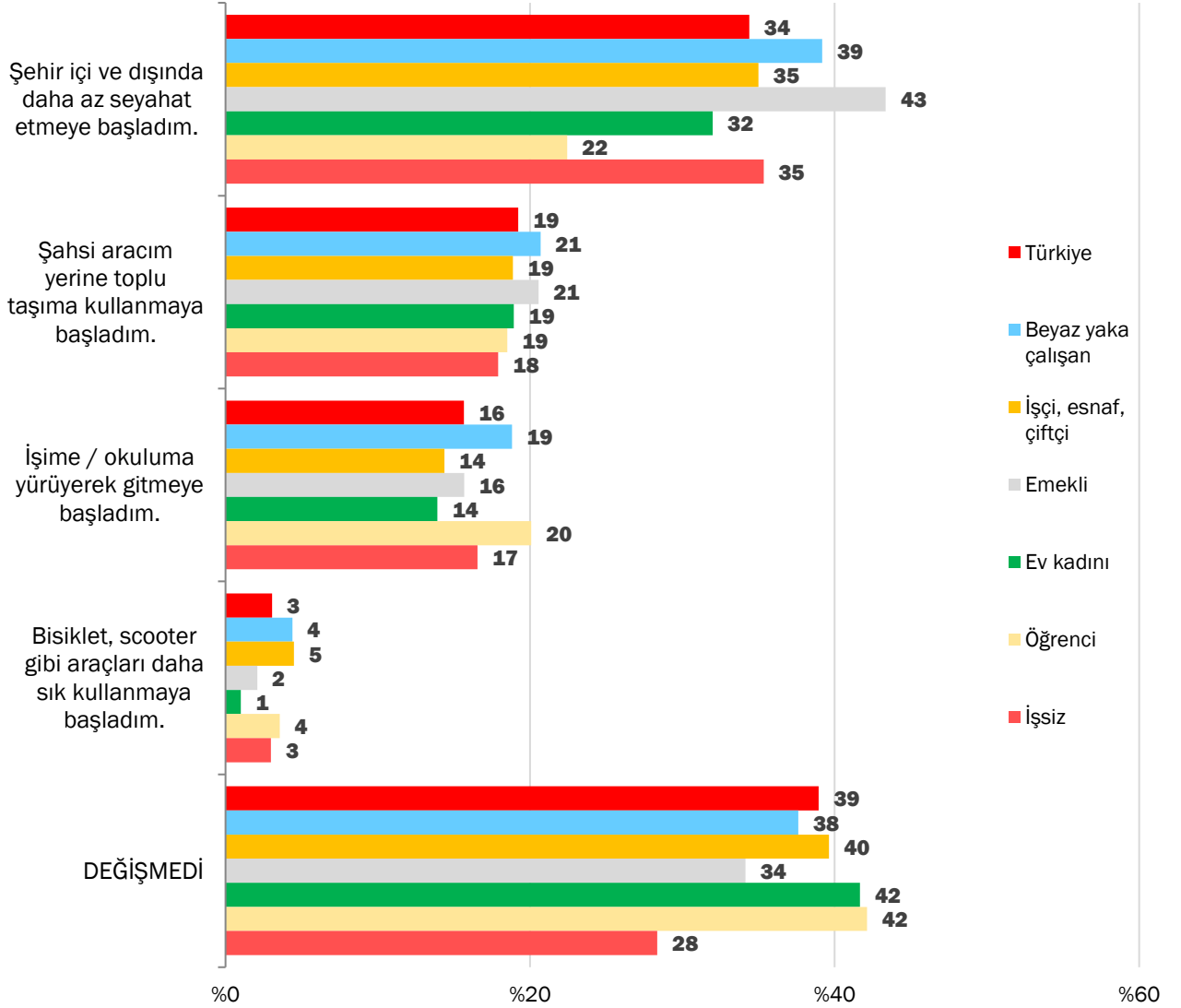

Ulaşım/akaryakıt kullanımı konusunda tüketim alışkanlıklarınızda bir değişim olduysa ne gibi değişimler oldu?

Akaryakıt zamlarından sonra da toplumun bazı ulaşım alışkanlıklarında değişimler olduğunu görüyoruz. Toplumun yüzde 34'ü şehir içi ve dışında daha az seyahat etmeye başlamışken toplumun yüzde 19'u şahsi aracı yerine toplu taşıma kullanmaya, yüzde 16'sı ise işine/okuluna yürüyerek gitmeye başlamış. Toplumun yüzde 3'ü ise bu zamlardan sonra bisiklet, scooter gibi araçları daha sık kullanmaya başlamış. Ulaşım konusunda alışkanlıkları değişmeyenler toplumun yüzde 40'ını oluşturuyor.

Ulaşım/akaryakıt kullanımı konusunda tüketim alışkanlıklarınızda bir değişim olduysa ne gibi değişimler oldu?

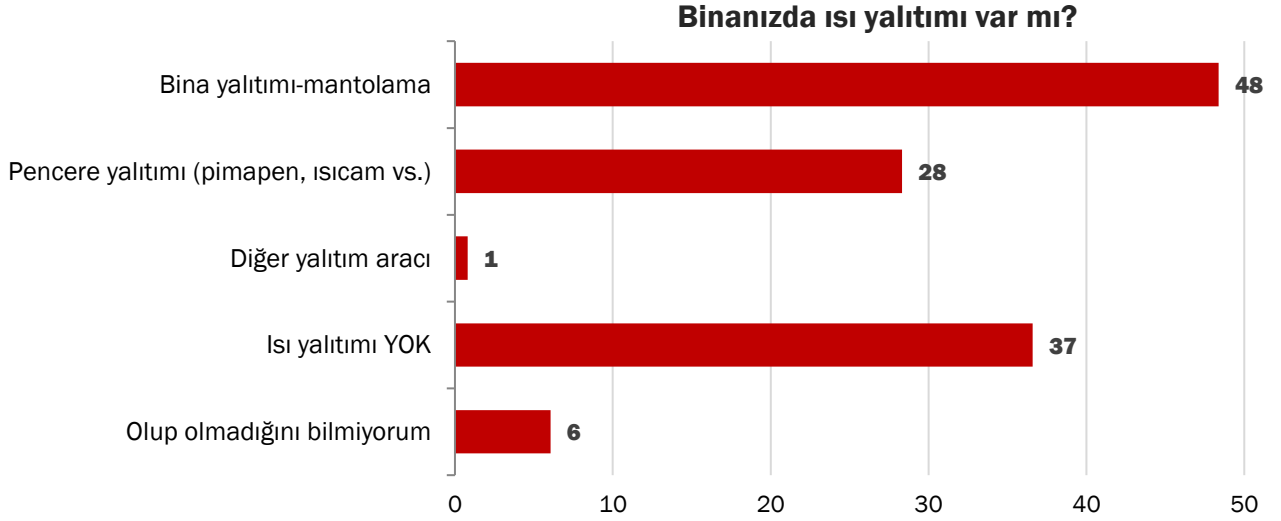

Çalışma kümelerine göre ulaşım konusunda değişen alışkanlıklar incelendiğinde emeklilerin yüzde 43 oranla şehir içi ve dışında seyahati en fazla azaltan küme olduğunu görüyoruz. Emeklileri yüzde 39 ile beyaz yaka çalışanlar takip ediyor. Öğrenciler ise bu konuda alışkanlığı en az değişen küme. Öğrencilerin yüzde 22'si şehir içi ve dışında seyahati azaltmış durumda. Öğrencilerin okula gitme zorunluluğu olması, bu konuda alışkanlığı en az değişen küme olmalarında önemli bir etken olarak sayılabilir.

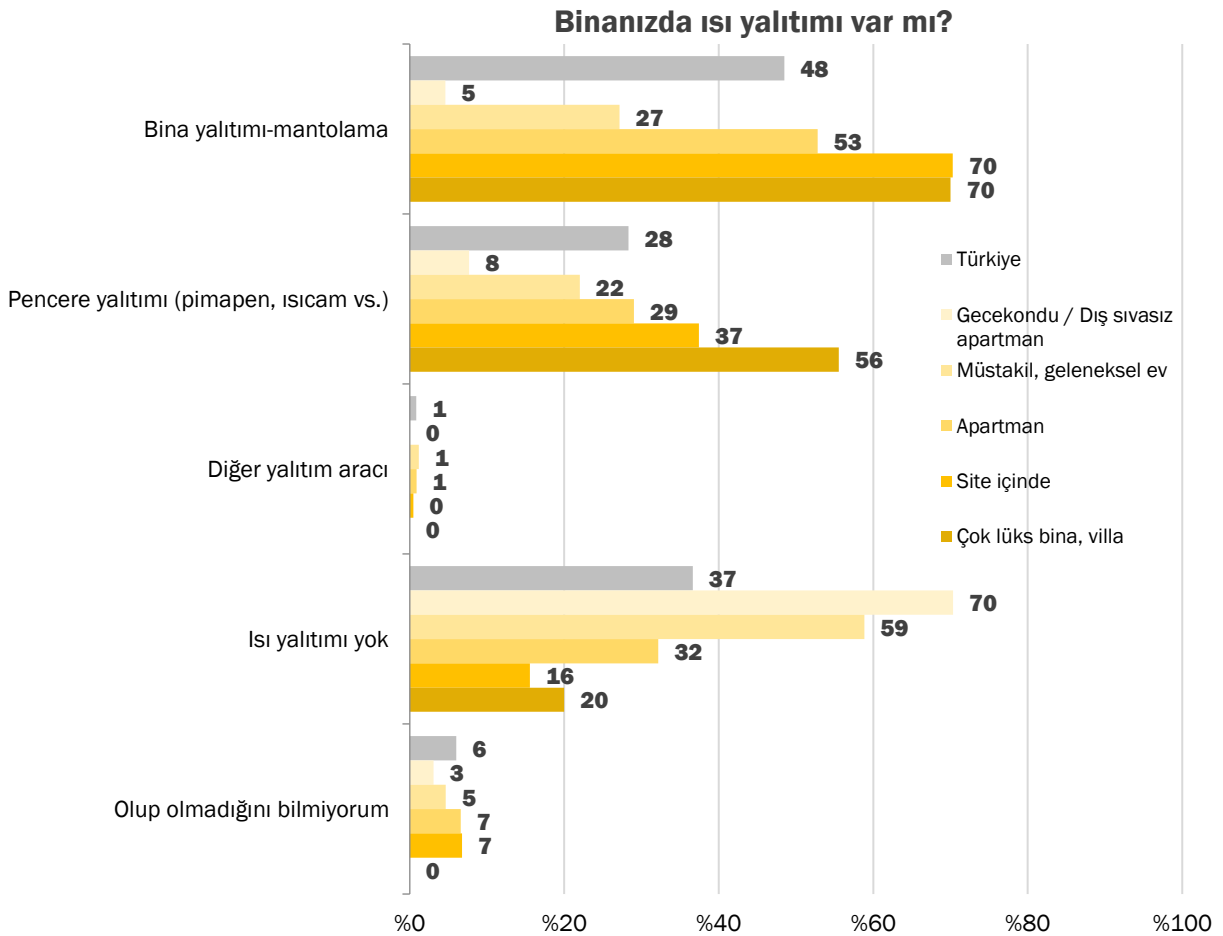
Her bir çalışma kümesindeki 5 kişiden 1'i şahsi aracı yerine toplu taşıma kullanmaya başladığını belirtirken her 5 beyaz yakalı çalışan ve öğrenciden 1'i işe / okula yürüyerek gitmeye başladığını söylüyor.

5.3. Isı Yalıtımı

Toplumun yüzde 48'inin oturduğu binada bina yalıtımı-mantolama, yüzde 28'inin binasında pencere yalıtımı bulunurken yüzde 1'inin binasında diğer yalıtım aracı bulunuyor. Binasında ısı yalıtımı olup olmadığını bilmeyenler toplumun yüzde 6'sını, binasında ısı yalıtımı olmayanlar ise toplumun yüzde 37'sini oluşturuyor.

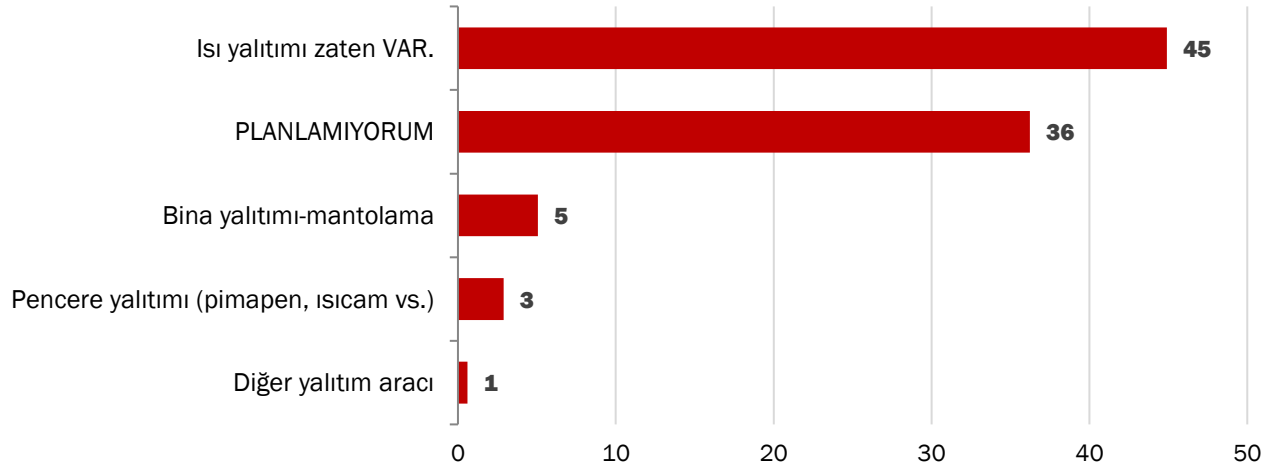

Hane tiplerine göre ısı yalıtımlarına baktığımızda gecekondulu / dışı sıvasız apartmanların sadece yüzde 5'inde bina yalıtımı-mantolama varken yüzde 8'inde pencere yalıtımı olduğunu görüyoruz. Müstakil, geleneksel evlerin yüzde 27'sinde bina yalıtımı-mantolama, yüzde 22'sinde pencere yalıtımı bulunuyor.

Daha modern hane tiplerine baktığımızda ise apartmanların yüzde 53'ünde, site içinde bulunan hanelerin ve çok lüks bina, villaların yüzde 70'inde bina yalıtımı-mantolama olduğunu görüyoruz. Bunun yanı sıra apartmanların yüzde 29'unda pencere yalıtımı bulunurken bu oran site içinde bulunan hanelerde yüzde 37, çok lüks bina, villalarda ise yüzde 56.

Bunun yanı sıra gecekondulu / dışı sıvasız apartmanların yüzde 70'inde, müstakil, geleneksel evlerin yüzde 59'unda, apartmanların yüzde 32'sinde, site içindeki evlerin yüzde 16'sında çok lüks bina, villaların ise yüzde 20'sinde hiçbir ısı yalıtımının olmadığını görüyoruz.

Önümüzdeki 3 yıl içinde ısı yalıtımı planlıyor musunuz? Hangilerini?

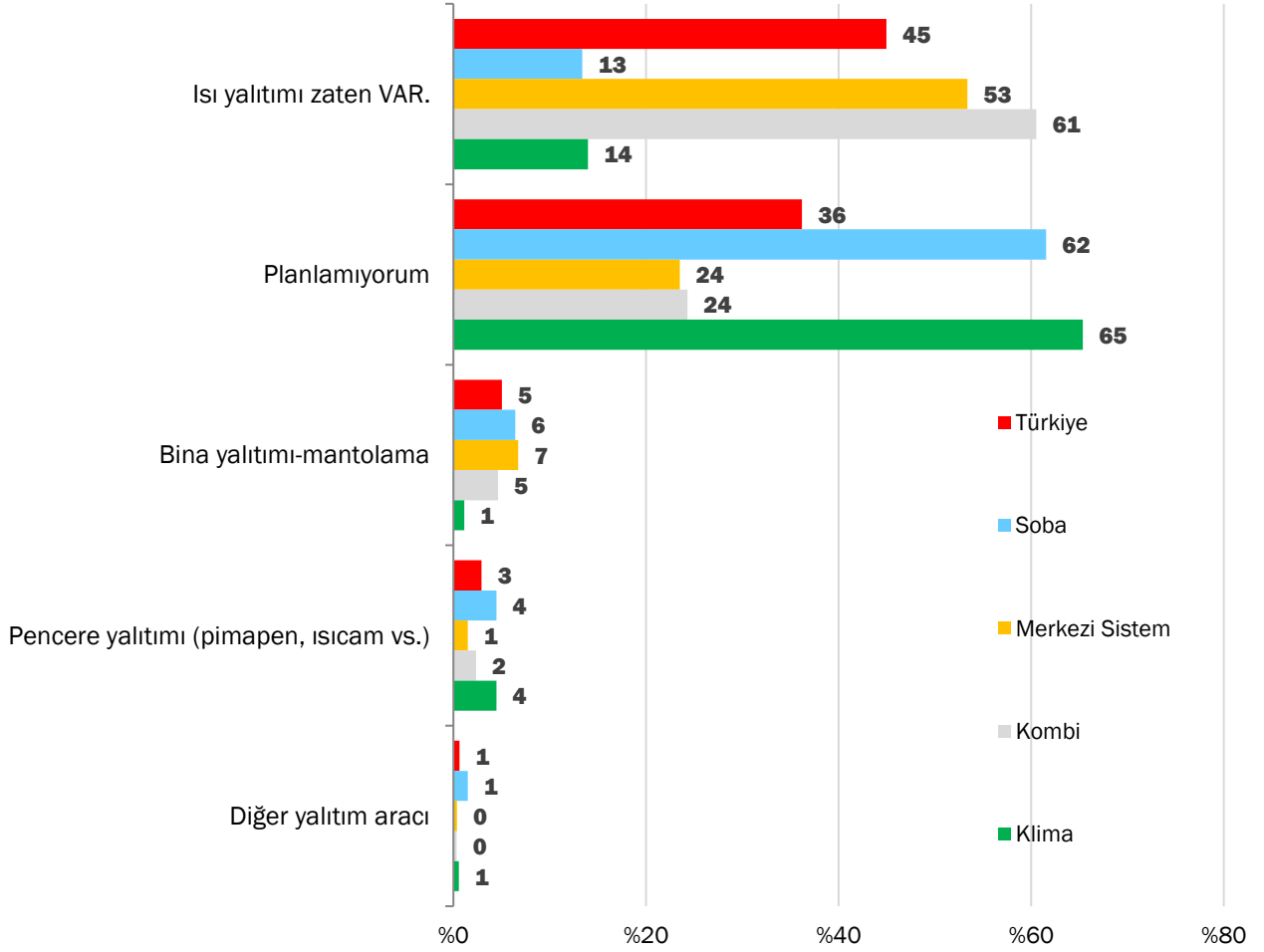

Önümüzdeki 3 yıl içinde ısı yalıtımı planlama durumunu incelemeden önce binasında halihazırda ısı yalıtımı olmasına rağmen başka bir yalıtım aracı ile binasına ısı yalıtımı yaptırmayı planlayan kişilerin de olduğunu hatırlatmak gerekiyor.

Toplumun yüzde 36'sı önümüzdeki 3 yıl içinde binasına ısı yalıtımı yaptırmayı planlamazken, toplumun yüzde 45'i binasında zaten ısı yalıtımı olduğunu söylüyor. Isı yalıtımı yaptırmayı planlayanlara baktığımızda ise toplumun yüzde 5'inin bina yalıtımı-mantolama, yüzde 3'ünün pencere yalıtımı, yüzde 1'inin ise diğer yalıtım aracı ile ısı yalıtımı yaptırmayı düşündüğünü görüyoruz.

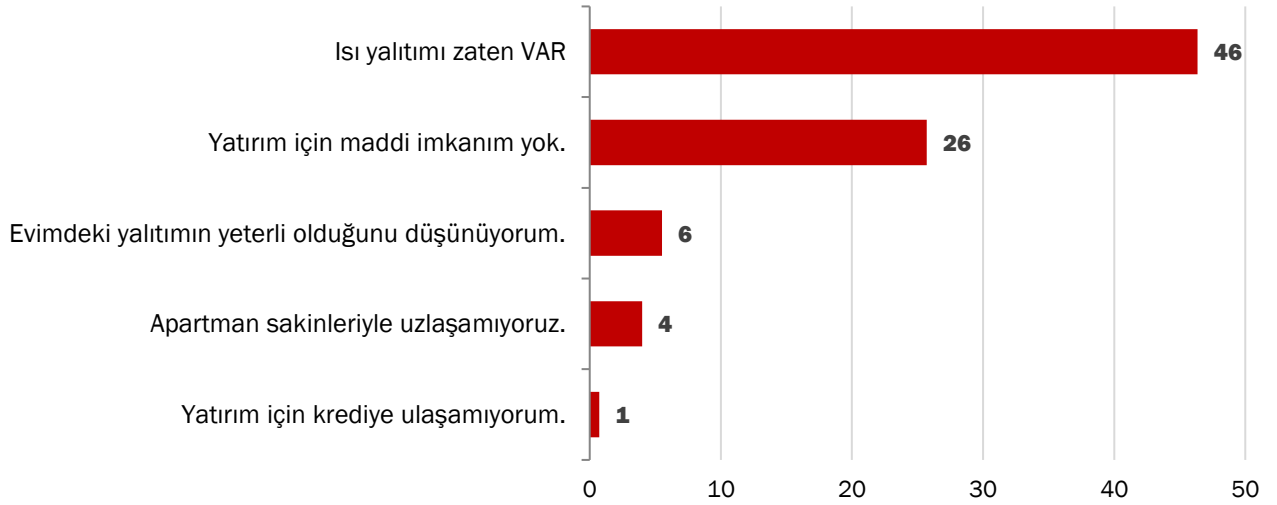
Önümüzdeki 3 yıl içinde ısı yalıtımı panlıyor musunuz? Hangilerini?

Merkezi sistemle ısınanların yüzde 53'ünün ve kombi ile ısınanların yüzde 61'inin evinde halihazırda ısı yalıtımı bulunurken soba ile ısınanların yüzde 13'ünün, klima ile ısınanların ise yüzde 14'ünün evinde ısı yalıtımı bulunuyor.

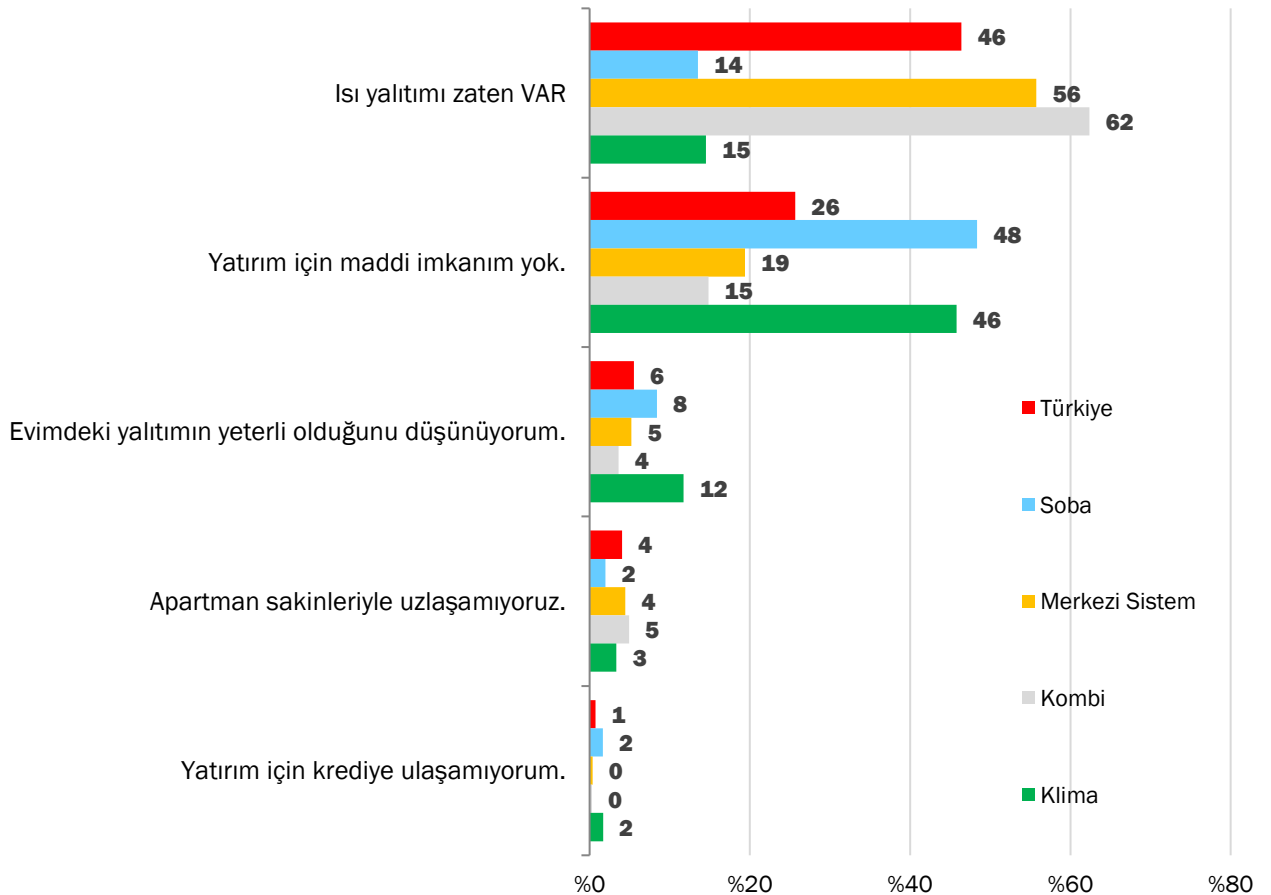
Çoğunluğunun hanesinde ısı yalıtımı bulunmamasına rağmen soba ile ısınanların yüzde 62'si, klima ile ısınanların ise yüzde 65'i önümüzdeki 3 yıl içinde ısı yalıtımı yaptırmayı planlamıyor.

Isı yalıtımı planlamıyorsanız neden planlamıyorsunuz?

Isı yalıtımı yaptırmayı planlamayanların birincil sebebinin yatırım için maddi imkan olmaması olduğunu görüyoruz. Isı yalıtımı yaptırmayı planlamayanların 4'te 1'i maddi imkansızlıklardan dolayı bunu planlamıyor. Yalıtım planlamayanların yüzde 6'sı evindeki yalıtımın yeterli olduğunu düşünürken, yüzde 4'ü apartman sakinleriyle uzlaşamadığı için, yüzde 1'i ise yatırım için krediye ulaşamadığı için ısı yalıtımı planlamadığını söylüyor.

Isı yalıtımı planlamıyorsanız neden planlamıyorsunuz?

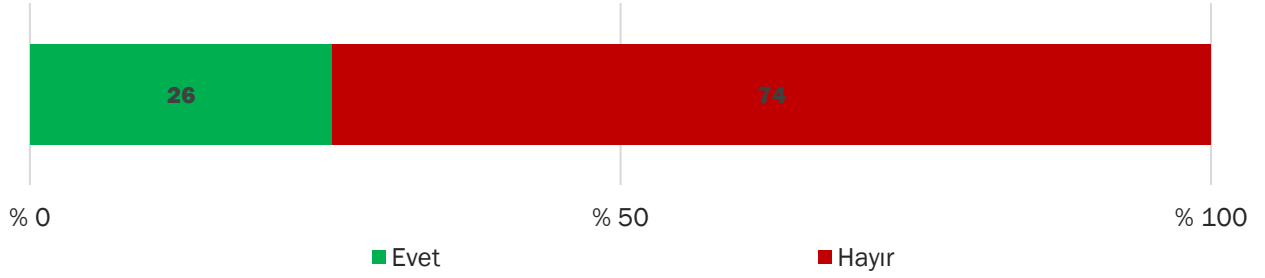

Soba ve klima ile ısınanların önemli bir çoğunluğunun önümüzdeki 3 yılda ısı yalıtımı yaptırmayı planlamadığını söylemiştik. Bunların sebebine baktığımızda ise hem soba ile ısınanların hem de klima ile ısınanlarının yaklaşık yarısının yatırım için maddi imkanı olmadığından ısı yalıtım yaptırmayı planlamadığını görüyoruz.

Bunun yanı sıra klima ile ısınanların yüzde 12'si, soba ile ısınanların ise yüzde 8'i evindeki ısı yalıtımının yeterli olduğunu düşündüğü için önümüzdeki 3 yılda ısı yalıtım yaptırmayı planlamadığını belirtiyor.

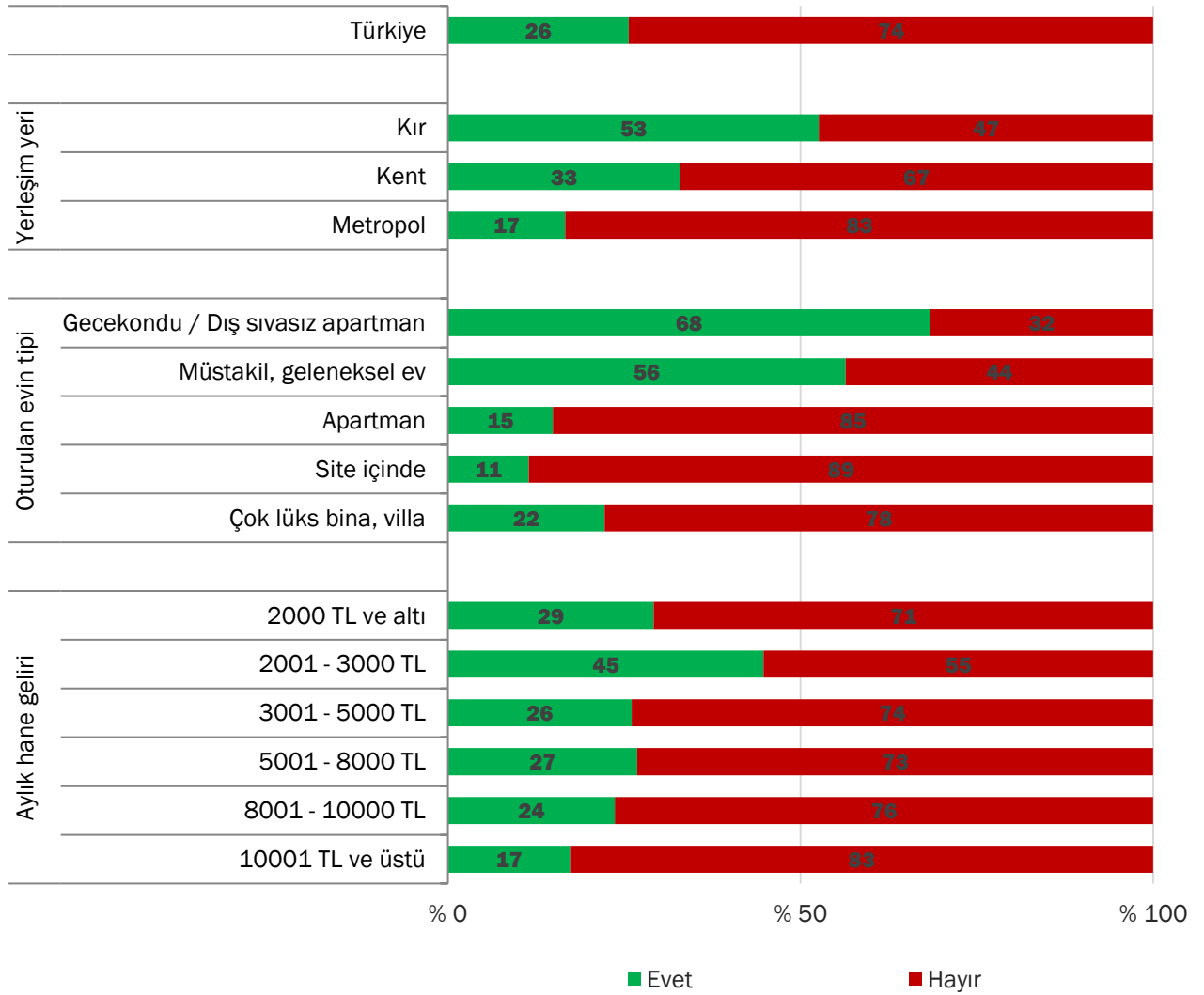
5.4. Hanelerde Güneş Enerjisi

Evinizde su ısıtmaya yarayan güneş enerjisi sistemi var mı?

Toplumdaki her 4 kişiden 1'inin evinde su ısıtmaya yarayan güneş enerji sistemi bulunurken geriye kalan 3 kişinin evinde bulunmuyor.

Evinizde su ısıtmaya yarayan güneş enerjisi sistemi var mı?

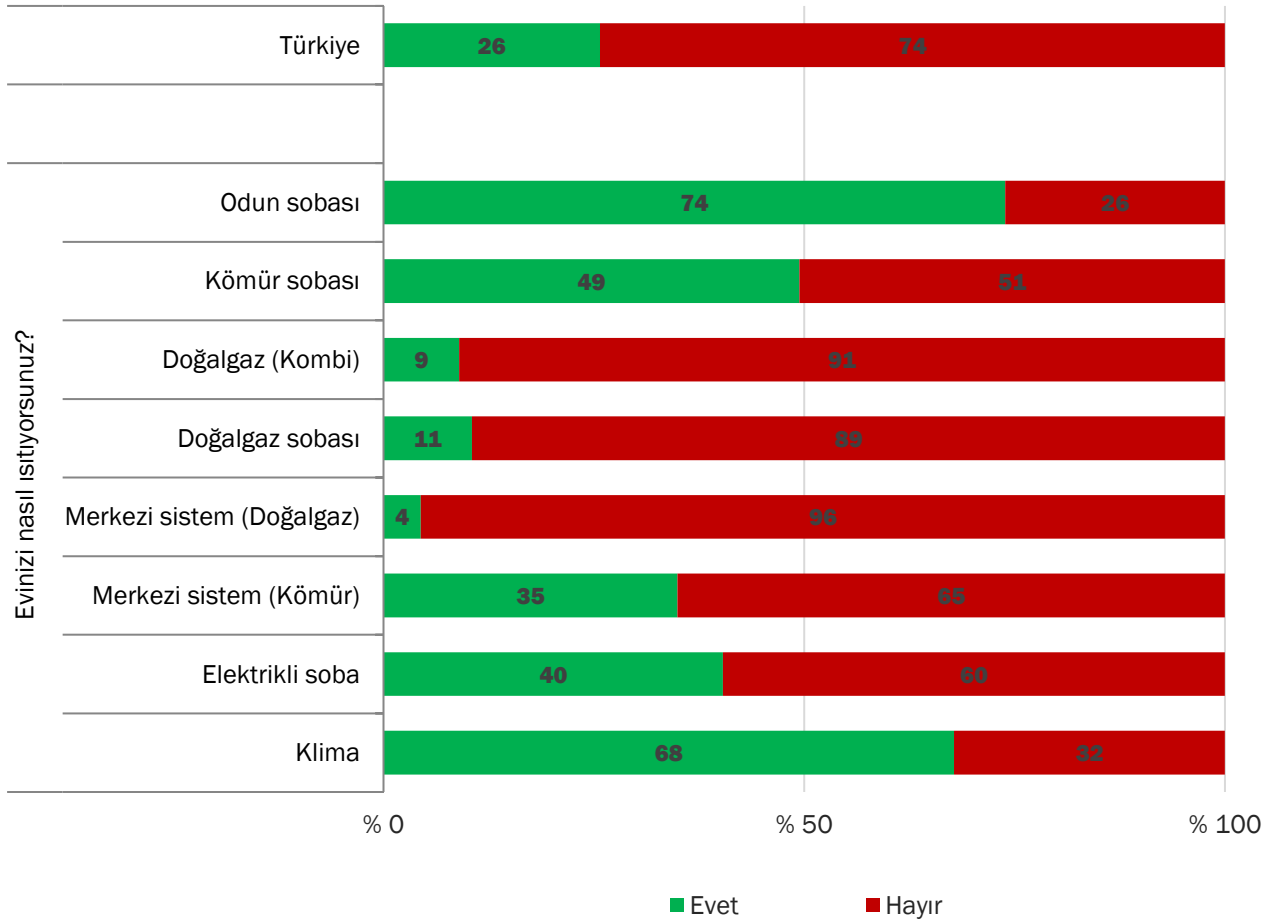

Metropolden kıra gidildikçe evinde su ısıtmak için güneş enerji sistemi bulunanların oranı artıyor. Metropolde yaşayanların yüzde 17'sinin, kentte yaşayanların yüzde 33'ünün, kırdaki yaşayanların ise yüzde 53'ünün evinde bu sistemden bulunduğunu görüyoruz.

Oturulan ev tipine göre de bu sisteme sahiplik oranları ciddi bir fark gösteriyor. Gecekondu/dışı sivasız apartmanda oturanların yüzde 68'inin, müstakil, geleneksel evde oturanların yüzde 56'sının evinde su ısıtmaya yarayan güneş enerji sistemi bulunurken apartmanda oturanların yüzde 15'inin, site içinde yaşayanların yüzde 11'inin, çok lüks bina, villada oturanların ise yüzde 22'sinin evinde su ısıtmak için güneş enerji sistemi bulunduğunu görüyoruz.

Yerleşim yeri ve oturulan ev tipine göre yaptığımız bu inceleme, binasını, apartmanını veya ikamet ettiği yapıyı başka ailelerle, bireylerle paylaşmayan kendi ailesi ve yakın çevresiyle yaşayıp mülk hakkında öncelikli söz sahibi olan kişilerin evinde güneş enerji sistemlerinin daha çok olduğunu gösteriyor. Aynı zamanda kırdan metropole gidildikçe değişen bu oranlar hem metropollerdeki ev yapılarıyla hem de su ısıtmak için kullanılan alternatif yöntem ve cihazların yaygınlığıyla da ilişkilendirilebilir.

Evinizde su ısıtmaya yarayan güneş enerjisi sistemi var mı?

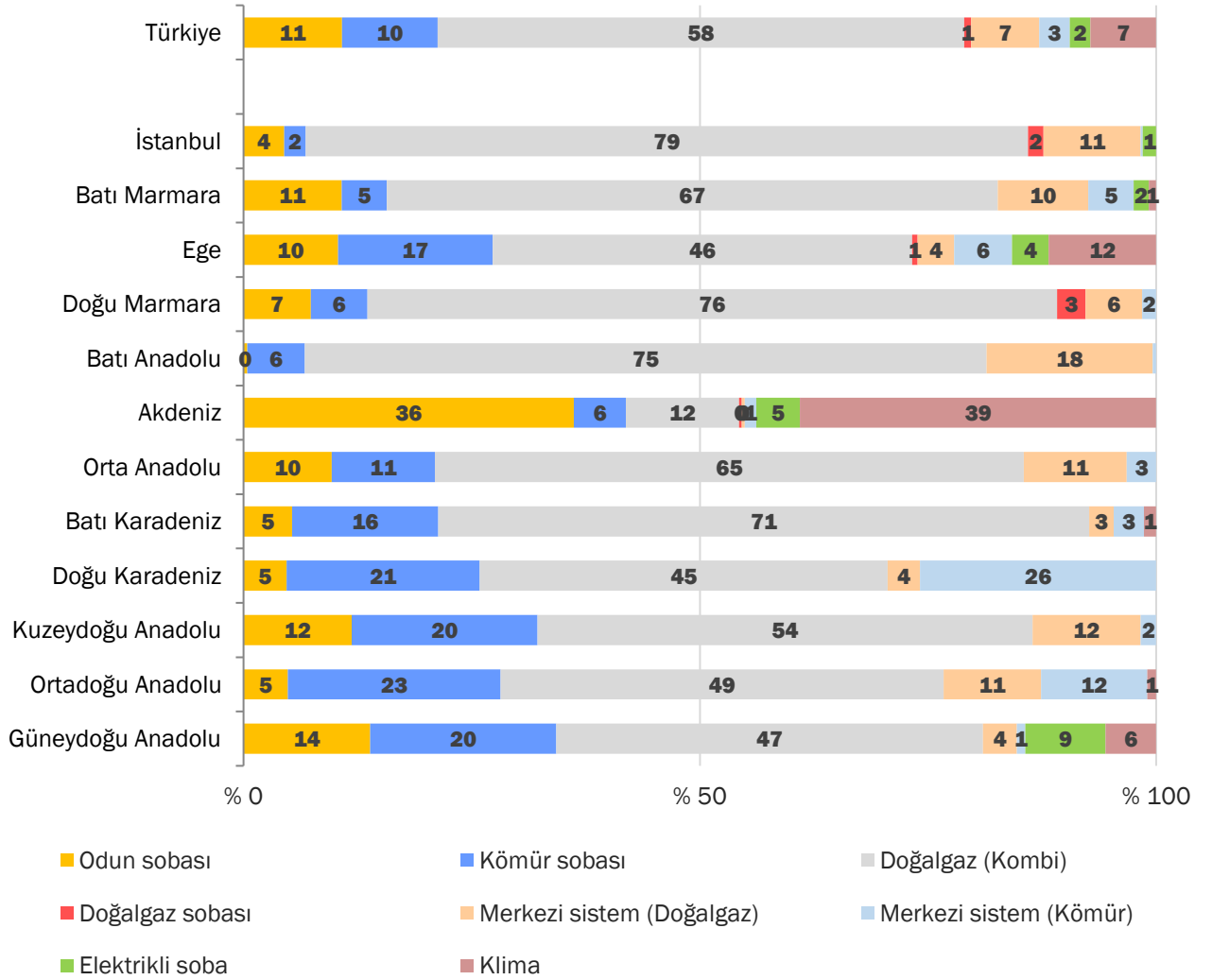

Evi ısıtma yöntemlerine göre evlerde su ısıtmaya yarayan güneş enerji sistemi bulunma oranları da yukarıda yerleşim yeri ve ev tipine göre yapılan incelemeyi destekler nitelikte. Isınmak için yakıt olarak doğalgazı kullananlar haricinde evinde bahsedilen güneş enerji sistemlerini kullananlar oldukça fazla. Odun sobası kullananların yüzde 74'ünün, kömür sobası kullananların yüzde 49'unun, merkezi sistem (kömür) ile evini ısıtanların yüzde 35'inin, elektrikli soba ile ısınanların yüzde 40'ının, klima ile ısınanların ise yüzde 68'inin evinde su ısıtmaya yarayan güneş enerji sistemi bulunuyor.

Evinde bu sistemi kullananların çoğunun daha eski ısınma yöntemleri kullanmasına ve genellikle eski tip evlerde ve kırdaki oturmalarına karşın oldukça teknolojik sayılabilecek bir yöntem olan klima ile evini ısıtanların da bu sisteme sahiplik konusunda bu kümelerle benzer bir oranda olmasının sebebi ise özellikle Akdeniz Bölgesi'nde kışın evi klima ile ısıtma oranı oldukça yüksekken aynı zamanda Akdeniz'in güneş enerjisinden en çok faydalanılan bölgelerden biri olması ile açıklanabilir.

Evinizi nasıl ısıtıyorsunuz?

Üstteki grafikte de görüldüğü üzere Akdeniz bölgesinde yaşayanların yüzde 39 gibi önemli bir bölümü hanesini klima ile ısıtıyor. Bunun yanında Akdeniz doğalgaz (kombi) kullanımının en düşük olduğu bölge olarak dikkat çekiyor. Akdeniz’de yaşayan her 10 kişiden sadece 1’i hanesini doğalgaz ile ısıtırken her 5 kişiden 2’si soba ile ısıtıyor.

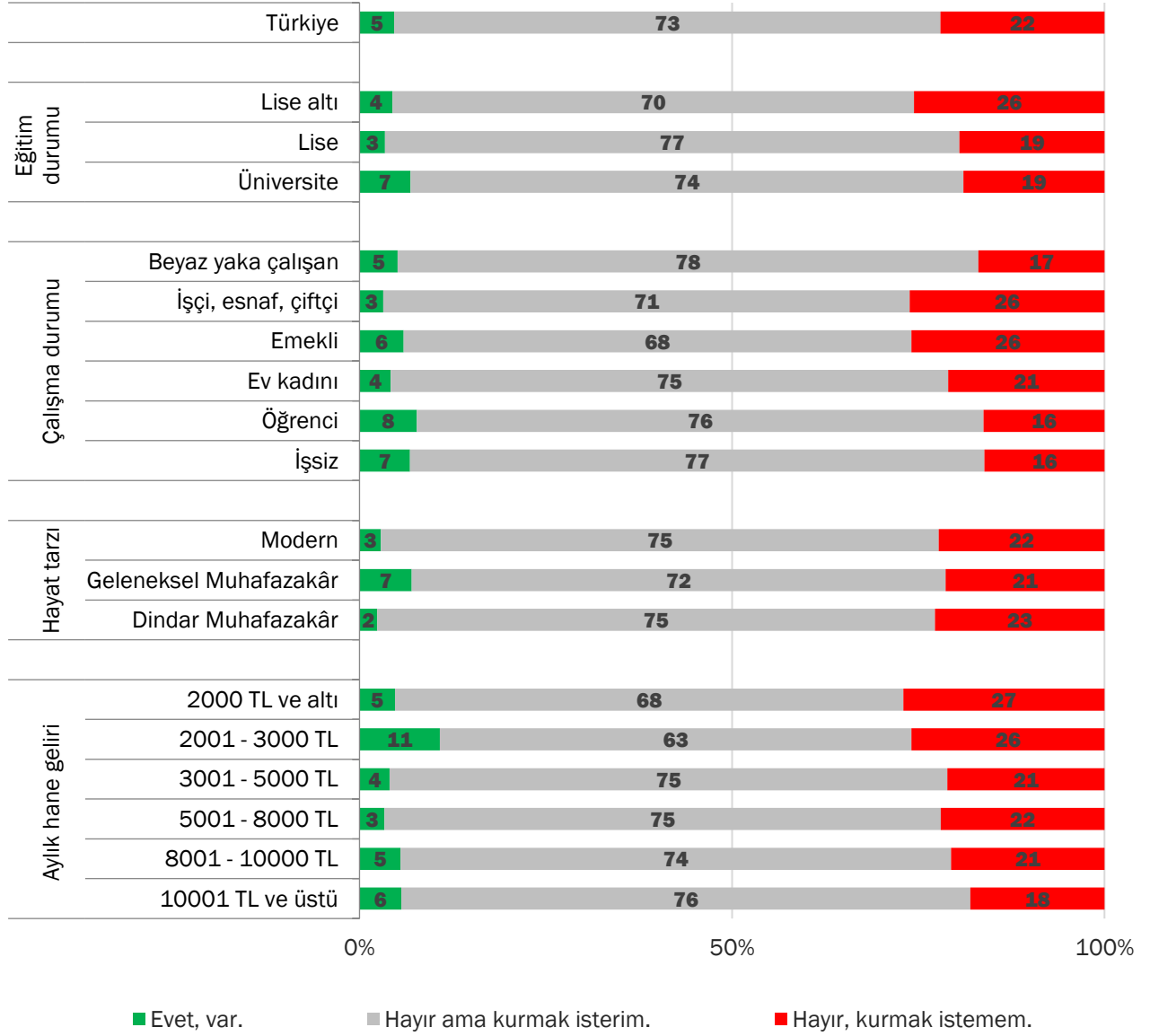
Evinizde elektrik üretimine yarayan güneş enerjisi sistemi var mı? Yoksa kurmak ister misiniz?

Su ısıtmaya yarayan güneş enerji sistemlerinin ardından elektrik üretimine yarayan güneş enerji sistemine sahip olma ve olmak isteme durumlarını incelediğimizde öncelikle toplumun sadece yüzde 5'inin hanesinde elektrik üretimine yarayan güneş enerji sistemi bulunduğunu görüyoruz. Hanesinde bu sisteme sahip olmayan her 4 kişiden 3'ü bu sistemi kurmak isteyeceğini ifade ederken her 4 kişiden 1'i kurmak istemeyeceğini söylüyor.

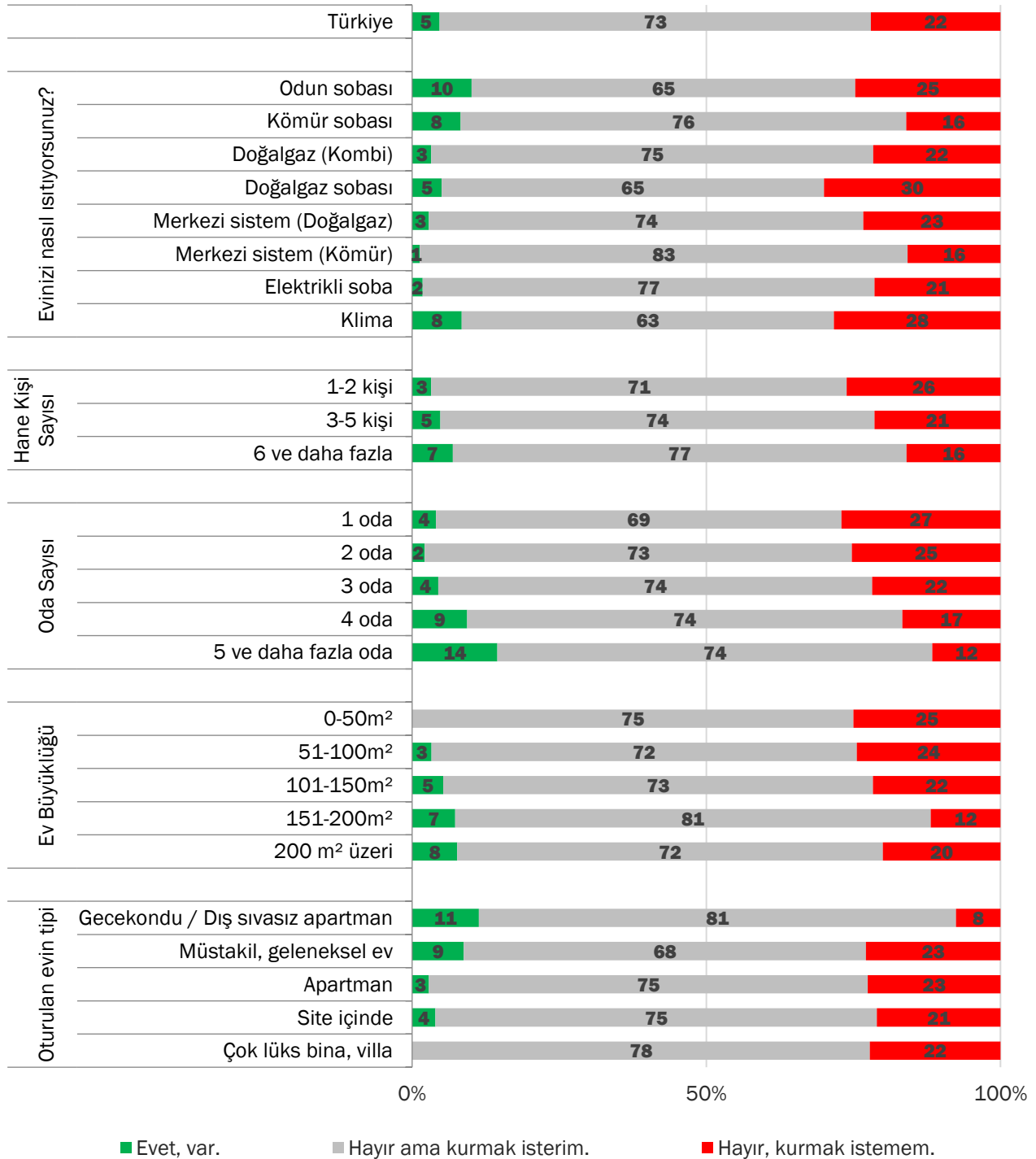

Evinizde elektrik üretimine yarayan güneş enerjisi sistemi var mı? Yoksa kurmak ister misiniz?

Hanesinde elektrik üretimine yarayan güneş enerji sistemi bulunmayanların bu sistemi evine kurmak isteme veya istememe eğilimde öne çıkan faktörün aylık hane geliri olduğunu görüyoruz. Aylık hane geliri arttıkça evine bu sistemi kurmak isteyenlerin oranı da artıyor. 2000 TL ve altı aylık hane gelirine sahip olanların yüzde 5'inin hanesinde elektrik üretimine yarayan güneş enerji sistemi bulunurken yüzde 68'i hanesinde bu sistemin bulunmadığını ama kurmak istediğini belirtiyor. 10001 TL ve üzeri hane gelirine sahip olan kişilere baktığımızda yüzde 6'sının hanesinde elektrik üretimine yarayan güneş enerji sistemi bulunduğunu görüyoruz. Bu kümedekilerin yüzde 76'sı hanesinde bu sistemin bulunmadığını ama kurmak isteyeceğini beyan ediyor.

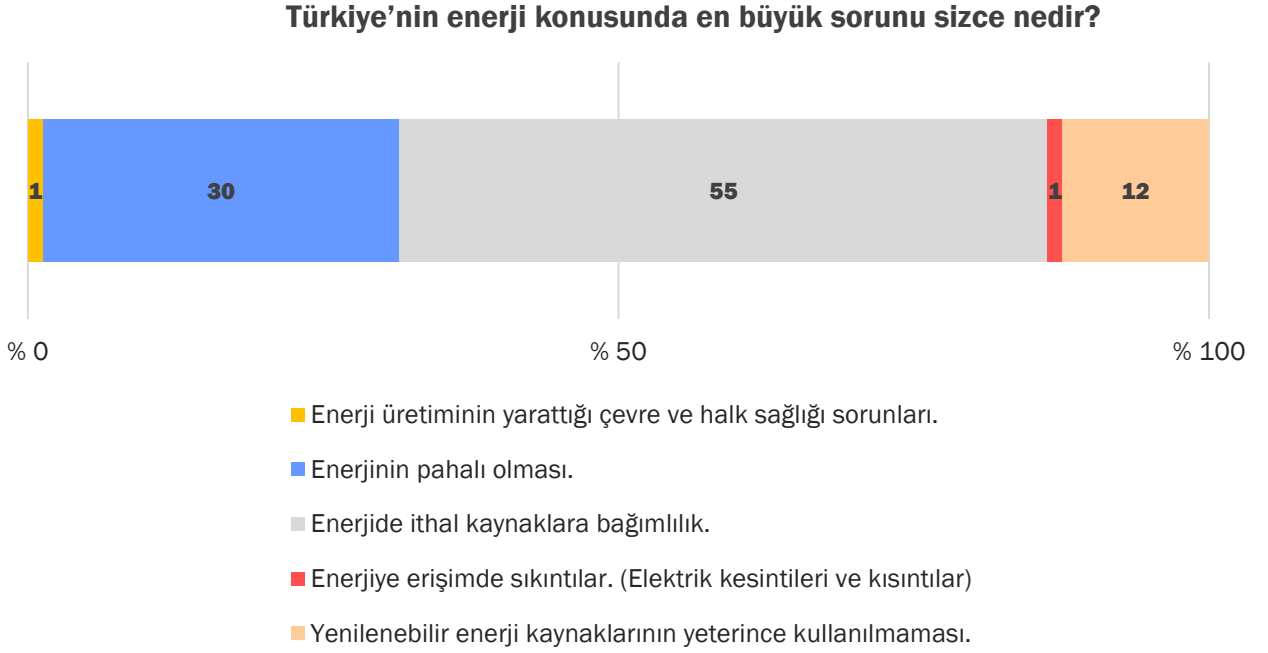
Evinizde elektrik üretimine yarayan güneş enerjisi sistemi var mı? Yoksa kurmak ister misiniz?

Oda sayısı ve ev büyüklüğü arttıkça evinde elektrik üretimine yarayan güneş enerji sistemi bulunanların oranı da artıyor. Evinde 5 ve daha fazla oda bulunanların yüzde 14'ü bu sisteme sahipken yüzde 74'ü sahip olmadığını ancak kurmak istediğini belirtiyor. Evinde 1 oda bulunanların ise yüzde 4'ü bu sisteme sahipken yüzde 69'u sahip olmadığını ama kurmak istediğini, yüzde 27'si ise sahip olmadığını ve kurmak istemediğini ifade ediyor.

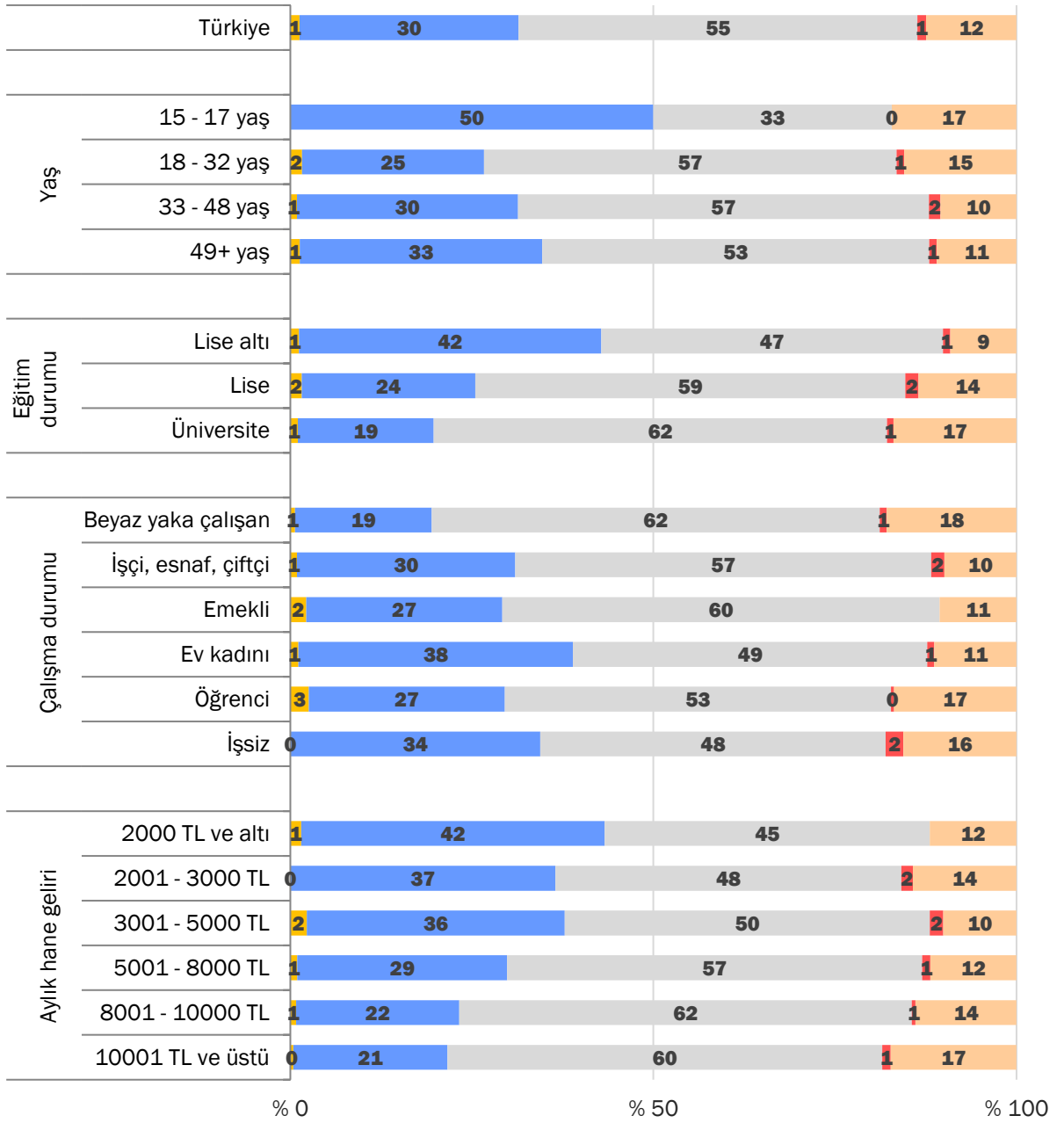
6. ENERJİDE DIŞA BAĞIMLILIK

Toplumun yarısından fazlası Türkiye'nin enerji konusundaki en büyük sorununu enerjide ithal kaynaklara bağımlılık olarak görüyor. Bu cevabı verenler toplumun yüzde 55'ini oluştururken ikinci en büyük sorun olarak yüzde 30 oranla enerjinin pahalı olması gösteriliyor. Toplumun yüzde 12'si yenilenebilir enerji kaynaklarının yeterince kullanılmamasını Türkiye'nin enerji konusundaki en büyük sorunu olarak görürken toplumun yüzde 1'i enerji üretiminin yarattığı çevre ve halk sorunlarını ve yine yüzde 1'i ise enerjiye erişimde sıkıntılarının Türkiye'nin enerji konusundaki en büyük sorunu olduğunu düşünüyor.

Türkiye'nin enerji konusunda en büyük sorunu sizce nedir?

- Enerji üretiminin yarattığı çevre ve halk sağlığı sorunları.
- Enerjinin pahalı olması.
- Enerjide ithal kaynaklara bağımlılık.
- Enerjiye erişimde sıkıntılar. (Elektrik kesintileri ve kısıntılar)
- Yenilenebilir enerji kaynaklarının yeterince kullanılmaması.

15-17 yaş arası gençlere göre enerjinin pahalılığı en büyük sorun

Yaş kümelerine göre Türkiye'nin enerji konusundaki sorunlarına yaklaşıma bakıldığında 15-17 yaş arası gençlere göre en büyük sorun enerji pahalılık iken reşit yaş gruplarında yaş azaldıkça enerji pahalılığını en büyük sorun olarak görenler de azalıyor.

15-17 yaş arası gençlerin yüzde 50'si enerjinin pahalı olmasını, yüzde 33'ü enerjide ithal kaynaklara bağımlılığı en büyük sorun olarak görürken 18-32 yaş arasında bulunanların yüzde 25'i pahalılığı, yüzde 57'si dışa bağımlılığı, 33-48 yaş arasındakilerin yüzde 30'u pahalılığı, yüzde 57'si bağımlılığı, 49 yaş ve üzerindeki ise yüzde 33'ü pahalılığı, yüzde 53'ü bağımlılığı Türkiye'nin enerji konusundaki en büyük sorunu olarak görüyor.

Bunun yanı sıra yaş azaldıkça yenilenebilir enerji kaynaklarının yeterince kullanılmamasını en büyük sorun olarak gösterenlerin oranı artıyor. Gençler bu konuda daha fazla farkındalık sahibi gibi gözüküyor.

Eğitim seviyesi arttıkça dışa bağımlılığı ve yenilenebilir enerjinin yeterince kullanılmamasını sorun olarak görenler artıyor.

Lise altı eğitim seviyesindekilerin yüzde 42'si enerji pahalılığını en büyük sorun olarak görürken bu oran lise mezunları arasında yüzde 24, üniversite mezunları arasında ise yüzde 19.

Bunun yanı sıra üniversite mezunlarının yüzde 62'si, lise mezunlarının yüzde 59'u, lise altı eğitim seviyesindekilerin ise yüzde 47'si enerjide dışa bağımlılığı enerji konusundaki en büyük sorun olarak görüyor. Yenilenebilir enerjinin yeterince kullanılmamasını en büyük sorun olarak görenler ise üniversite mezunlarının yüzde 17'si, lise mezunlarının yüzde 14'ünü, lise altı eğitim seviyesindekilerin ise yüzde 9'unu oluşturuyor.

Beyaz yaka çalışanlar, öğrenciler ve işsizler fosil yakıtları en çok dert edenler.

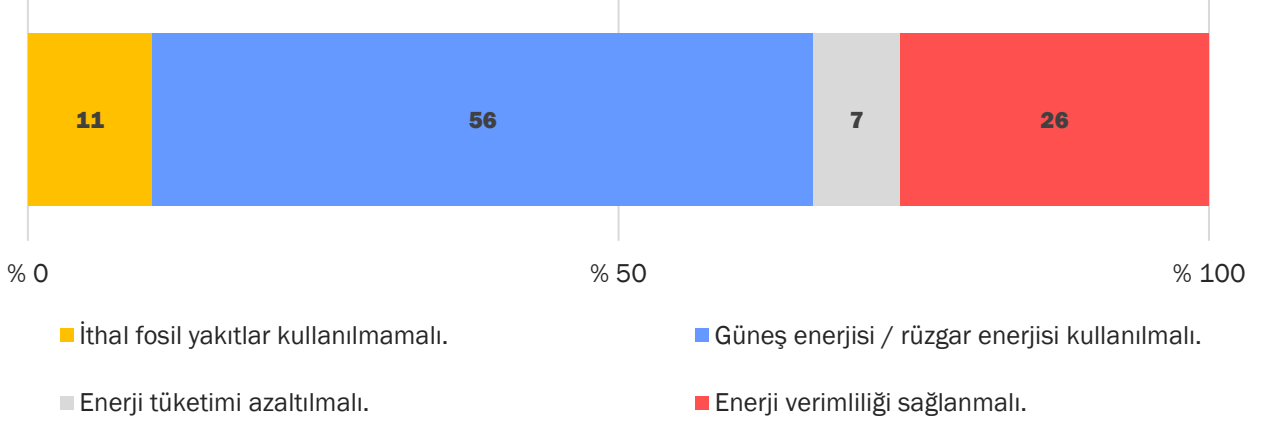
Beyaz yaka çalışanların yüzde 18'i, öğrencilerin yüzde 17'si, işsizlerin yüzde 16'sı Türkiye'nin enerji konusundaki en büyük sorununu yenilenebilir enerji kaynaklarının yeterince kullanılmaması olarak görürken bu oran ev kadınları ve emeklilerde yüzde 11, işçi, esnaf ve çiftçilerde ise yüzde 10.

Hane geliri düştükçe en büyük sorunu pahalılık olarak görenler artıyor.

Hane gelirlerine göre bu konuya yaklaşım incelendiğinde ortaya belirgin bir fark çıkıyor. Hane geliri azaldıkça Türkiye'nin enerjideki en büyük sorununu enerjinin pahalı olması olarak görme eğilimi artarken hane geliri arttıkça enerjide dışa bağımlılığı ve yenilenebilir enerji kaynaklarının yeterince kullanılmamasını Türkiye'nin enerji konusundaki en büyük sorunu olarak görenlerin oranı artıyor.

Türkiye kömür, doğalgaz ve petrol gibi fosil yakıtların hemen hemen hepsini yurt dışından satın alıyor. Bu şartlar altında fiyat dalgalanmalarından etkilenmemek için öncelikli olarak ne yapılması lazım?

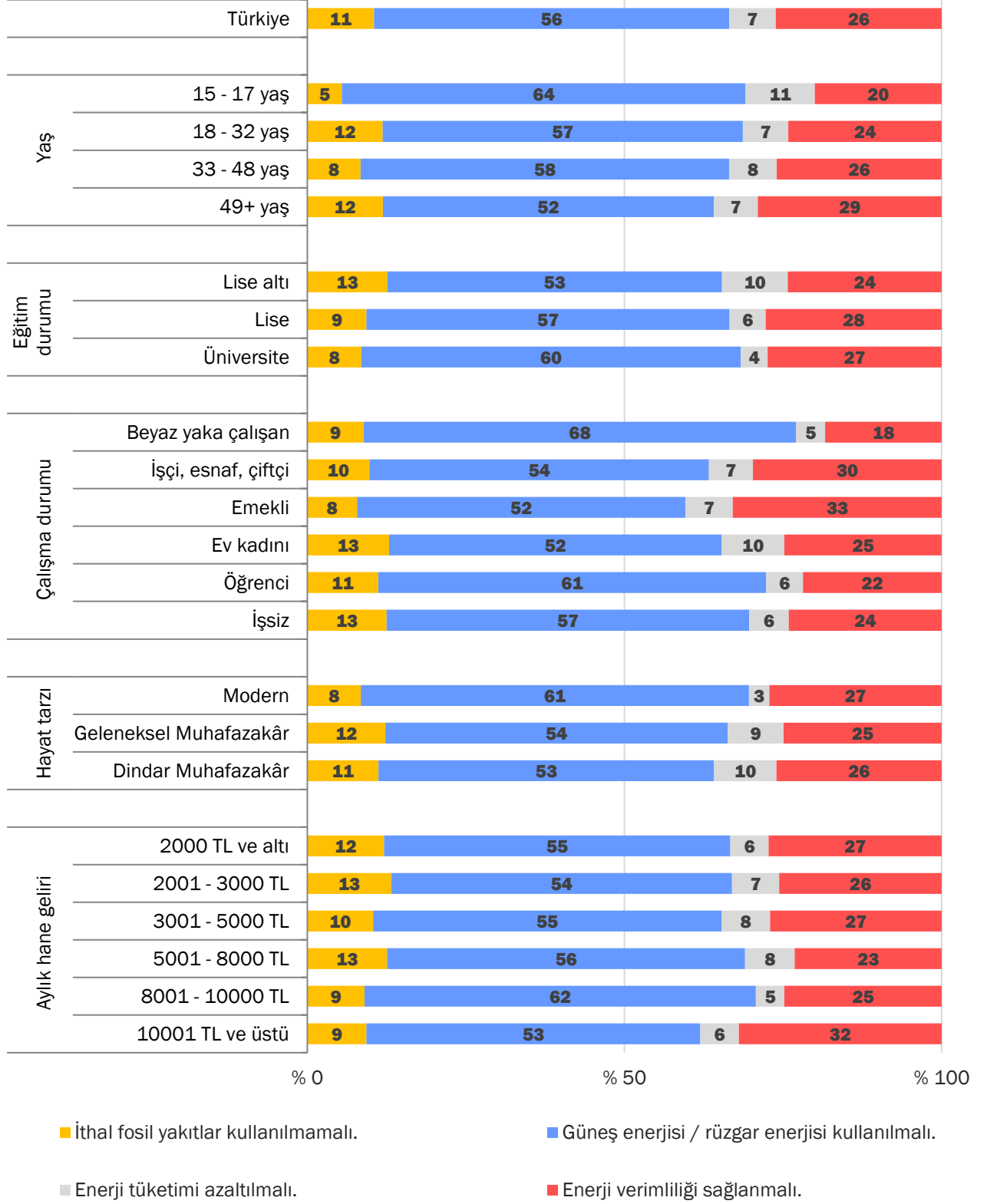

Toplumun büyük bir bölümünün Türkiye'nin enerji konusundaki en büyük sorununu 'Enerjide dışa bağımlı olmak' olarak gördüğünü söylemiştik. Türkiye böyle bir bağımlılığa sahipken fiyat dalgalanmalarından etkilenmemek için ne yapılması gerektiğiyle ilgili sorulan "Türkiye kömür, doğalgaz ve petrol gibi fosil yakıtların hemen hemen hepsini yurt dışından satın alıyor. Bu şartlar altında fiyat dalgalanmalarından etkilenmemek için öncelikli olarak ne yapılması lazım?" sorusunun bulgularına bakıldığında toplumun büyük bir bölümünde rüzgar, güneş gibi yenilenebilir enerjilerin kullanılmasıyla bu dalgalanmalardan etkilenilmeyeceği fikrinin hakim olduğu görülüyor.

Toplumun yüzde 56'sı fiyat dalgalanmalarından etkilenmemek için güneş enerjisi / rüzgar enerjisi kullanılması gerektiğini düşünürken toplumun yüzde 26'sı enerji verimliliği sağlanması gerektiğini, toplumun yüzde 11'i ithal fosil yakıtların kullanılmaması gerektiğini düşünüyor. Bu dalgalanmalardan etkilenmemek için enerji tüketiminin azaltılması gerektiğini düşünenler ise toplumun yüzde 7'sini oluşturuyor.

Türkiye kömür, doğalgaz ve petrol gibi fosil yakıtların hemen hemen hepsini yurt dışından satın alıyor. Bu şartlar altında fiyat dalgalanmalarından etkilenmemek için öncelikli olarak ne yapılması lazım?

Gençler, yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelmeyi fiyat dalgalanmalarından etkilenmemek için öncelikli çözüm olarak görüyor.

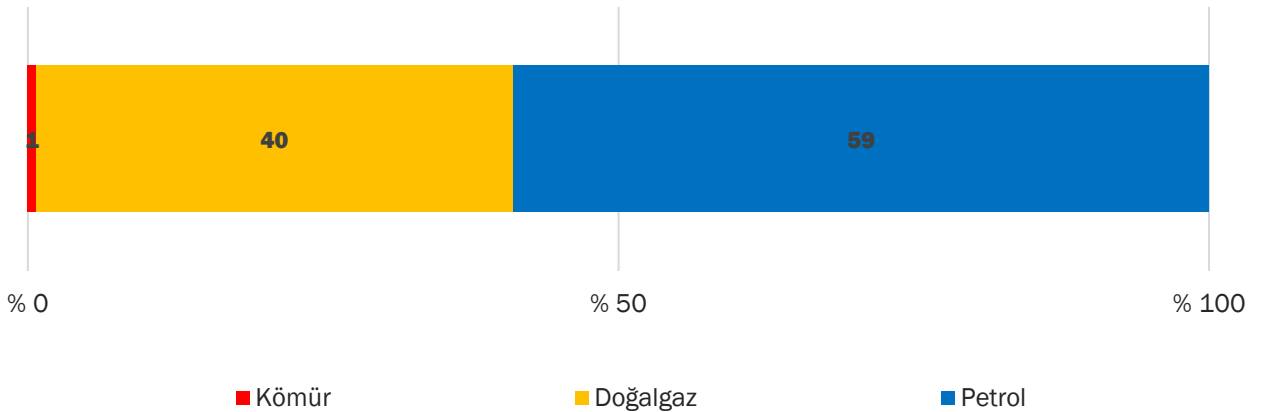
Türkiye'nin enerjide dışa bağımlı olduğu bu ortamda fiyat dalgalanmalarından etkilenmemek için ne yapması gerektiğine dair yaş kümelerinin algılarını incelediğimizde 15-17 yaş arası gençlerin yüzde 64'ünün öncelikli olarak güneş / rüzgar enerjisine yönelmek gerektiğini düşündüğü görüyoruz. Öncelik olarak güneş / rüzgar enerjisine yönelmek gerektiğini düşünenlerin oranı 18-32 yaş arasında yüzde 57, 33-48 yaş arasında yüzde 58, 49 yaş ve üzerinde ise yüzde 52.

Bunun yanı sıra yaş arttıkça enerji verimliliği sağlanması gerektiğini söyleyenlerin oranı artıyor. 15-17 yaş arasında öncelikli enerji verimliliği sağlanırsa enerjideki fiyat dalgalanmalarından etkilenmeyiz diyenlerin oranı yüzde 20 iken 18-32 yaş arasındakilerin yüzde 24, 33-48 yaş arasındakilerin yüzde 26'sı, 49 yaş ve üzerindekiilerin ise yüzde 29'u bu şekilde fikir beyan ediyor.

Her 3 beyaz yaka çalışandan 2'si çareyi güneş / rüzgar enerjisine yönelmekte buluyor.

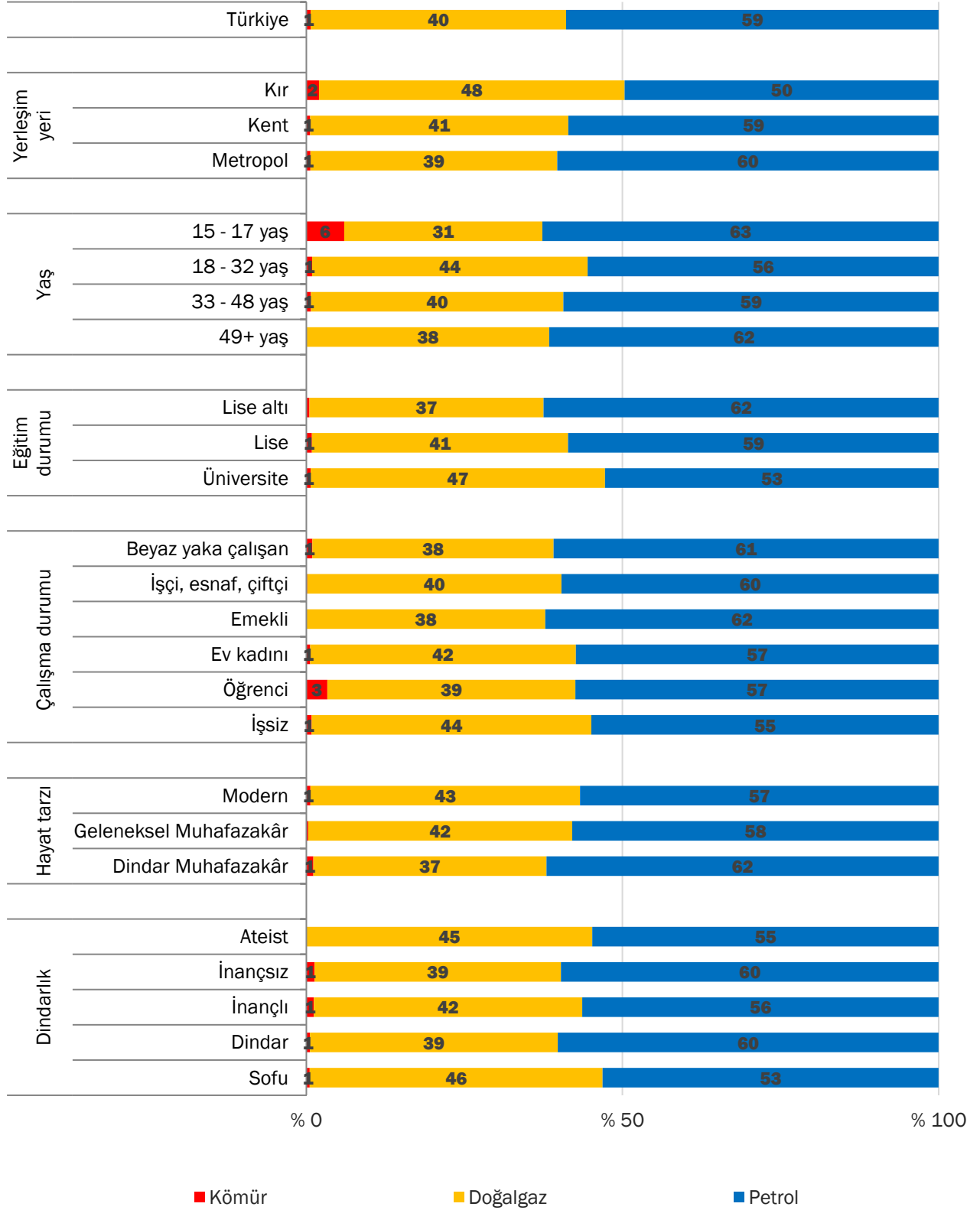
Meslek kümelerinin fiyat dalgalanmalarına karşı sundukları çözümlere bakıldığında ise güneş / rüzgar enerjisine yönelmenin öncelikli çözüm olduğunu düşünme eğilimi en fazla olan kümenin beyaz yaka çalışanlar olduğunu görüyoruz. Beyaz yaka çalışanların yüzde 68'i bu fikre sahip. Her bir çalışma kümesinde güneş / rüzgar enerjisine yönelmenin fiyat dalgalanmalarından etkilenmemek için öncelikli çözüm olduğu fikri hakim olsa da emeklilerin ve ev kadınları arasında bu fikre sahip olanların oranı Türkiye ortalamasının altında. Toplumun yüzde 56'sı güneş/rüzgar enerjisine yönelmeyi öncelikli çözüm olarak gösterirken bu oran ev kadınları ve emeklilerde yüzde 52.

Sizce, aşağıdaki kaynaklardan en çok hangisinin kullanımı Türkiye'yi enerjide dışarıya bağımlı yapıyor?

Enerjide dışa bağımlı olma konusunda toplum nezdinde Türkiye'yi en çok dışa bağımlı yaptığı düşünülen kaynağın petrol olduğunu görüyoruz. Toplumun yüzde 59'u petrol kullanımının Türkiye'yi enerjide dışa bağımlı hale getirdiğini düşünürken toplumun yüzde 40'ı bu konuda doğalgaz kullanımını birincil sebep olarak gösteriyor. Kömürü Türkiye'nin enerjide dışa bağımlı olmasındaki ana kaynak olarak görenler ise toplumun sadece yüzde 1'ini oluşturuyor.

Sizce, aşağıdaki kaynaklardan en çok hangisinin kullanımı Türkiye'yi enerjide dışarıya bağımlı yapıyor?

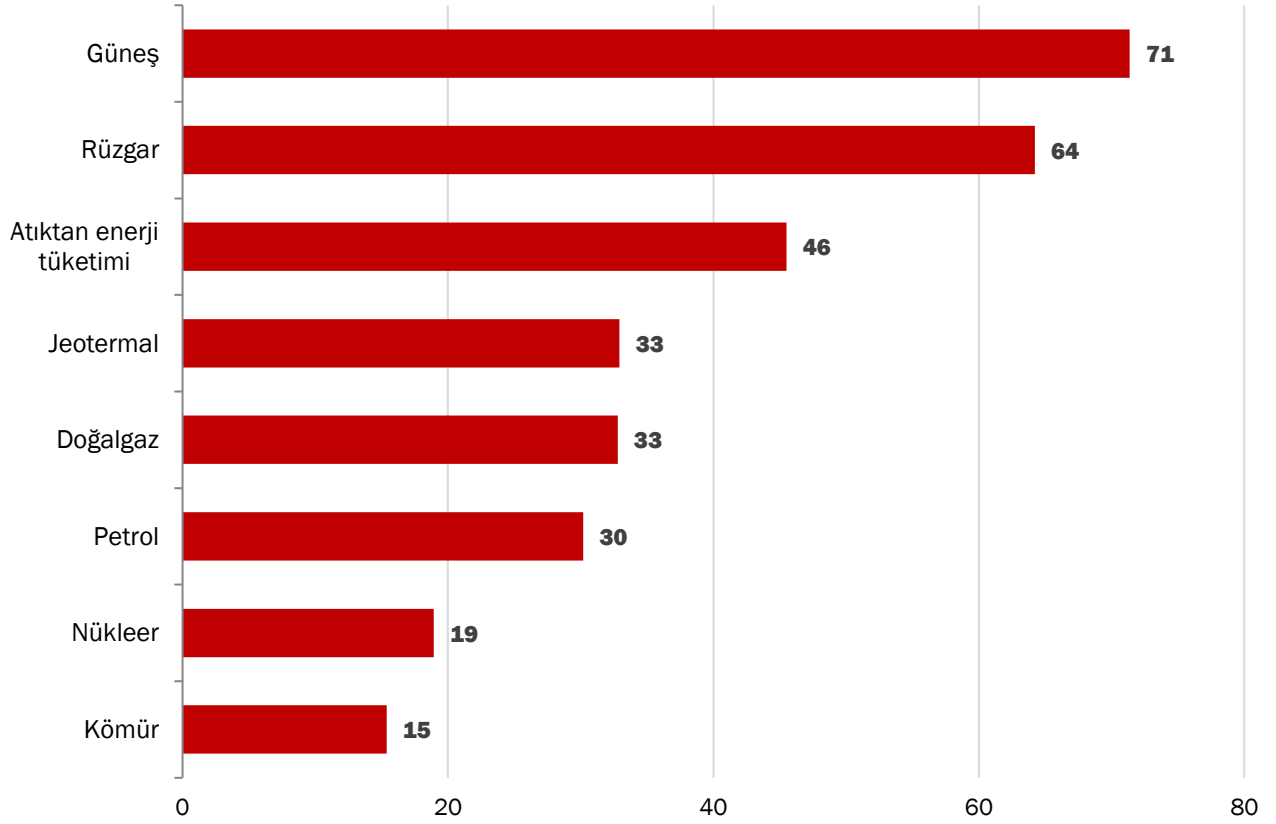
Tüm demografik kümelerde Türkiye'yi dışa en çok bağımlı yapan kaynağın petrol olduğu fikri hakim olsa da yaş, eğitim seviyesi ve hayat tarzının bu konudaki fikirleri etkilediğini görüyoruz.

Reşit yaş grupları arasında yaş arttıkça bu soruya 'petrol' cevabını verenlerin oranı azalırken 15-17 yaş arasındaki gençler, tüm yaş kümeleri arasında petrolü Türkiye'nin enerjide dışa bağımlı olmasında temel kaynak olarak görme eğilimi en fazla olan küme. 15-17 yaş arası gençlerin yüzde 63'ü, 18-32 yaş arasındakilerin yüzde 56'sı, 33-48 yaş arasındakilerin yüzde 59'u, 49 yaş ve üzerindeki ise yüzde 62'si bu soruya 'petrol' cevabını veriyor.

Eğitim seviyesi arttıkça Türkiye'yi enerjide en çok dışa bağımlı yapan kaynağı doğalgaz olarak görme eğilimi artıyor. Lise altı eğitim seviyesindekileri yüzde 37'si, lise mezunlarının yüzde 41'i doğalgazın Türkiye'nin enerjide olmasında birincil kaynak olarak görürken üniversite mezunları arasında bu oran yüzde 47.

Hayat tarzları kümelerine baktığımızda ise Dindar Muhafazakârların yüzde 37'si, Geleneksel Muhafazakârların yüzde 42 'si bu soruya 'doğalgaz' cevabını verirken Modernlerin yüzde 43'ü bu cevabı veriyor.

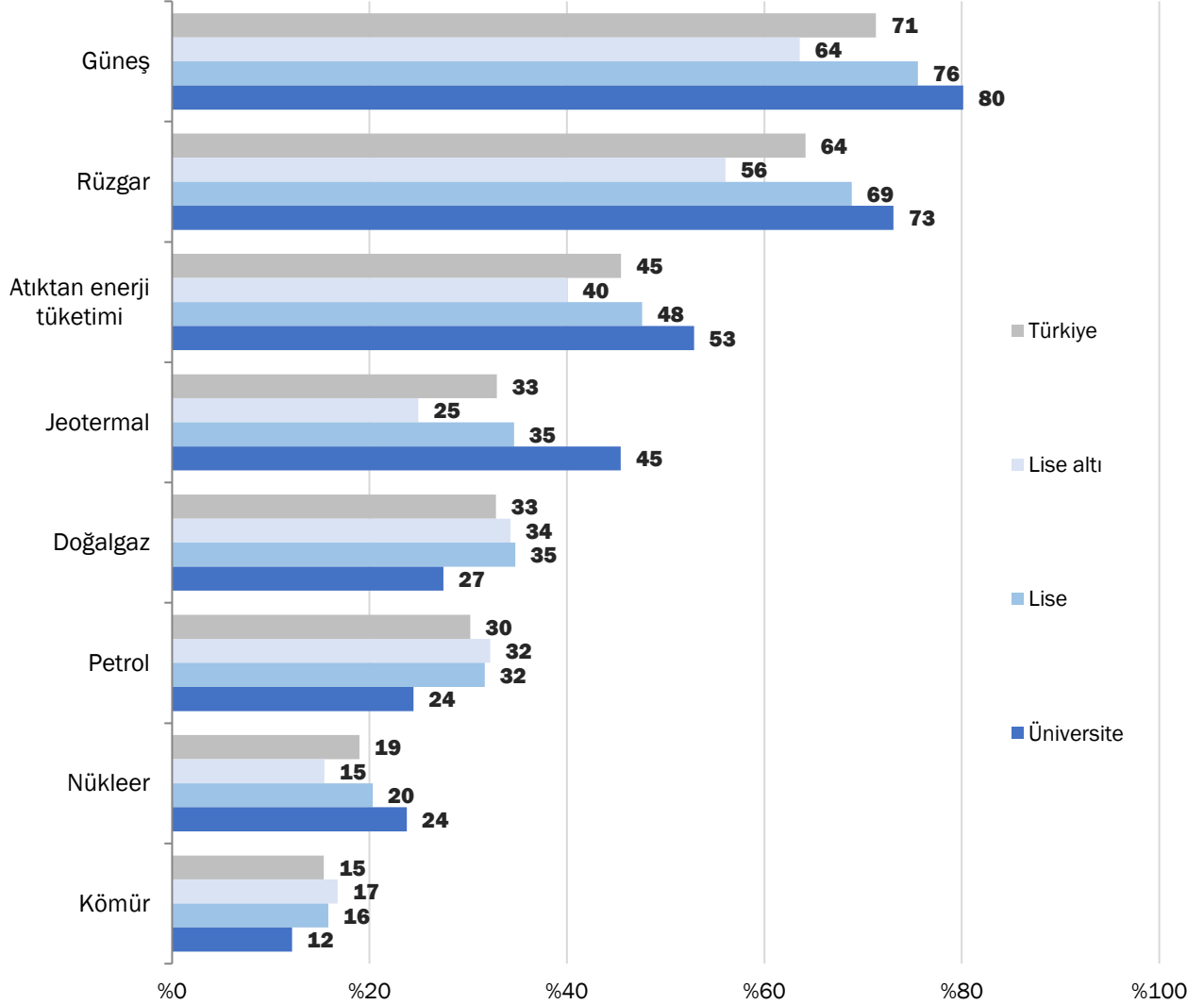
Enerjide dışa bağımlı olmamız için hangi kaynaklara daha çok yönelmeliyiz?

Toplumun büyük bir çoğunluğu enerjide dışa bağımlı olmamak için güneş ve rüzgar gibi yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelmemiz gerektiğini düşünüyor. “Enerjide dışa bağımlı olmamız için hangi kaynaklara daha çok yönelmeliyiz?” şeklinde sorulan ve birden fazla cevap verilebilen bu soruya toplumun yüzde 71’i güneş, yüzde 64’ü ise rüzgar cevabını veriyor. Güneş ve rüzgarı yüzde 46 ile atıktan enerji üretimi takip ediyor. Jeotermal enerji ve doğalgaz cevabını verenler toplumun yüzde 33’ünü oluştururken toplumun yüzde 30’u petrole yönelmemiz gerektiğini düşünüyor. Nükleer enerjiye yönelmek gerektiğini düşünenler de azımsanmayacak seviyede. Her 5 kişiden 1’i nükleer enerjiye yönelmenin enerjide dışa bağımlılığa bir çözüm olacağını düşünürken toplumun yüzde 15’i bu çözümü kömüre yönelmek olarak görüyor.

Enerjide dışa bağımlı olmamız için hangi kaynaklara daha çok yönelmeliyiz?

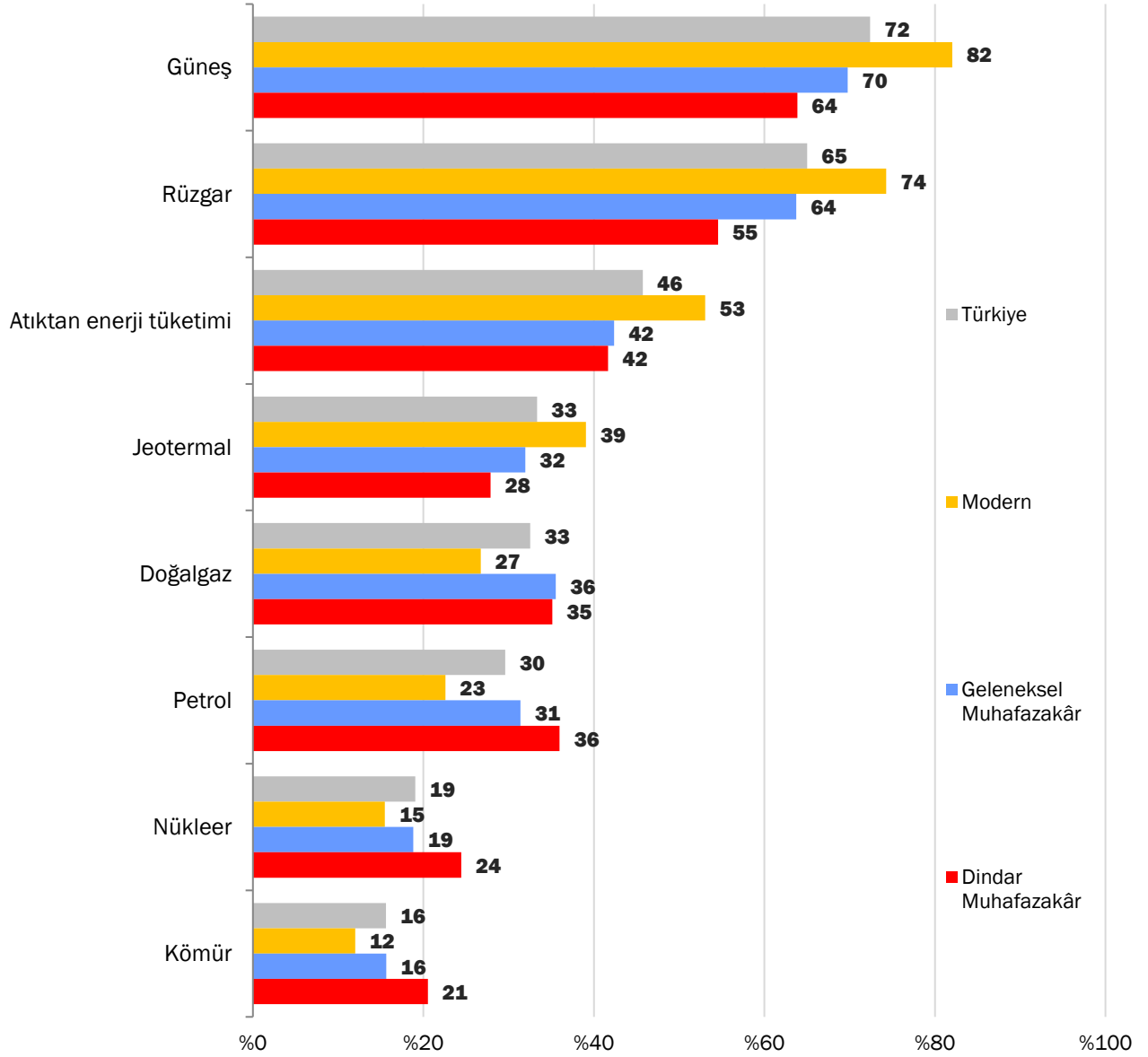

Eğitim seviyelerine göre bu durum incelendiğinde üniversite mezunları arasında güneş ve rüzgar enerjisine yönelmenin dışa bağımlılığı azaltacağını düşünenler lise mezunları ve lise altı eğitim seviyesindekilere göre daha fazla.

Üniversite mezunlarının yüzde 80'i güneş, yüzde 73'ü rüzgar enerjisine yönelmemiz gerektiğini düşünürken lise mezunlarının yüzde 76'sı güneş, yüzde 69'u rüzgar, lise altı eğitim seviyesindekilerin ise yüzde 64'ü güneş, yüzde 56'sı rüzgar enerjisine yönelerek enerjide dışa bağımlılığın azalacağını düşünüyor.

Bunun yanı sıra eğitim seviyesi artıkça Türkiye'nin atıktan enerji üretimi, jeotermal enerji ve nükleer enerjiye yönelmesi durumunda enerjide dışa bağımlılığın azalacağını düşünenler artarken kömür, petrol ve doğalgaza yönelmesi hâlinde bağımlılığın azalacağını düşünenler azalıyor.

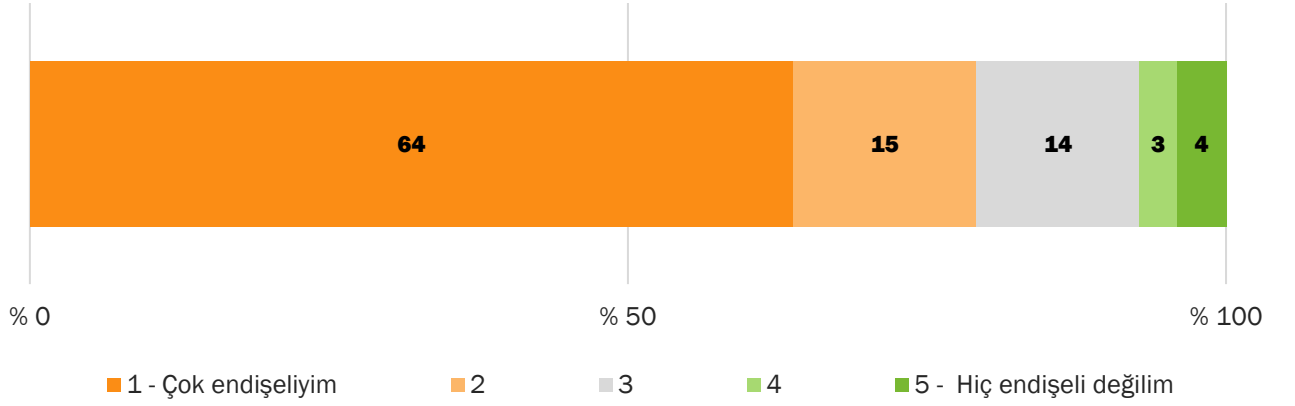
Enerjide dışa bağımlı olmamız için hangi kaynaklara daha çok yönelmeliyiz?

Enerjide dışa bağımlılığı azaltmak için güneş ve rüzgar enerjisine yönelmeyi çözüm olarak gösterme eğilimi en fazla olan hayat tarzı kümesi Modernler. Modernlerin yüzde 82'si güneş, yüzde 74'ü rüzgar enerjisine yönelmek gerektiğini söylerken, Geleneksel Muhafazakârların yüzde 70'i güneş, yüzde 64'ü rüzgar enerjisine, Dindar Muhafazakârların ise yüzde 64'ü güneş, yüzde 55'i rüzgar enerjisine yönelmenin enerjide dışa bağımlılığını azaltacağını düşünüyor.

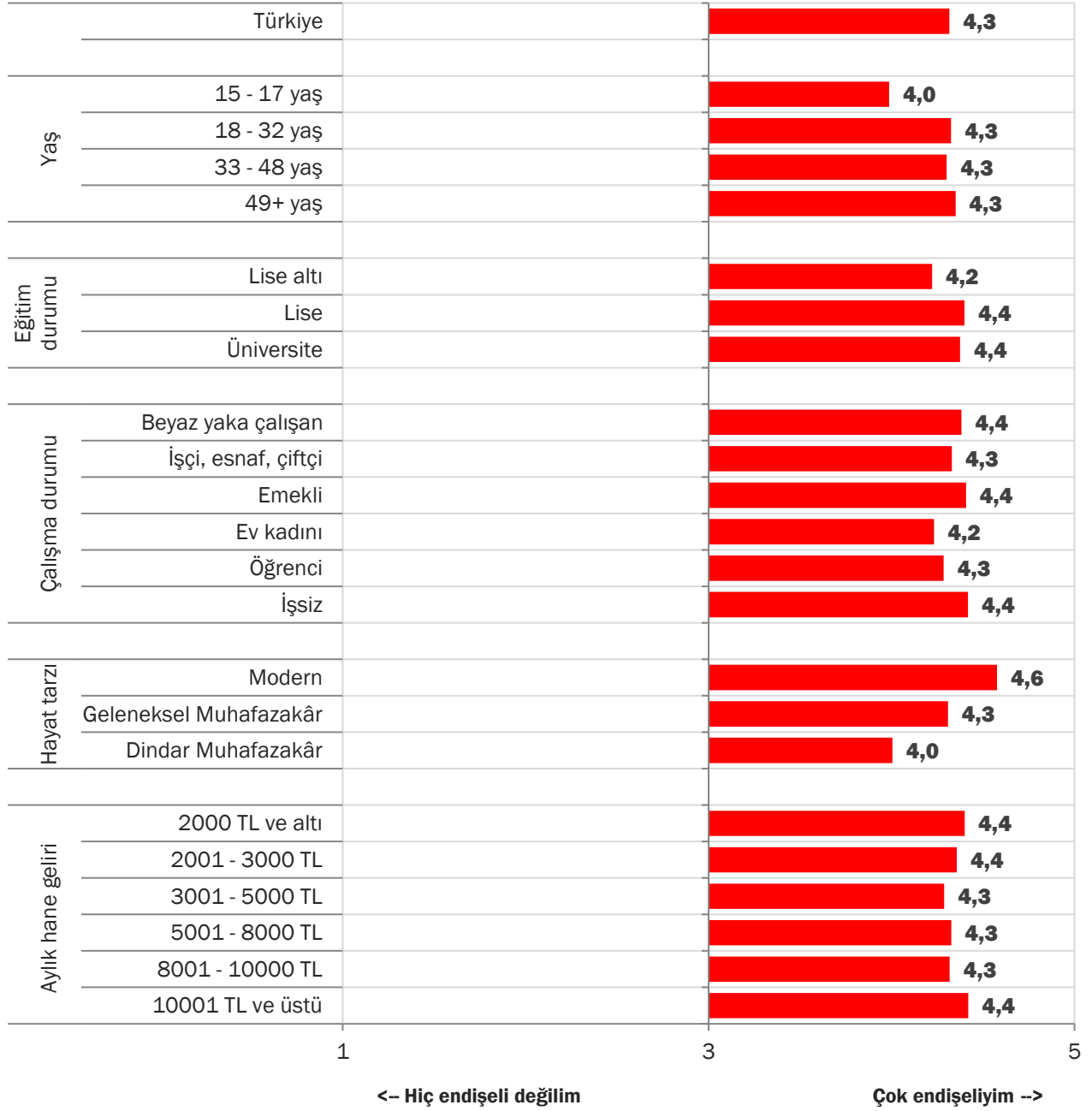

Türkiye'nin enerjide dışa bağımlı olması hakkında ne kadar endişelisiniz?

Enerjide dışa bağımlı olmanın sebebi olan kaynakları ve hangi kaynaklara yönelmenin bu bağımlılığı azaltacağını inceledikten sonra toplumun bu konuda ne kadar endişeli olduğuna baktığımızda toplumdaki her 3 kişiden 2'sinin çok endişeli olduğunu görüyoruz. Grafikte turuncu alanların toplamını endişeliler, yeşil alanların tamamını endişeli olmayanlar olarak değerlendirdiğimizde ise her 5 kişiden 4'ünün bu konuda belli bir seviyede endişeliyken toplumun sadece yüzde 7'sinin bu konuda endişe duymadığını görüyoruz.

Türkiye'nin enerjide dışa bağımlı olması hakkında ne kadar endişelisiniz?

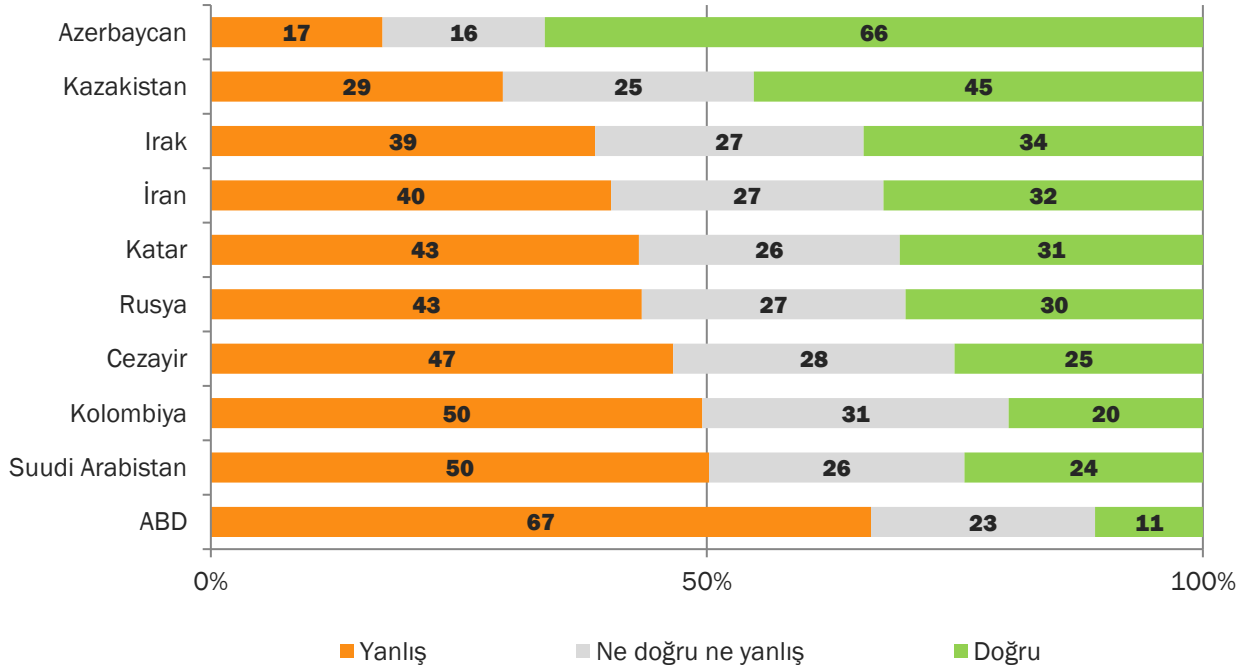
Türkiye'nin enerjide dışa bağımlı olması konusunda en endişeli kümenin modernler olduğunu görüyoruz. 1 ile 5 arasında 4,6 ortalama ile modernler bu konuda en endişeli kümeyken hayat tarzı muhafazakârlaştıkça endişenin azaldığını görüyoruz. Geleneksel Muhafazakârlarda bu ortalama 4,3 iken Dindar Muhafazakârlarda 4,0.

Yaş gruplarını incelediğimizde reşit yaş gruplarının endişesinin 15-17 yaş arası gençlere göre daha fazla olduğunu görüyoruz. 15-17 yaş arası gençlerin bu konudaki endişe seviyesi 1 ile 5 arasında 4,0 iken reşit her bir yaş kümesinde bu ortalama 4,3.

Türkiye enerji konusunda bu derece dışa bağımlıyken birçok ülkeyle de ticari ilişki geliştirmek kaçınılmaz oluyor. Örneğin petrolün büyük bölümünü Irak ve Rusya'dan ithal ederken doğalgazın önemli bir bölümü Rusya, ABD, Azerbaycan, İran ve Cezayir gibi ülkelerden sağlanıyor. Kömür ithalatının yüzde 70'inden fazlası ise Kolombiya ve Rusya ile yapılıyor. Katar ve Suudi Arabistan ise petrol ve doğalgaz satın alınan diğer ülkelerden ikisi. Raporun bu bölümünde; bahsettiğimiz bu ülkelerden enerji kaynağı satın almanın ne kadar doğru ve yanlış olduğuna dair toplum algısını inceleyeceğiz.

Sizce bu ülkelerden enerji kaynağı almak ne kadar doğru veya yanlış söyler misiniz?

Toplumun enerji alma konusunda en az rahatsız olduğu ülkenin Azerbaycan olduğunu ve Azerbaycan'ı diğer bir Türki Cumhuriyet olan Kazakistan'ın takip ettiğini görüyoruz. Toplumun yüzde 66'sı Azerbaycan'dan enerji almayı doğru bulurken yüzde 17'si yanlış buluyor. Kazakistan'dan enerji satın almayı doğru bulanlar toplumun yüzde 45'ini oluştururken yanlış bulanlar toplumun yüzde 29'unu oluşturuyor.

Azerbaycan ve Kazakistan'dan enerji alımını doğru bulanların oranı yanlış bulanlardan fazlayken diğer ülkelerde bu durumun tersini görüyoruz. Irak, İran, Katar ve Rusya'dan enerji alımını her 3 kişiden yaklaşık 1'i doğru bulurken her 5 kişiden 2'si yanlış buluyor. ABD ise enerji alımı konusunda en kötü algıya sahip olan ülke. Her 3 kişiden 2'si ABD'den enerji alınmasını yanlış bulurken her 10 kişiden sadece 1'i doğru buluyor.

Enerji alımı konusunda; enerjinin, yakıtın nicelik ve niteliğinden ziyade ülkelere karşı olan genel yargıların ve tutumların daha belirleyici olduğu ve bu konudaki yaklaşımların siyasi reflekslere dayandığını söyleyebiliriz. Bu durumu daha iyi açıklayabilmek adına toplumun farklı kümelerinin bu konudaki algılarını ve tutumlarını inceleyeceğiz.

Rusya'dan enerji kaynağı almanın doğru olup olmadığına dair farklı demografik kümelerin algıları incelendiğinde yerleşim yeri, cinsiyet, eğitim durumu, çalışma durumu ve dindarlık seviyesinin bu konuya yaklaşımda önemli etkenler olduğunu görüyoruz.

Kırdan metropole gidildikçe Rusya'dan enerji alımına karşı tutum daha ılımlı hale geliyor.

Kırda yaşayanların yüzde 51'i, kentte yaşayanların yüzde 46'sı Rusya'dan enerji almayı yanlış bulurken metropolde yaşayanlar arasında Rusya'dan enerji almayı yanlış bulanların oranı yüzde 41.

Kadınların Rusya'ya karşı tutumu erkeklere göre oldukça sert.

Kadınların yüzde 52'si Rusya'dan enerji satın almayı yanlış bulurken erkeklerin yüzde 35'i bu düşünceye sahip. Erkekler arasında Rusya'dan enerji alımını doğru bulanların oranı yanlış bulanlara göre daha fazla. Erkeklerin yüzde 38'i Rusya'dan enerji alımını doğru buluyor.

Eğitim seviyesi azaldıkça Rusya'dan enerji alımına karşı yaklaşım daha olumsuz hale geliyor.

Lise altı eğitim seviyesindekilerin yüzde 51'i, lise mezunlarının yüzde 41'i Rusya'dan enerji almayı yanlış bulurken üniversite mezunları arasında bu oran yüzde 34. Üniversite mezunları arasında da tıpkı erkeklerde olduğu gibi Rusya'dan enerji almayı doğru bulanlar, yanlış bulanlardan daha fazla. Üniversite mezunlarının yüzde 39'u Rusya'dan enerji almayı doğru buluyor.

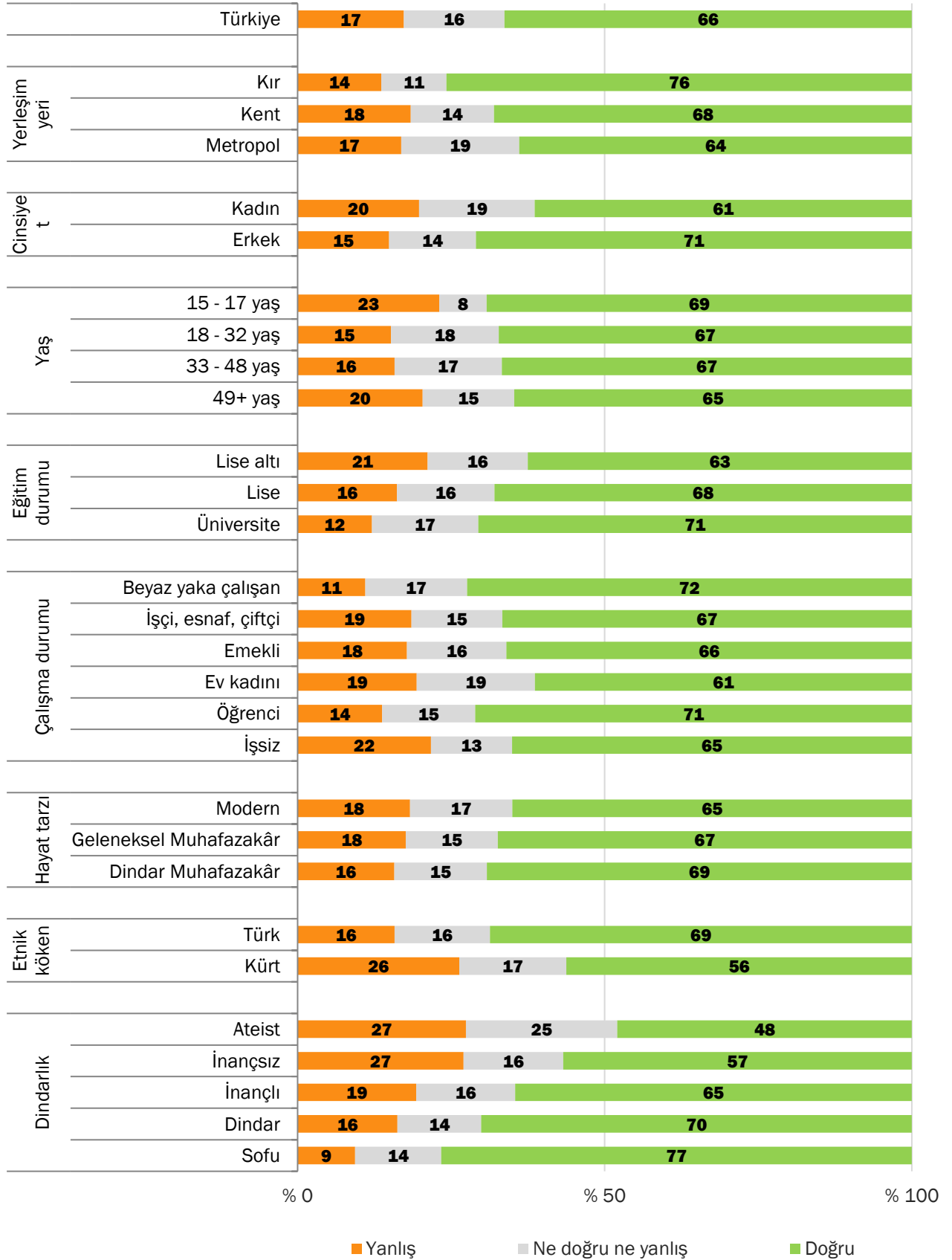
Ev kadınları Rusya'dan enerji alımına en karşı olan çalışma kümesiyken emekliler ve beyaz yaka çalışanlar bu konuda oldukça ılımlı.

Kadınların Rusya'dan enerji alımına oldukça karşı olduğunu söylemiştik. Buna paralel olarak ev kadınlarının da bu konudaki tutumu oldukça sert. Ev kadınlarının yüzde 54'ü Rusya'dan enerji alınmasını yanlış buluyor. Bu fikre sahip olanların oranı öğrenciler arasında yüzde 46, işsizler ve işçi, esnaf, çiftçiler arasında yüzde 41 iken beyaz yaka çalışanların yüzde 37'si emeklilerin ise yüzde 33'ü Rusya'dan enerji alınmasını yanlış olarak değerlendiriyor. Aynı zamanda bu iki kümeden birinde bulunan her 5 kişiden 2'si Rusya'dan enerji alınmasını doğru buluyor.

Dindarlık seviyesi arttıkça Rusya'dan enerji almayı yanlış bulanlar artıyor.

Kendini 'Dini inancı olmayan biri' olarak tanımlayan ateistlerin yüzde 36'sı, 'Dinin gereklerine pek inanmıyorum' cümlesiyle kendini tanımlayan inançsızların yüzde 38'i, 'İnançlıyım ama dinin gereklerini pek yerine getiremiyorum' diyen inançlıların yüzde 42'si, 'Dinin gereklerini yerine getirmeye çalışan dindar biri' olarak kendini tarif eden dindarların yüzde 46'sı, 'Dinin tüm gereklerini tam yerine getiren biri' olduğunu söyleyen sofuların ise yüzde 44'ü Rusya'dan enerji almanın yanlış olduğunu belirtiyor. Rusya'dan enerji almanın doğru olduğunu düşünme eğilimi en fazla olan inanç kümesinin inançsızlar olduğunu görüyoruz. İnançsızların 5'te 2'si bu şekilde düşünüyor.

AZERBAIJAN'dan Enerji Kaynağı Almak

Azerbaycan, enerji alınması konusunda toplumun en ılımlı yaklaştığı ülke olsa da demografik kümelerle göre bu konuya yaklaşıma baktığımızda belli farklılıklar olduğunu görüyoruz. Bu noktada en dikkate değer bulgunun etnik kökene ve dindarlık seviyesine göre ortaya çıkan farklılarda olduğunu söyleyebiliriz.

Türklerin yüzde 69'u Azerbaycan'dan enerji alınmasını doğru bulurken Kürtler arasında bu oran yüzde 56. Bu bulgu; Türklerin, Türkiye-Azerbaycan ilişkilerinde siyasi ve ekonomik kaygıları bir kenara bırakıp dostluk ve kardeşlik kavramları ekseninde bir yaklaşım ve değerlendirmede bulunduğunun bir göstergesi olarak yorumlanabilir.

Rusya'dan enerji alımı konusunda dindarlık seviyesi arttıkça tutumun daha katılaştığını görmüştük, Azerbaycan'dan enerji alımı konusundaki yaklaşımlara baktığımızda ise ortaya tam tersi bir durumun çıktığını görüyoruz. Sofuların yüzde 77'si, dindarların yüzde 70'i, inançlıların yüzde 65'i inançsızların yüzde 57'si Rusya'dan enerji alınmasını doğru bulurken ateistler arasında bu oran yüzde 48.

Yaş arttıkça ABD'den enerji kaynağı almanın yanlış olduğunu söyleyenler de artıyor.

15-17 yaş arasındakilerin yüzde 54'ü ABD'den enerji satın almanın yanlış olduğunu belirtirken 18-32 yaş arasında bulunanların yüzde 61'i, 33-48 yaş arasında bulunanların ve 49 yaş ve üzerindekiilerin yüzde 70'i bu şekilde fikir beyan ediyor.

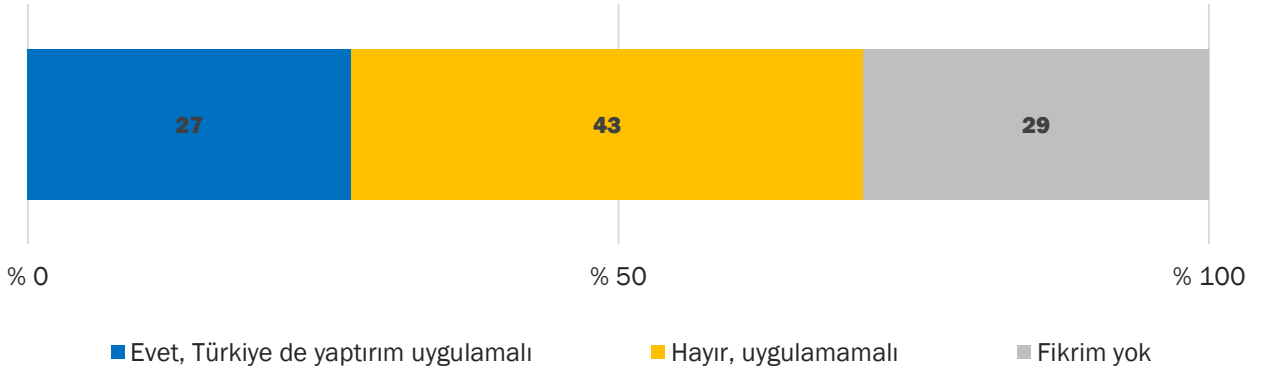
Dindarlık seviyesi yükseldikçe ABD'den enerji almayı yanlış bulanlar artıyor.

Ateistlerin, inançsızların ve inançlıların yüzde 63'ü ABD'den enerji kaynağı almayı yanlış bulurken dindarların yüzde 71'i, sofuların ise yüzde 73'ü ABD'den enerji kaynağı almanın yanlış olduğunu söylüyor. Her bir dindarlık kümesinde ABD'den enerji satın almayı doğru bulanların oranı ise yüzde 11 ile yüzde 15 arasında değişiyor.

Tüm demografik kümelerin belirli ülkelerden enerji almanın yanlış veya doğru olduğuna dair yaklaşımında temel farkın 'yanlış' cevabını verenlerin oranlarında ortaya çıktığını söyleyebiliriz.

Rusya-Ukrayna Savaşı ile birlikte tüm dünyada Rusya'ya karşı yaptırımlar uygulanmaya başladı. ABD ve Avrupa Birliği de gündemine Rusya'dan enerjini ithalatını azaltmayı hedefleyen yaptırımları aldılar. Türkiye'nin doğalgazı en fazla ithal ettiği ülkenin Rusya olması sebebiyle Türkiye'nin böyle bir yaptırım uygulayıp uygulamayacağı da sık sık gündeme geldi. Raporun enerjide dışa bağımlılıkla ilgili bu bölümünde toplumun bu tarz yaptırımlara nasıl baktığını inceleyeceğiz.

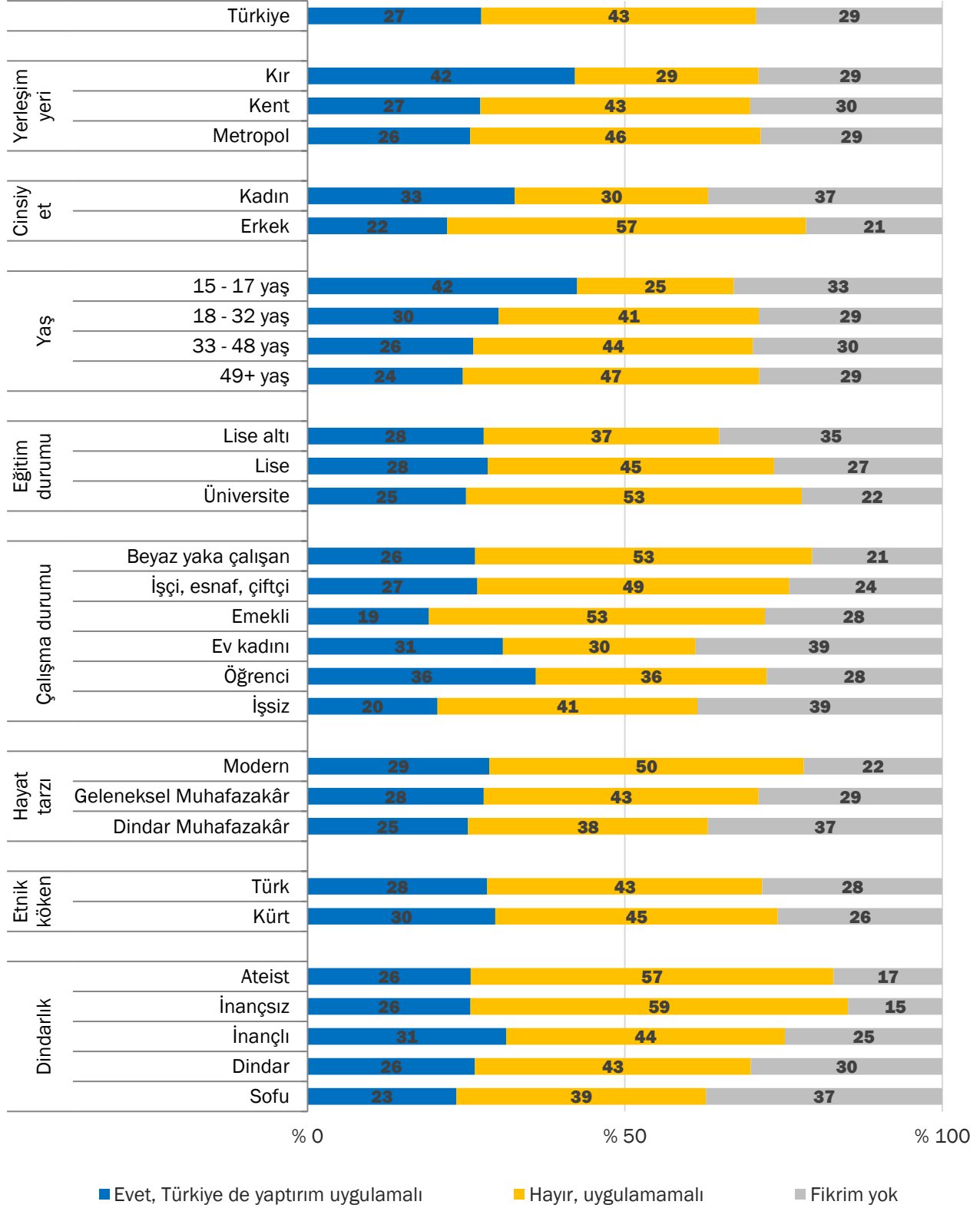
Avrupa Birliği ve ABD, Ukrayna'yı işgal ettiği için Rusya'dan enerji ithalatını azaltmayı amaçlayan yaptırımları gündemlerine aldılar. Sizce Türkiye de benzer bir karar almalı mı?

Toplumun yüzde 27'si Türkiye'nin de Rusya'ya karşı enerji ithalatını azaltacak bir yaptırım uygulaması gerektiğini düşünürken toplumun yüzde 43'ü böyle bir yaptırım uygulanmaması gerektiğini düşünüyor. Her 10 kişiden 3'ü ise bu konuda bir fikri olmadığını belirtiyor.

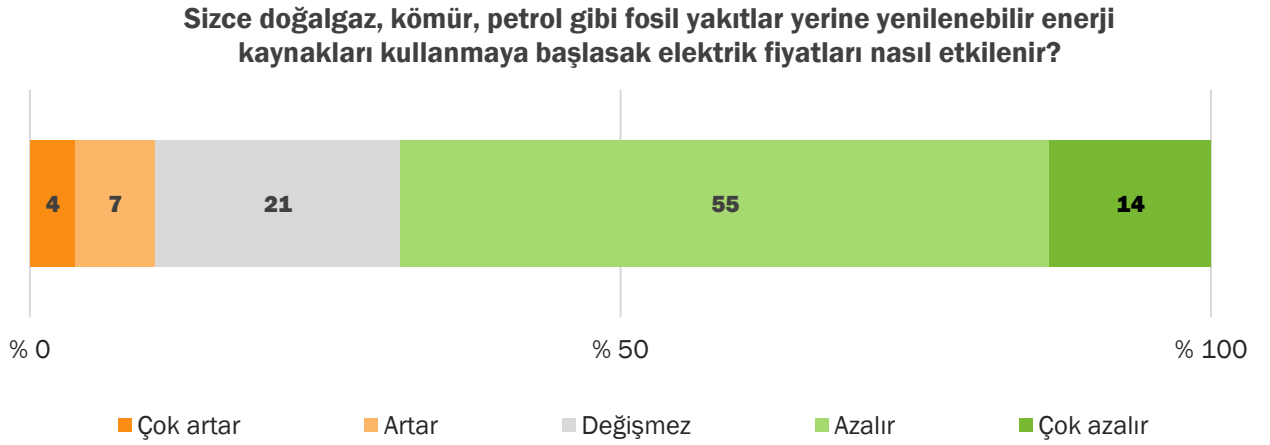
Avrupa Birliği ve ABD, Ukrayna'yı işgal ettiği için Rusya'dan enerji ithalatını azaltmayı amaçlayan yaptırımları gündemlerine aldılar. Sizce Türkiye de benzer bir karar almalı mı?

7. ELEKTRİK ÜRETİMİ VE YENİLENEBİLİR ENERJİ

Toplumun Türkiye’de enerjiyle ilgili en büyük üç sorundan ikisinin enerji pahalılığı ve yenilenebilir enerjini yeterince kullanılmaması olarak gördüğünden bahsetmiştik. Bu bölümde toplumun yenilenebilir enerjiye nasıl baktığını, yenilenebilir enerjiye geçiş sürecinde ve sonrasında ne olacağına dair toplumun algısının ne yönde olduğunu ve elektrik üretimini dair toplumun bilgisinin ne seviyede olduğunu inceleyeceğiz.

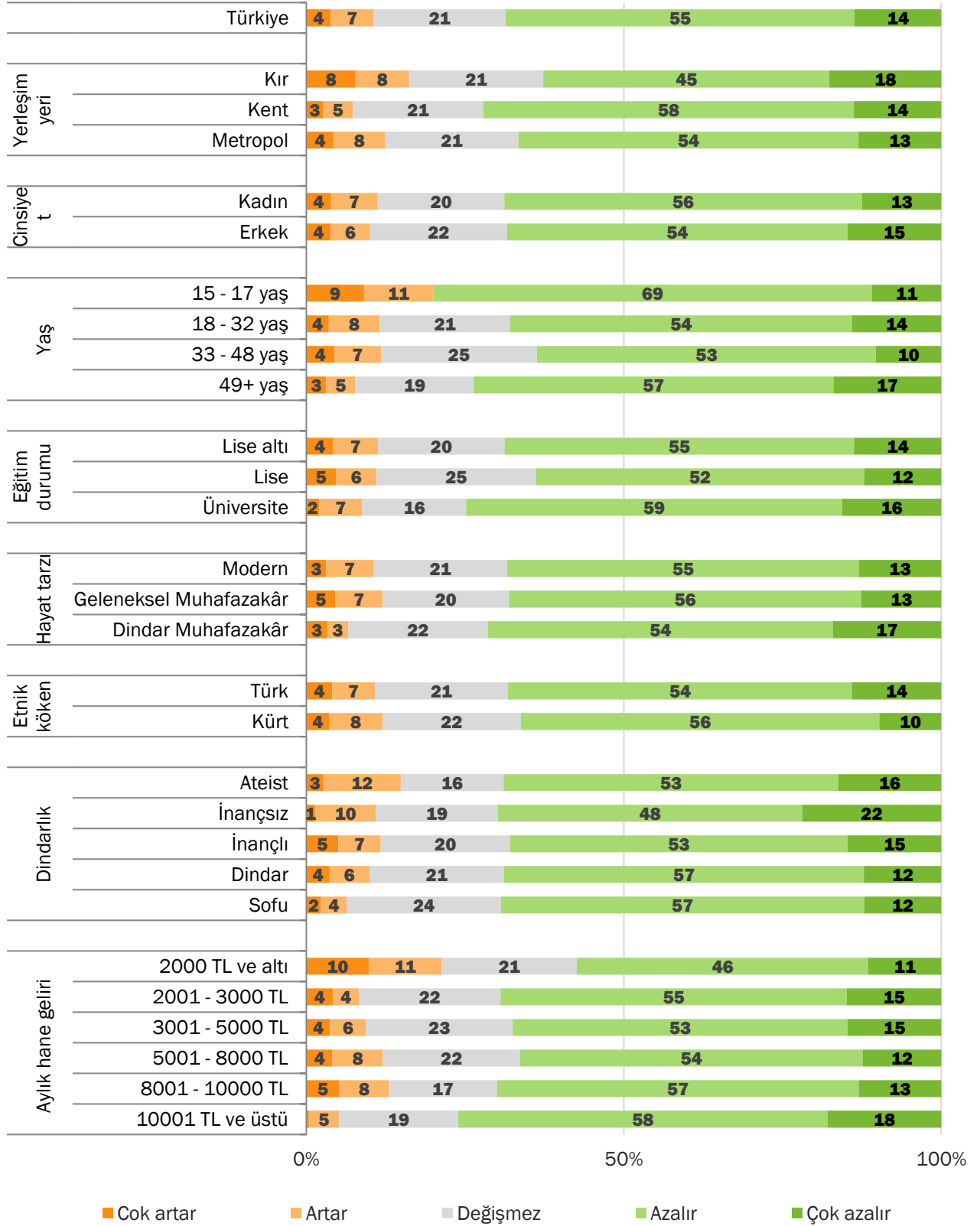
7.1. Yenilenebilir Enerji Kaynaklarına Bakış

Türkiye fosil yakıtlar yerine yenilenebilir enerji kaynakları kullanmaya başlasa elektrik fiyatlarının ne yönde değişeceğine dair toplum algısına baktığımızda toplumun yüzde 4’ü elektrik fiyatları çok artar, yüzde 7’si artar, yüzde 21’i değişmez, yüzde 55’i azalır, yüzde 14’ü ise çok azalır cevabını veriyor.

Sizce doğalgaz, kömür, petrol gibi fosil yakıtlar yerine yenilenebilir enerji kaynakları kullanmaya başlasak elektrik fiyatları nasıl etkilenir?

Demografik kümelerin, fosil yakıt yerine yenilenebilir enerji kaynaklarına geçilse elektrik fiyatlarının ne yönde değişeceğine dair düşüncelerine baktığımızda yaş ve aylık hane gelirinin bu konuya yaklaşımda en fazla değişim yaratan faktörler olduğunu görüyoruz.

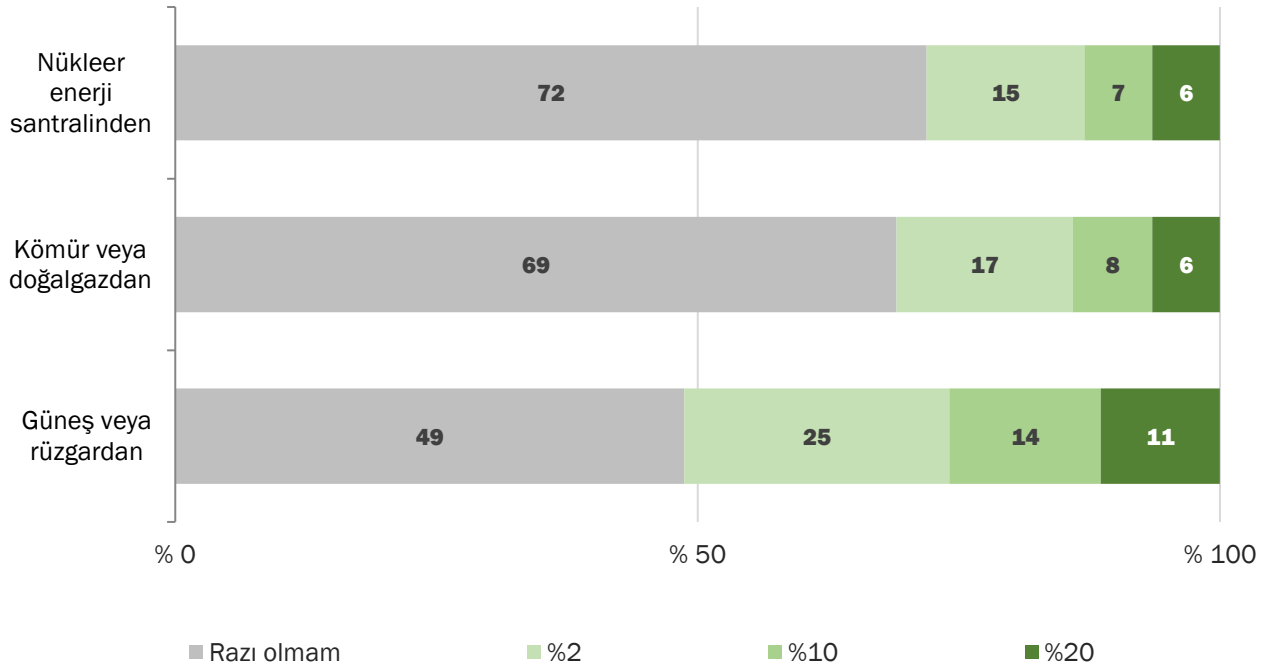
15-17 yaş arası gençlerin yüzde 80'i, 49 yaş ve üzeri bireylerin yüzde 74'ü böyle bir geçiş durumunda elektrik faturalarının azalacağını düşünürken 18-32 yaş arasında böyle düşünenlerin oranı yüzde 68, 33-48 yaş arasındakilerde ise yüzde 63. Gençlerin ve üst yaş gruplarının yenilenebilir enerjiye geçiş konusunda daha iyimser bir yaklaşıma sahip olduğunu söyleyebiliriz

Aylık hane gelirlerine göre baktığımızda ise grupta en düşük seviyede olan aylık hane geliri 2000 TL ve altında olan kişilerin yüzde 57'si fosil yakıtlar yerine yenilenebilir enerji kaynakları kullanılmaya başlanırsa elektrik faturalarının azalacağını düşünürken en üst gelir seviyesi olan 10001 TL ve üzeri hane gelirine sahip olanlarda bu şekilde düşünenlerin oranı yüzde 76. 2000 TL ve altı hane gelirine sahip olanlar tüm demografik kümeler arasında bu geçişin faturalara olumsuz yansıtacağını düşünme eğilimi en fazla küme. Ekonomik kaygıları en fazla olan kümelerden biri olan 2000 TL ve altı hane gelirine sahip olan bireylerin yüzde 21'i böyle bir geçişte faturaların artacağını düşünüyor.

Toplumun, farklı kaynaklardan üretilen elektriği kullanmak için faturasında belli bir artışa razı olup olmayacağına, eğer razı olacaksa ne oranda bir artışa razı olacağına baktığımızda ise yenilenebilir enerji kaynaklarından üretilen elektriği kullanmak için taviz verme eğiliminin daha fazla olduğunu ve toplumun yarısından fazlasının yenilenebilir enerji kaynakları olan güneş veya rüzgardan üretilecek elektriği kullanmak için faturasında belli bir oranda artışa razı olacağını görüyoruz.

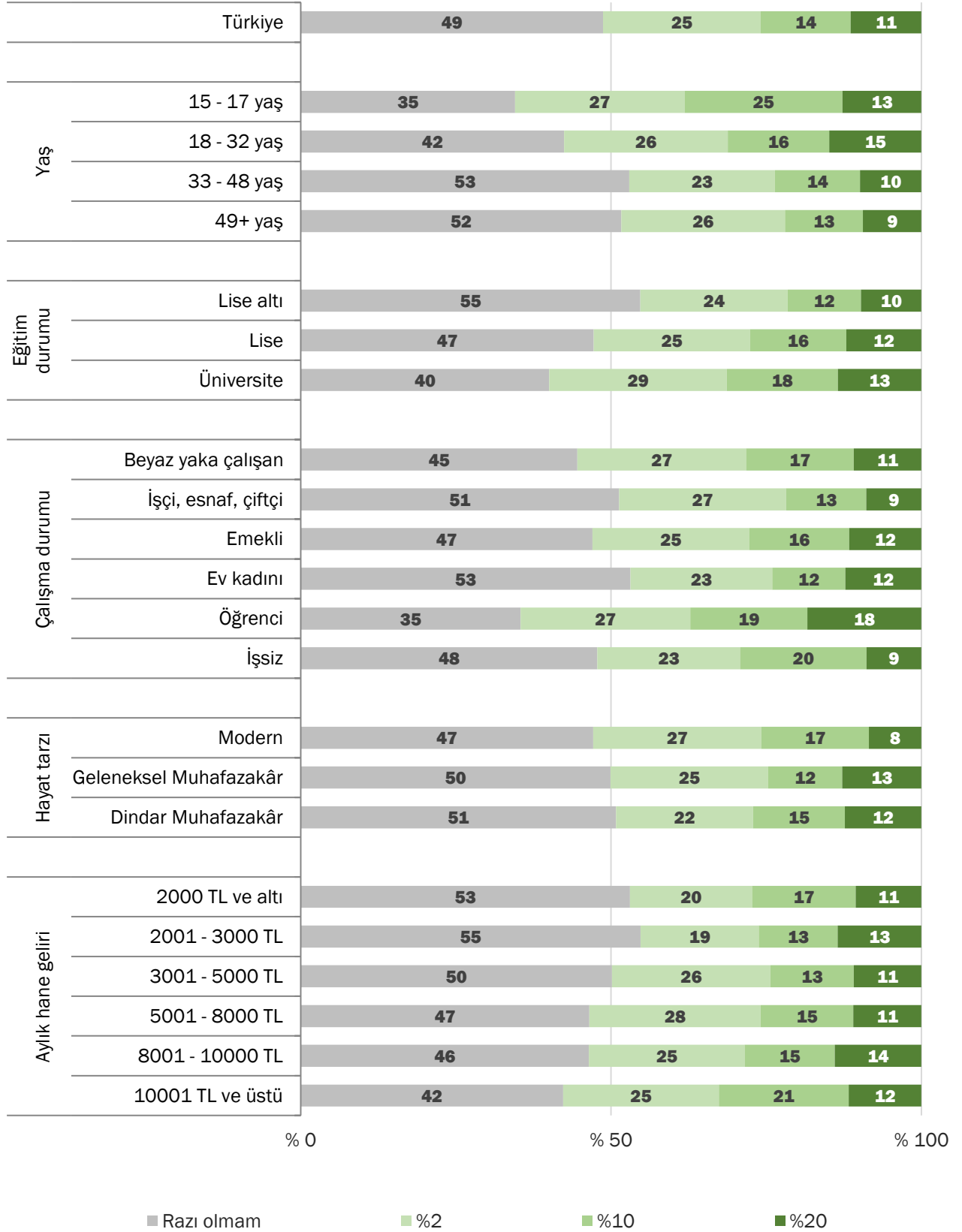
Şimdi okuyacağım farklı kaynaklardan üretilen elektriği kullanmak için faturanızda belli bir oranda artışa razı olur musunuz? Evetse ne oranda?

Toplumdaki her 10 kişiden 7'si nükleer enerji santralinden ve kömür ile doğalgazdan üretilen elektriği kullanmak için faturasında artışa razı olmayacağını söylerken toplumun yarısı güneş veya rüzgardan üretilen elektriği kullanmak için böyle bir artışa razı olmayacağını belirtiyor. Güneş veya rüzgardan üretilen elektriği kullanmak için %2 oranda fatura artışına razı olanlar toplumun yüzde 25'ini, %10'luk bir artışa razı olanlar toplumun yüzde 14'ünü, %20'lik bir artışa razı olanlar ise toplumun yüzde 11'ini oluşturuyor. Toplum genelinde yenilenebilir enerjiye yaklaşımın fosil yakıtlara göre olumlu olduğunu söyleyebiliriz.

Güneş veya rüzgardan üretilen elektriği kullanmak için faturanızda belli bir oranda artışa razı olur musunuz? Evetse ne oranda?

Yaş azaldıkça güneş veya rüzgardan üretilen enerjiyi kullanmak için faturasında artışa razı olanlar artıyor.

15-17 yaş arasında bulunanların yüzde 65'i, 18-33 yaş arasında bulunanların yüzde 58'i, 33-48 yaş arasında bulunanların yüzde 47'si, 49 yaş ve üzerinde bulunanların ise yüzde 48'i güneş veya rüzgardan üretilen elektrik kullanmak için faturasında belli bir miktarda artışa razı olacağını söylüyor.

Eğitim seviyesi arttıkça güneş veya rüzgardan üretilen enerjiyi kullanmak için faturasında artışa razı olanlar artıyor.

Lise altı eğitim seviyesindekilerin yüzde 45'i, lise mezunlarının yüzde 53'ü, üniversite mezunlarının ise yüzde 60'ı rüzgar veya güneşten üretilen elektrik için faturasında belli bir miktarda artışa razı olacağını söylüyor.

Öğrenciler bu artışa en razı olan küme.

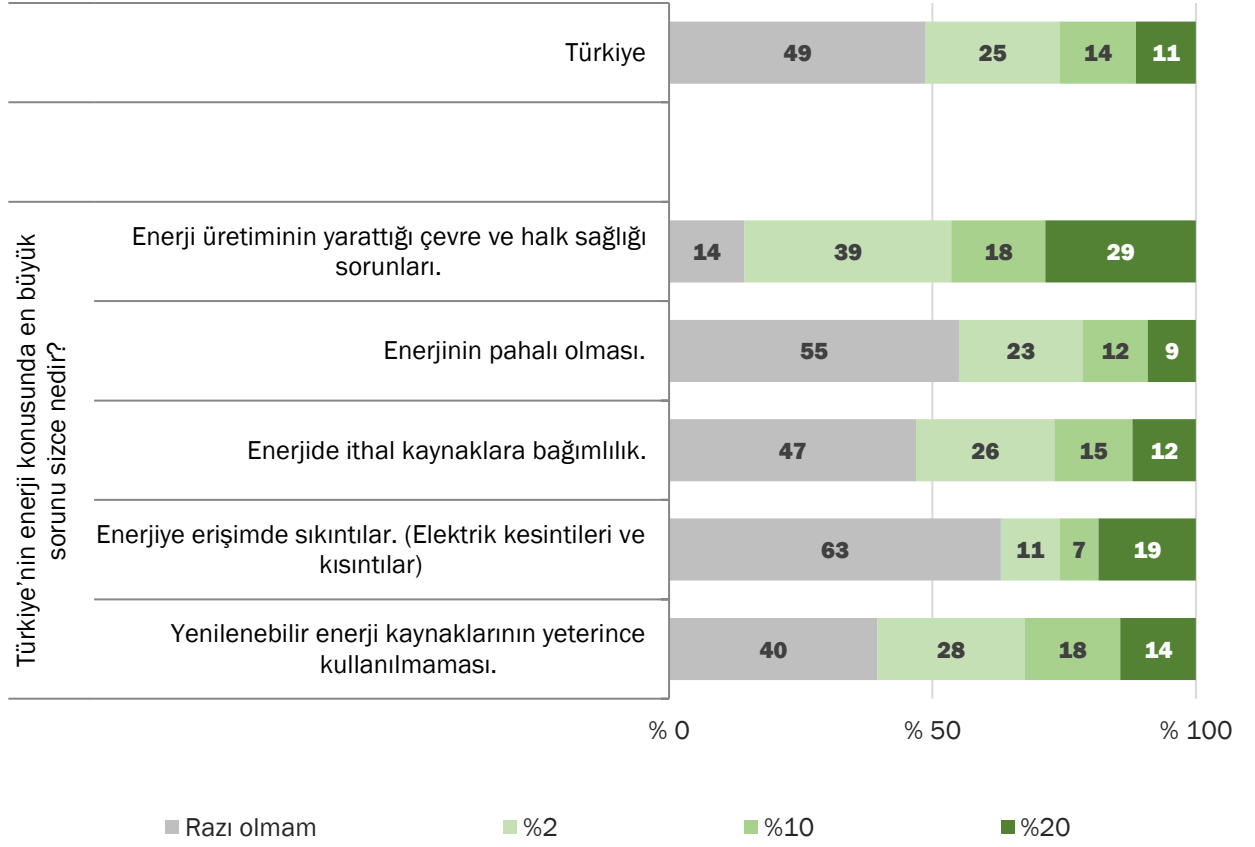
Meslek kümelerine göre bu konudaki görüşlere baktığımızda bu sebepten dolayı faturasında belli bir miktarda artışa razı olma eğilimi en fazla olan küme öğrenciler. Öğrencilerin yüzde 65'i güneş veya rüzgardan üretilen elektrik için faturasında belli bir miktarda artışa razı olacağını söylüyor. Öğrencilerin yüzde 27'si %2'lik bir artışa, yüzde 19'u %10'luk bir artışa, yüzde 18'i ise %20'lik bir artışa razı olacağını söylüyor.

Öğrencilerden sonra bu artışa en fazla razı olanlar beyaz yaka çalışanlar. Beyaz yaka çalışanların yüzde 55'i, emeklilerin yüzde 53'ü, işsizlerin yüzde 52'si, işçi, esnaf, çiftçilerin yüzde 48'i böyle bir durumda belli miktarda elektrik faturası artışına razı olacağını ifade ederken ev kadınlarında bu oran yüzde 47.

Aylık hane geliri arttıkça güneş veya rüzgardan üretilen enerjiyi kullanmak için faturasında artışa razı olanlar artıyor.

Aylık hane geliri bu konuya yaklaşımı önemli derecede etkileyen bir faktör. Maddi durum iyileştikçe yenilenebilir enerjiden üretilen elektrik kullanmak için faturadaki artışa razı olma eğilimi artıyor. Ancak faturasında %20'lik bir artışa razı olacağını söyleyenler her bir gelir kümesinin yaklaşık 10'da 1'ini oluşturuyor.

Güneş veya rüzgardan üretilen elektriği kullanmak için faturanızda belli bir oranda artışa razı olur musunuz? Evetse ne oranda?

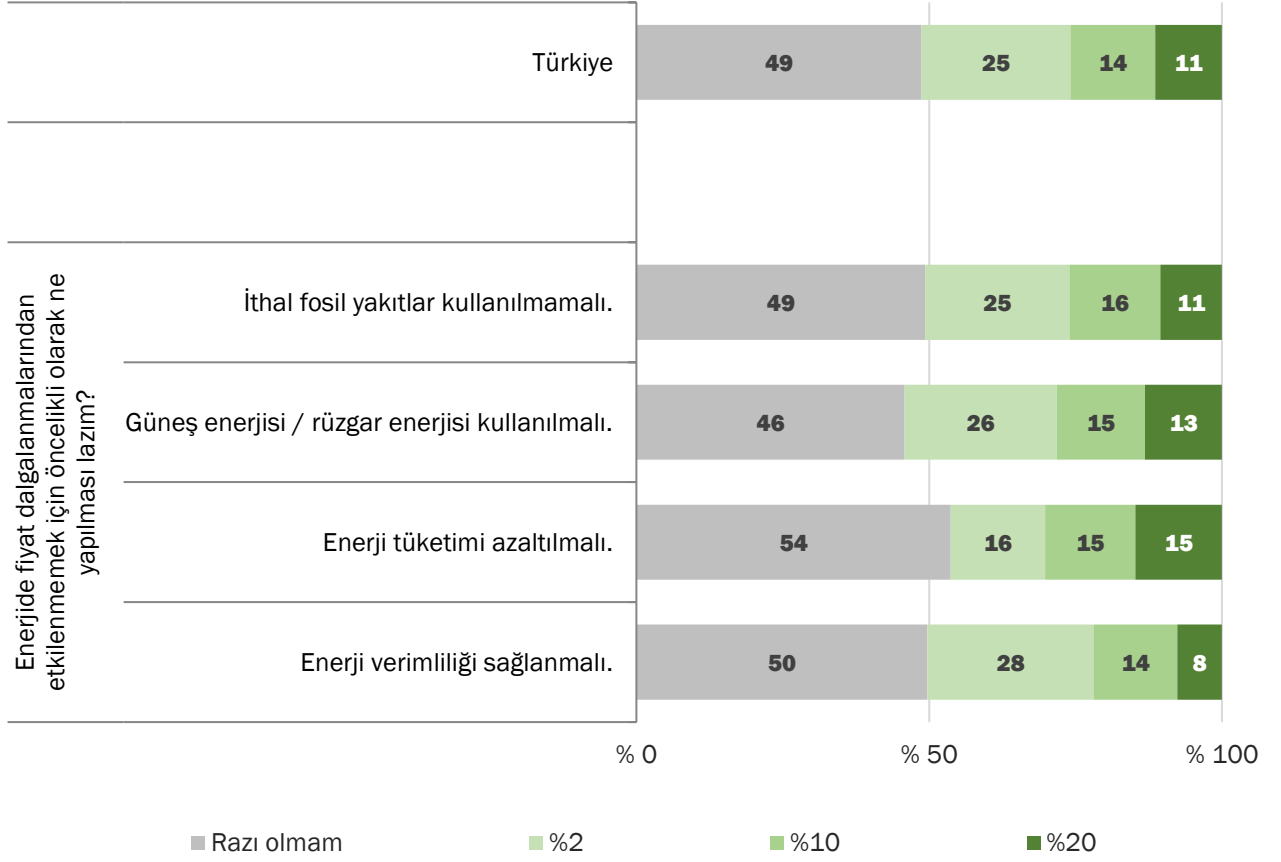

Türkiye'nin enerji konusundaki en büyük sorununun enerji üretiminin yarattığı çevre ve halk sağlığı sorunları olduğunu düşünenlerin yüzde 86'sı görece çevreye daha az zararlı olan rüzgar ve güneş enerjisinden üretilecek olan elektriği kullanmak için faturasında belli bir miktarda artışa razı olacağını ifade ediyor. Enerji konusundaki en büyük sorunu yenilenebilir enerji kaynaklarının yeterince kullanılmaması olarak görenlerin ise yüzde 60'ı böyle bir rıza sergiliyor. Enerjide ithal kaynaklara bağımlı olmayı enerjideki en büyük sorun olarak görenlerde ise böyle bir artışa razı olacağını söyleyenlerin oranı yüzde 53.

Enerjinin pahalı olmasını Türkiye'nin enerjideki en büyük problem olarak görenlerin bu soruya verdiği cevaplar ise toplumun rüzgar ve güneş enerjisine bakışı anlamak için önemli bir gösterge. Bu kümede bulunanların yüzde 45'i güneş ve rüzgardan üretilen enerjiyi kullanmak için faturalarında artışa razı olabileceğini söylüyor. Enerjinin ekonomik anlamda yarattığı zorluğu en büyük sorun olarak görenlerin bile yarısına yakınının faturasında artışa razı olacağını söylemesi rüzgar ve güneş enerjisinin genel olarak olumlu karşılanan ve kullanılması desteklenen kaynaklar olduğunu gösteriyor.

Güneş veya rüzgardan üretilen elektriği kullanmak için faturanızda belli bir oranda artışa razı olur musunuz? Evetse ne oranda?

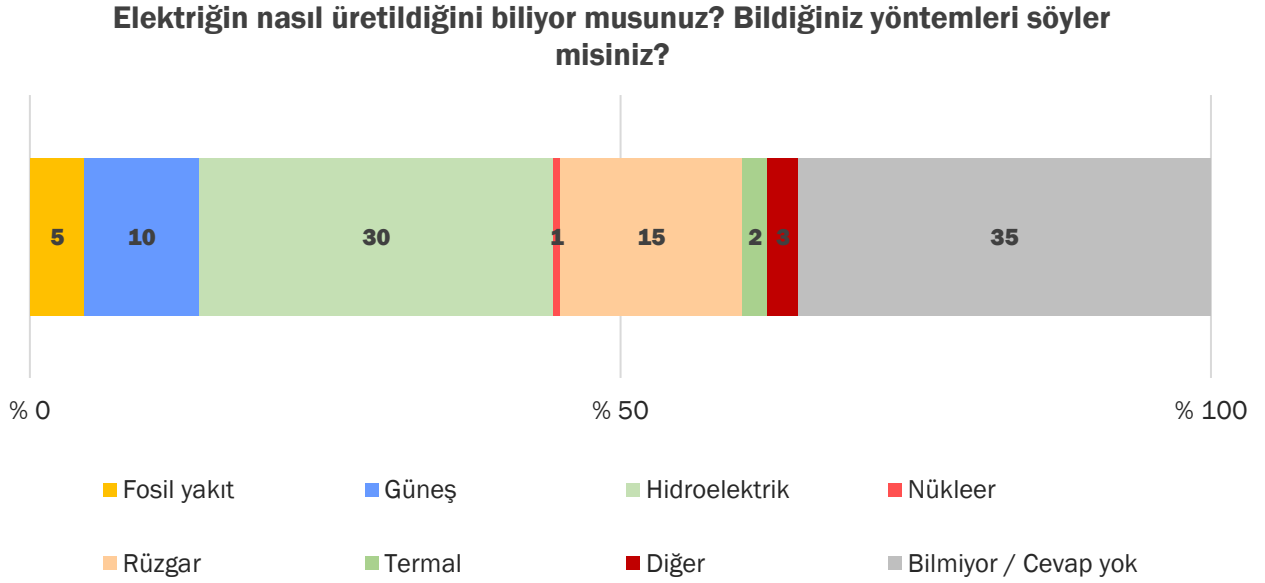

Enerjide fiyat dalgalanmalarından etkilenmemek için öncelikli olarak güneş/rüzgar enerjisi kullanılması gerektiğini düşünenlerin yüzde 26'sı bu kaynaklar kullanıldığı takdirde elektrik faturalarında %2'lik bir artışa, yüzde 15'i %10'luk bir artışa, yüzde 13'ü ise yüzde %20'lik bir artışa razı olabileceğini söylerken yüzde 46'sı faturasında bir artışa razı olmayacağını ifade ediyor.

İthal fosil yakıtlar kullanmamayı enerjideki fiyat dalgalanmalarından etkilenmemek için öncelikli çözüm olarak görenlerin yüzde 25'i rüzgar veya güneşten üretilecek elektriği kullanmak için faturalarında %2'lik bir artışa razı olacağını söylerken, yüzde 16'sı %10'luk, yüzde 11'i ise %20'lik artışa razı olabileceğini belirtiyor.

7.2. Elektrik Üretimi ve Isıtma Yöntemleri Hakkında Toplumun Bilgisi

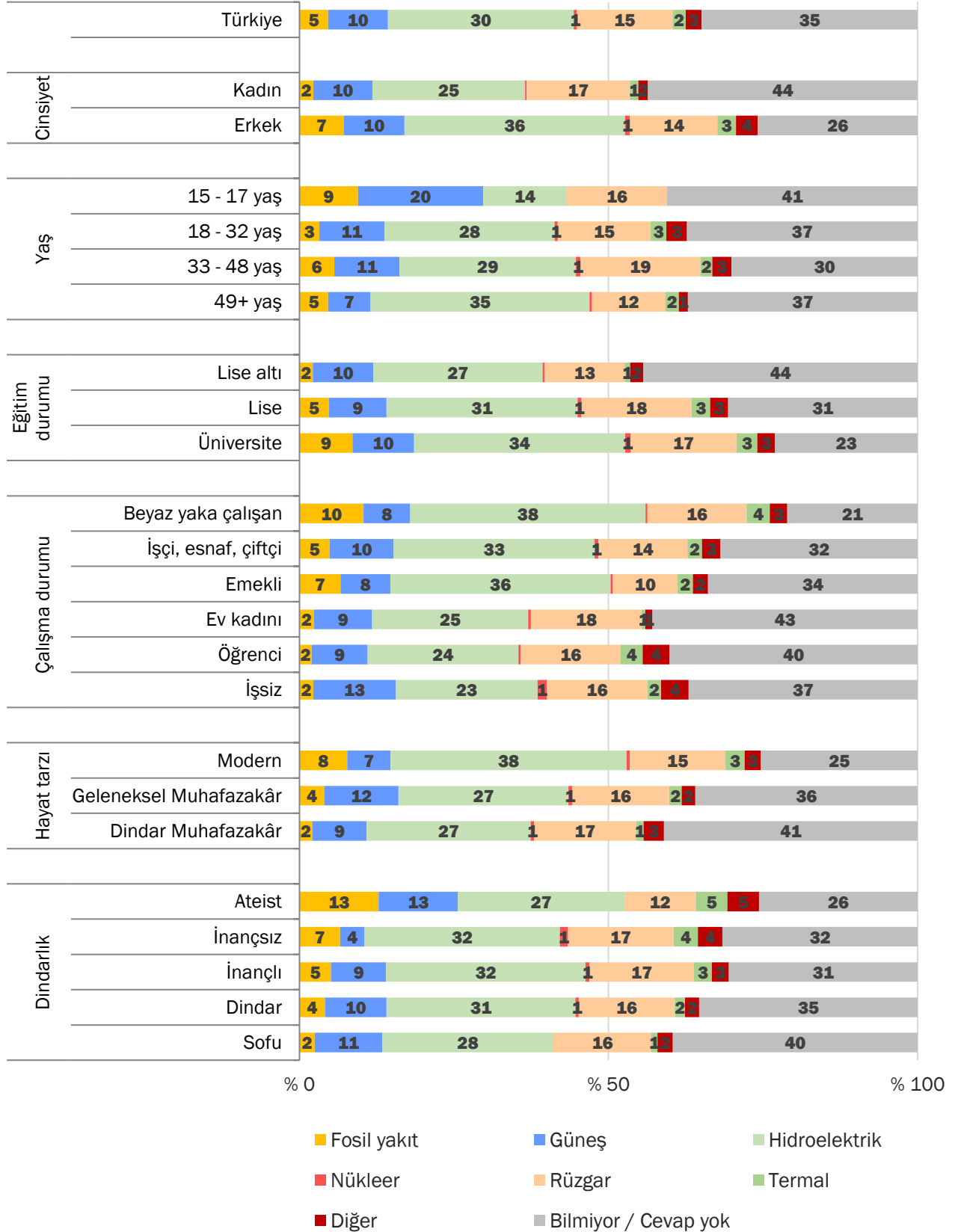
“Elektriğin nasıl üretildiğini biliyor musunuz? Bildiğiniz yöntemleri söyler misiniz?” şeklinde açık uçlu bir şekilde sorulan ve görüşülen kişilerin verdiği ilk cevaplara göre seçenekleri grupladığımız bu soruya verilen cevaplar toplumdaki her 3 kişiden 2’sinin en az bir tane elektrik üretim yöntemi bildiğini gösteriyor.

Toplumun yüzde 5’i fosil yakıtları, yüzde 10’u güneş enerjisini, yüzde 30’u hidroelektrik santralleri, yüzde 1’i nükleer enerjiyi, yüzde 15’i rüzgar enerjisini, yüzde 2’si termal enerjiyi, yüzde 3’ü ise diğer yöntemleri ilk aklına gelen elektrik üretim yöntemi olarak söylüyor. Toplumun yüzde 35’i elektriğin nasıl üretildiğini bilmiyor veya bu soruya cevap vermiyor.

Elektriğin nasıl üretildiğini biliyor musunuz? Bildiğiniz yöntemleri söyler misiniz?

Elektriğin nasıl üretildiğini demografik kümelere göre incelediğimizde elektriğin nasıl üretildiğini bilmeyenlerin oranlarındaki değişimler dikkat çekiyor.

Erkeklerin yüzde 26'sı elektriğin nasıl üretildiğini bilmezken kadınlar arasında bu oran yüzde 44.

Eğitim seviyesi arttıkça elektriğin nasıl üretildiğini bilmeyenler azalıyor. Lise altı eğitim seviyesindekilerin yüzde 44'ü, lise mezunlarının yüzde 31'i elektriğin nasıl üretildiğini bilmediğini söylerken üniversite mezunlarının yüzde 23'ü elektriğin nasıl üretildiğini bilmediğini belirtiyor.

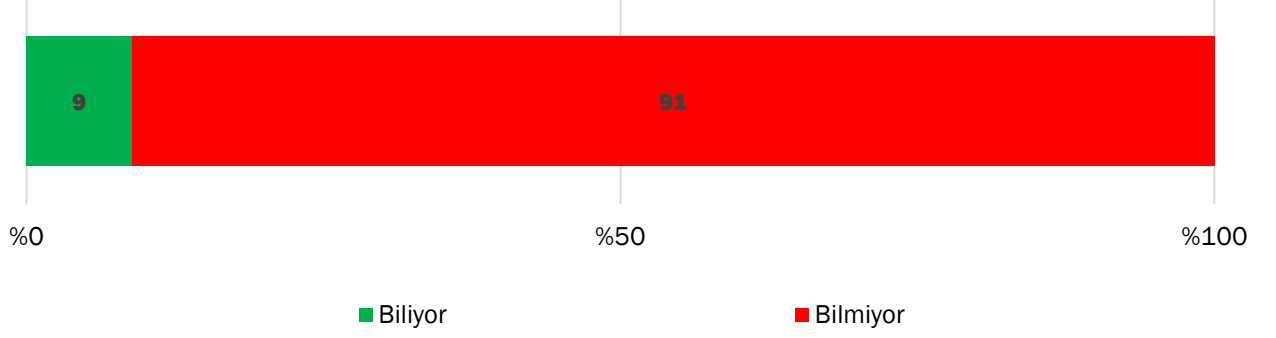
Meslek kümeleri arasında elektriğin nasıl üretildiğine dair en fazla bilgisi olanlar beyaz yaka çalışanlar ev kadınları bu konuda en az bilgi sahibi olan küme. Beyaz yaka çalışanların sadece yüzde 21'i elektrik üretim yöntemlerine dair bilgi sahibi değilken ev kadınlarının yüzde 43'ü elektriğin nasıl üretildiğini bilmiyor.

Hayat tarzları kümelerine baktığımızda ise hayat tarzı muhafazakârlaştıkça elektriğin nasıl üretildiğini bilmeyenlerin oranının arttığını görüyoruz. Dindar Muhafazakârların yüzde 41'i, Geleneksel Muhafazakârların yüzde 36'sı elektriğin nasıl üretildiğini bilmediğini belirtirken Modernler arasında elektriğin nasıl üretildiğini bilmeyenlerin oranı yüzde 25.

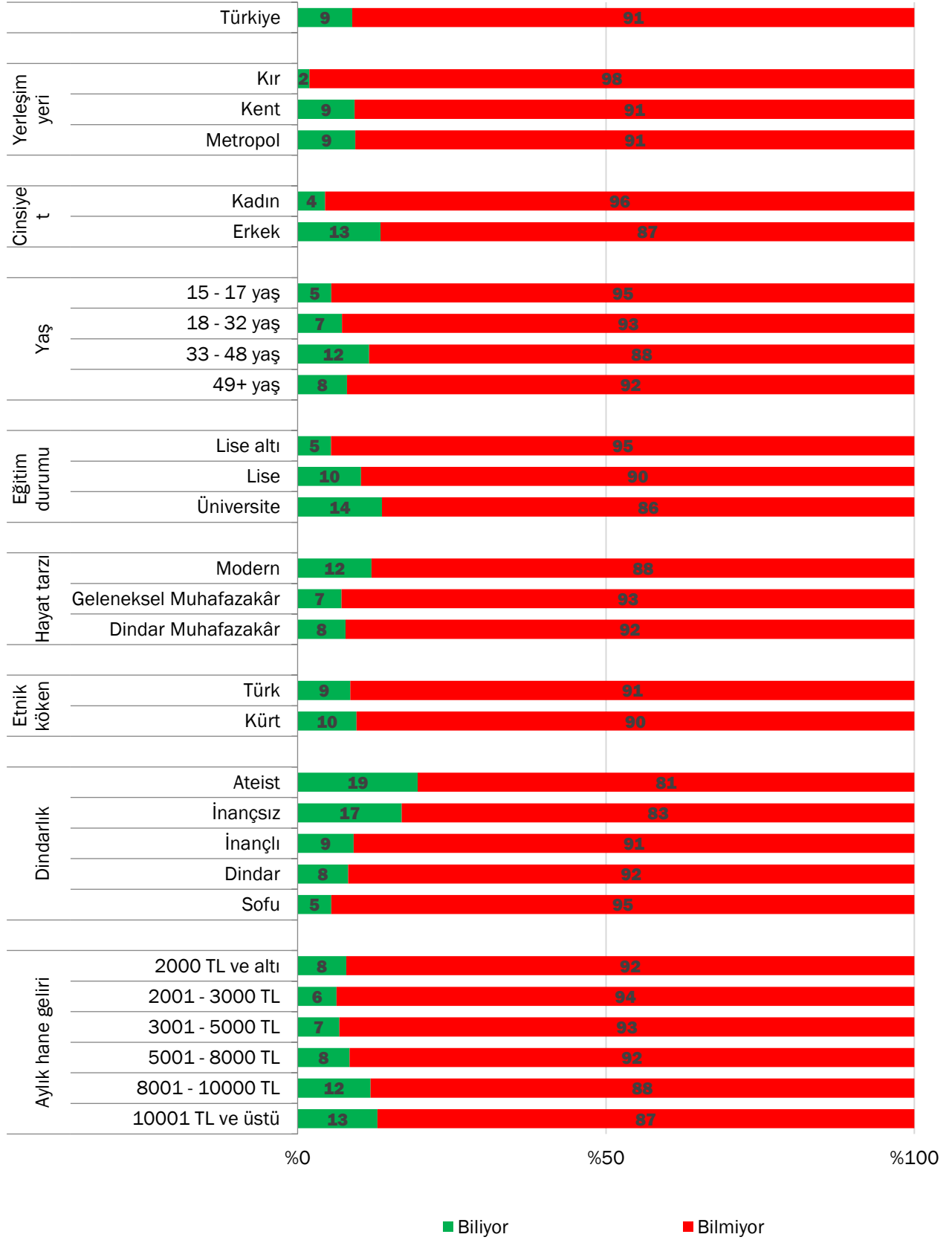
Evleri hem ısıtmak hem de soğutmak için kullanılan, hava, su veya topraktan aldığı ısı ile bu işlemi yapan hem enerji tasarrufu sağlayan hem de yenilenebilir enerji kaynaklarını kullanan ısı pompalarının toplum tarafından bilinirliğinin oldukça düşük olduğu görülüyor.

Isı pompasının ne işe yaradığını biliyor musunuz?

Toplumdaki her 10 kişiden 1'i ısı pompasının ne işe yaradığını bilirken her 10 kişiden 9'u ne işe yaradığını bilmiyor.

Isı pompasının ne işe yaradığını biliyor musunuz?

Erkekler arasında ısı pompasının ne işe yaradığını bilenler kadınlara göre daha fazla.

Erkeklerin yüzde 13'ü ısı pompasının ne işe yaradığını bilirken kadınlar arasında ısı pompasının ne işe yaradığını bilenlerin oranı yüzde 4.

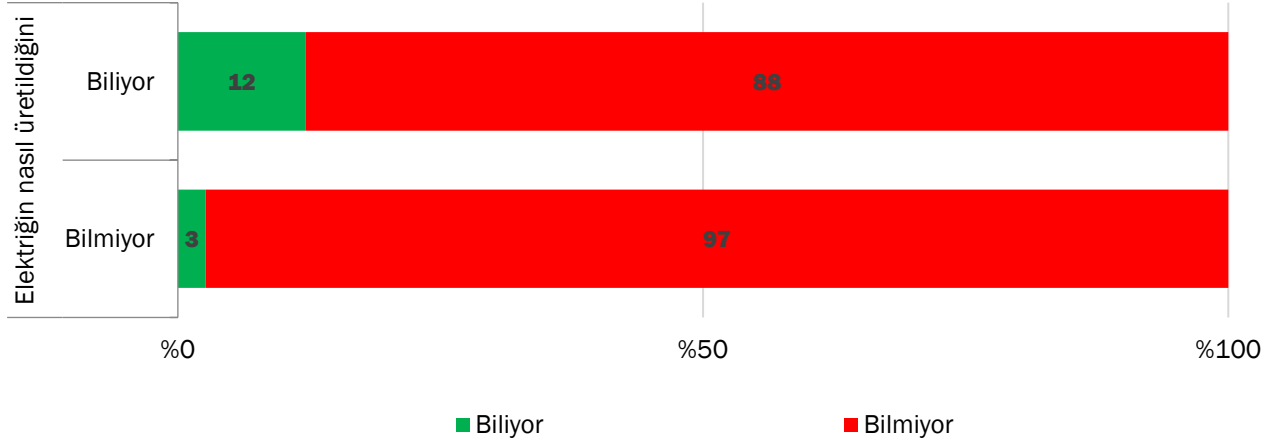
Eğitim seviyesi arttıkça ısı pompasının ne işe yaradığını bilenler artıyor.

Lise altı eğitim seviyesindekilerin yüzde 5'i, lise mezunlarının yüzde 10'u, üniversite mezunlarının ise yüzde 14'ü ısı pompasının ne işe yaradığını biliyor.

Dindarlık seviyesi arttıkça ısı pompası hakkında fikri olanlar azalıyor.

Isı pompasının ne işe yaradığını bilenler ateistlerin yüzde 19'unu, inançsızların yüzde 17'sini, inançlıların yüzde 9'unu, dindarların yüzde 8'ini, sofuların ise yüzde 5'ini oluşturuyor.

Isı pompasının ne işe yaradığını biliyor musunuz?

Elektriğin nasıl üretildiğini bilenlerin yüzde 12'si ısı pompasının ne işe yaradığını bilirken elektriğin nasıl üretildiğini bilmeyenlerde bu oran sadece yüzde 3.

8. ARAŞTIRMANIN KÜNYESİ

8.1. Araştırmanın Genel Tanımı

Bu raporun dayanağı olan araştırma, KONDA Araştırma ve Danışmanlık A.Ş. tarafından, Avrupa İklim Vakfı desteğiyle, Temiz Enerji Haber Portalı (<https://temizenerji.org>) için üretilmiştir.

Araştırma 15-18 Nisan 2022 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler **KONDA Aracılı Paneli**'ne dahil olmayı kabul etmiş kişilerle telefon araması yapılarak gerçekleştirilmiştir. Panelistler panel sistemimize gönüllü olarak katılmışlardır. Veri toplanırken yaş ve cinsiyet kotası uygulanmıştır.

Örneklem

Araştırma, Türkiye'nin 15 yaş üstü yetişkin nüfusunu temsil edecek deneklerin tercihlerindeki eğilim ve değişimleri belirlemek ve izlemek için tasarlanmış ve uygulanmıştır. Araştırma bulgularının hata payı, yüzde 95 güven aralığında +/- 1,43, yüzde 99 güven aralığında yüzde +/- 1,88'dir.

Örneklem, ADNKS (Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi) verilerine dayalı mahalle ve köylerin nüfus büyüklükleri ve eğitim seviyeleri verileri ile 24 Haziran 2018 Genel seçimlerinin mahalle ve köy sonuçları katmanlandırılarak hazırlanmıştır. Yerleşim yerleri önce kırsal/kent/metropol olarak ayrıştırılmış ve 12 bölge esas alınarak örneklem tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamında, 75 farklı ilde yaşayan 2510 kişiyle telefonla görüşmeler yapılmıştır.

	Düzyen 1 (12 bölge)	Araştırma yapılan iller
1	İstanbul	İstanbul
2	Batı Marmara	Balıkesir, Çanakkale, Edirne, Kırklareli, Tekirdağ
3	Ege	Afyonkarahisar, Aydın, Denizli, İzmir, Kütahya, Manisa, Muğla, Uşak
4	Doğu Marmara	Bilecik, Bolu, Bursa, Düzce, Eskişehir, Kocaeli, Sakarya, Yalova
5	Batı Anadolu	Ankara, Konya, Karaman
6	Akdeniz	Adana, Antalya, Burdur, Hatay, Isparta, Kahramanmaraş, Mersin, Osmaniye
7	Orta Anadolu	Aksaray, Kayseri, Kırıkkale, Kırşehir, Nevşehir, Niğde, Sivas, Yozgat
8	Batı Karadeniz	Amasya, Bartın, Çorum, Karabük, Kastamonu, Samsun, Sinop, Tokat, Zonguldak
9	Doğu Karadeniz	Artvin, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Rize, Trabzon
10	Kuzeydoğu Anadolu	Ardahan, Erzincan, Erzurum, Iğdır, Kars
11	Ortadoğu Anadolu	Bitlis, Elazığ, Hakkari, Malatya, Muş, Van
12	Güneydoğu Anadolu	Adıyaman, Batman, Diyarbakır, Gaziantep, Mardin, Siirt, Şanlıurfa, Şırnak

9. FREKANS TABLOSU

Cinsiyet	Yüzde
Kadın	51,4
Erkek	48,6
Toplam	100,0

Yaş	Yüzde
15-17 yaş	2,9
18-32 yaş	31,3
33-48 yaş	33,2
49+ yaş	32,6
Toplam	100,0

Eğitim durumu	Yüzde
Lise altı	44,5
Lise	31,8
Üniversite	23,7
Toplam	100,0

Çalışma durumu	Yüzde
Beyaz yaka çalışan	12,8
İşçi, esnaf, çiftçi	32,1
Emekli	11,5
Ev kadını	28,0
Öğrenci	10,2
İşsiz	5,4
Toplam	100,0

Hane kişi sayısı	Yüzde
1 - 2 kişi	23,6
3 - 5 kişi	66,7
6 - 8 kişi	9,3
9 ve daha fazla kişi	0,5
Toplam	100,0

Hayat tarzı	Yüzde
Modern	33,0
Geleneksel Muhafazakâr	43,1
Dindar Muhafazakâr	23,9
Toplam	100,0

Bu hanede Şu sayacaklarımdan hangileri var?	Yüzde
Buzdolabı	99,0
Çamaşır makinesi	97,1
Televizyon	96,3
Fırın	91,6
Bulaşık makinası	86,2
Kettle/su ısıtıcı	69,4
Derin dondurucu	44,4
Elektrikli ısıtıcı	39,7
Klima	30,7
Çamaşır kurutma makinesi	7,5

Son zamlardan sonra hangilerini daha az kullanmaya başladınız?	Yüzde
Fırın	37,7
Kettle/su ısıtıcı	31,3
Klima	17,7
Çamaşır makinesi	17,3
Elektrikli ısıtıcı	16,6
Bulaşık makinası	15,0
Televizyon	14,1
Derin dondurucu	4,3
Buzdolabı	2,5
Çamaşır kurutma makinesi	1,9

Sizce elektrik faturanızdaki artışının en önemli 2 sebebi nedir?	Yüzde
Enerji firmaları	35,0
Hükümet politikaları	53,8
Pandemi	9,3
Rusya-Ukrayna savaşı	14,1
Küresel kriz	23,3
Döviz kurundaki artış	33,7

Yenilenebilir enerji üretimi için verilen teşviklerin elektrik fiyatlarına etkisi var mıdır?	Yüzde
Yenilenebilir kaynaklara verilen teşvikler faturalarımızı artırdı.	14,0
Etkisi yoktur.	39,2
Yenilenebilir kaynaklara verilen teşvikler faturalarımızı düşürdü.	7,1
Bu konu hakkında bilgim yok.	39,7
Toplam	100,0

Sizce doğalgaz faturanızdaki artışın en önemli 2 sebebi nedir?	Yüzde
Enerji firmaları	21,9
Hükümet politikaları	43,0
Pandemi	5,9
Rusya-Ukrayna savaşı	24,7
Küresel kriz	20,1
Döviz kurundaki artış	30,6

Sizce akaryakıt fiyatlarındaki artışın en önemli 2 sebebi nedir?	Yüzde
Enerji firmaları	16,3
Hükümet politikaları	47,7
Pandemi	6,2
Rusya-Ukrayna savaşı	28,0
Küresel kriz	23,8
Döviz kurundaki artış	44,6

Evinizi nasıl ısıtılıyorsunuz?	Yüzde
Odun sobası	10,8
Kömür sobası	10,4
Doğalgaz (Kombi)	57,8
Doğalgaz sobası	0,8
Merkezi sistem (Doğalgaz)	7,4
Merkezi sistem (Kömür)	3,3
Elektrikli soba	2,3
Klima	7,2
Toplam	100,0

Isı pompasının ne işe yaradığını biliyor musunuz?	Yüzde
Biliyor	8,9
Bilmiyor	91,1
Toplam	100,0

Evinizde su ısıtmaya yarayan güneş enerjisi sistemi var mı?	Yüzde
Evet	25,6
Hayır	74,4
Toplam	100,0

Binanızda ısı yalıtımı var mı? Varsa aşağıdakilerden hangilerini kullanıyorsunuz?	Yüzde
Bina yalıtımı-mantolama	48,4
Pencere yalıtımı (pimapen, ısıcam vs.)	28,3
Diğer yalıtım aracı	0,8
Olup olmadığını bilmiyorum	6,1
Isı yalıtımı yok	36,6

Önümüzdeki 3 yıl içinde ısı yalıtımına yönelik yatırım yapmayı planlıyor musunuz?	Yüzde
Isı yalıtımı zaten VAR.	44,9
Planlamıyorum	36,2
Bina yalıtımı-mantolama	5,1
Pencere yalıtımı (pimapen, ısıcam vs.)	2,9
Diğer yalıtım aracı	0,6

Yalıtım için yatırım planlamıyorsanız nedenleri nelerdir?	Yüzde
Isı yalıtımı zaten VAR	46,4
Yatırım için maddi imkanım yok.	25,7
Yatırım için krediye ulaşamıyorum.	0,7
Evimdeki yalıtımın yeterli olduğunu düşünüyorum.	5,5
Apartman sakinleriyle uzlaşamıyoruz.	4,0

Kışın evde nasıl uyunuyor?	Yüzde
Herkes kendi yatak odasında uyuyor.	87,1
Herkes aynı odada/salonda birlikte uyuyor	12,9
Toplam	100,0

Kışın evinizin tüm peteklerini açık tutuyor musunuz?	Yüzde
Evet, tümü açık oluyor.	56,2
Hayır, sadece bazı odalar açık oluyor	43,8
Toplam	100,0

(Doğalgaz / Kombi) Evde biri yokken kombiyi kapatıyor musunuz?	Yüzde
Evet, kapatıyoruz.	51,6
Hayır, açık duruyor.	48,4
Toplam	100,0

Isınmak için tüketim alışkanlıklarınızda bir değişim olduysa ne gibi önlemler aldınız?	Yüzde
Daha ucuz yakıta geçtim. (Oduna ya da kömüre)	6,5
Tüketimi azalttım	39,3
Kombinin/merkezi sistemin derecesini düşürdüm.	33,5
ÖNLEM ALMADIM.	32,7

Elektrik kullanımı konusunda tüketim alışkanlıklarınızda bir değişim olduysa ne gibi önlemler aldınız?	Yüzde
Tüketimi azalttım.	55,5
Enerji tasarrufu/verimliliği sağlayan cihazlara geçtim.	6,0
Kullanılmayan ev aletlerinin fişini elektrikten çekiyorum.	43,3
ÖNLEM ALMADIM	23,5

Ulaşım/akaryakıt kullanımı konusunda tüketim alışkanlıklarınızda bir değişim olduysa ne gibi değişimler oldu?	Yüzde
Şahsi aracım yerine toplu taşıma kullanmaya başladım.	19,2
İşime / okuluma yürüyerek gitmeye başladım.	15,7
Şehir içi ve dışında daha az seyahat etmeye başladım.	34,3
Bisiklet, scooter gibi araçları daha sık kullanmaya başladım.	3,1
DEĞİŞMEDİ	38,8

Akaryakıt fiyatlarındaki artışlar sonucunda işiniz/ticari faaliyetleriniz etkilendi mi?	Yüzde
Olumsuz etkilendi	66,2
Etkilenmedi	31,9
Olumlu etkilendi	1,9
Toplam	100,0

Türkiye'nin enerji konusunda en büyük sorunu sizce nedir?	Yüzde
Enerji üretiminin yarattığı çevre ve halk sağlığı sorunları.	1,3
Enerjinin pahalı olması.	30,2
Enerjide ithal kaynaklara bağımlılık.	54,9
Enerjiye erişimde sıkıntılar. (Elektrik kesintileri ve kısıntılar)	1,2
Yenilenebilir enerji kaynaklarının yeterince kullanılmaması.	12,5
Toplam	100,0

Türkiye kömür, doğalgaz ve petrol gibi fosil yakıtların hemen hemen hepsini yurt dışından satın alıyor. Bu şartlar altında fiyat dalgalanmalarından etkilenmemek için öncelikli olarak ne yapılması lazım?	Yüzde
İthal fosil yakıtlar kullanılmamalı.	10,5
Güneş enerjisi / rüzgar enerjisi kullanılmalı.	56,0
Enerji tüketimi azaltılmalı.	7,3
Enerji verimliliği sağlanmalı.	26,2
Toplam	100,0

Rusya'dan enerji kaynağı almak sizce ne kadar doğru?	Yüzde
Yanlış	43,4
Ne doğru ne yanlış	26,6
Doğru	30,0
Toplam	100,0

Azerbaycan'dan enerji kaynağı almak sizce ne kadar doğru?	Yüzde
Yanlış	17,3
Ne doğru ne yanlış	16,4
Doğru	66,3
Toplam	100,0

Kolombiya'dan enerji kaynağı almak sizce ne kadar doğru?	Yüzde
Yanlış	49,6
Ne doğru ne yanlış	30,9
Doğru	19,6
Toplam	100,0

Katar'dan enerji kaynağı almak sizce ne kadar doğru?	Yüzde
Yanlış	43,2
Ne doğru ne yanlış	26,3
Doğru	30,6
Toplam	100,0

Irak'tan enerji kaynağı almak sizce ne kadar doğru?	Yüzde
Yanlış	38,7
Ne doğru ne yanlış	27,1
Doğru	34,2
Toplam	100,0

Kazakistan'dan enerji kaynağı almak sizce ne kadar doğru?	Yüzde
Yanlış	29,4
Ne doğru ne yanlış	25,3
Doğru	45,3
Toplam	100,0

ABD'den enerji kaynağı almak sizce ne kadar doğru?	Yüzde
Yanlış	66,5
Ne doğru ne yanlış	22,6
Doğru	10,9
Toplam	100,0

Cezayir'den enerji kaynağı almak sizce ne kadar doğru?	Yüzde
Yanlış	46,6
Ne doğru ne yanlış	28,4
Doğru	25,0
Toplam	100,0

İran'dan enerji kaynağı almak sizce ne kadar doğru?	Yüzde
Yanlış	40,3
Ne doğru ne yanlış	27,5
Doğru	32,2
Toplam	100,0

Suudi Arabistan'dan enerji kaynağı almak sizce ne kadar doğru?	Yüzde
Yanlış	50,2
Ne doğru ne yanlış	25,8
Doğru	24,0
Toplam	100,0

Sizce, aşağıdaki kaynaklardan en çok hangisinin kullanımı Türkiye'yi enerjide dışarıya bağımlı yapıyor?	Yüzde
Kömür	0,7
Doğalgaz	40,4
Petrol	58,9
Toplam	100,0

Türkiye'nin enerjide dışa bağımlı olması hakkında ne kadar endişelisiniz?	Yüzde
1 - Hiç endişeli değilim	4,1
2- Endişeli değilim	3,1
3- Ne endişeliyim ne de değilim	13,6
4- Endişeliyim	15,3
5 - Çok endişeliyim	63,8
Toplam	100,0

Enerjide dışa bağımlı olmamamız için hangi kaynaklara daha çok yönelmeliyiz?	Yüzde
Kömür	15,4
Doğalgaz	32,8
Petrol	30,2
Güneş	71,4
Rüzgar	64,2
Nükleer	18,9
Jeotermal	32,9
Atıktan enerji tüketimi	45,5

Sizce doğalgaz, kömür, petrol gibi fosil yakıtlar yerine yenilenebilir enerji kaynakları kullanmaya başlasak elektrik fiyatları nasıl etkilenir?	Yüzde
Çok artar	3,8
Artar	6,8
Değişmez	20,8
Azalır	55,0
Çok azalır	13,6
Toplam	100,0

Avrupa Birliği ve ABD, Ukrayna'yı işgal ettiği için Rusya'dan enerji ithalatını azaltmayı amaçlayan yaptırımları gündemlerine aldılar. Sizce Türkiye de benzer bir karar almalı mı?	Yüzde
Evet, Türkiye de yaptırım uygulamalı	27,4
Hayır, uygulamamalı	43,4
Fikrim yok	29,3
Toplam	100,0

Elektriğin nasıl üretildiğini biliyor musunuz? Bildiğiniz yöntemleri söyler misiniz?	Yüzde
Fosil yakıt	4,6
Güneş	9,7
Hidroelektrik	30,0
Nükleer	0,5
Rüzgar	15,5
Termal	2,1
Diğer	2,5
Bilmiyor / Cevap yok	35,0
Toplam	100,0

Güneş veya rüzgardan üretilen elektriği kullanmak için faturanızda belli bir oranda artışa razı olur musunuz? Olursanız en fazla ne kadar bir artışa razı olursunuz?	Yüzde
Razı olmam	48,7
%2	25,4
%10	14,5
%20	11,4
Toplam	100,0

Kömür veya doğalgazdan üretilen elektriği kullanmak için faturanızda belli bir oranda artışa razı olur musunuz? Olursanız en fazla ne kadar bir artışa razı olursunuz?	Yüzde
Razı olmam	69,0
%2	16,9
%10	7,6
%20	6,5
Toplam	100,0

Nükleer enerji santralinden üretilen elektriği kullanmak için faturanızda belli bir oranda artışa razı olur musunuz? Olursanız en fazla ne kadar bir artışa razı olursunuz?	Yüzde
Razı olmam	71,9
%2	15,1
%10	6,5
%20	6,5
Toplam	100,0

Evinizde elektrik üretimine yarayan güneş enerjisi sistemi var mı? Yoksa kurmak ister misiniz?	Yüzde
Evet, var.	4,7
Hayır ama kurmak isterim.	73,3
Hayır, kurmak istemem.	22,0
Toplam	100,0